

DRUGAČIJI

ŠKOLSKI LIST II. GIMNAZIJE | SPLIT
VELJAČA 2024., GODINA VII.

INTERVJU

Herci Ganza

Tehnološki
napredak unazad

CURA IZ KVARTA

Lana Bajić

Kažete da su
nogometaši
glupi?

(Samo)ubojice
u školskim
lektirama

Tema broja:
Naš grad

SADRŽAJ

Riječ urednice	3	Epidemija pušenja u Drugoj	38
IN MEMORIAM		Tehnološki napredak unatrag	39
JAGODA LEROTIĆ (1965. – 2023.)	4	Kažete da su nogometaši glupi?	40
NAŠ GRAD		(Samo)ubojice u školskim lektirama	41
Je li Split grad po mjeri svojih stanovnika?	5	Love li vještice Teda Hughesa?	42
Splitsko stanje uma	6	Izložba zbog koje držite dah	43
Izazovi autobusnog prijevoza	7	Najbolja predstava koju sam ikada pogledala!	44
Zaudobili smo da ča slaje zvoni!	9	Barbie – filmsko nasljeđe od animacije do Gerwigine vizije	45
Splićani 'rasturaju' u svakom glazbenom žanru!	10	Smrtonosne tajne – roman ili nešto više?	46
Koncerti u Splitu i u inozemstvu	11	„Tuka“ je izbezumila publiku	47
Split jema puno više od baluna	12	Zašto šah nije dosadan?	48
100 godina najsplitskijeg sporta na svijetu	14	Treba li više kemije u školi?	49
‘Oćemo li jednu na balote?	15	Božić u Bijelom salonu	50
Split se sitija da ima Smoju!	16	ZBIVALICA	
INTERVJU		Projekt „Čitanje u fokusu“	52
Herci Ganza	18	Uloga žene u društvu i književnosti – zrcalo ženske stvarnosti	53
OBLJETNICE		„Čitanjem do zvijezda“	54
Miljenko Smoje – književnik kojeg je Dalmacija podarila samoj sebi	21	Ne 'Cimaj' nego snimaj!	55
Gustl za gušt	22	DRUGAČIJI i Mia Milković	56
Šimunovićeveva slika Dalmatinske zagore	23	English Spark	58
Marija Jurić Zagorka – žena koja je pobijedila stereotype	25	Sanjam engleski, mislim engleski, pišem engleski!	58
Neponovljivi Dino Dvornik	26	Kakva je to jezična gimnazija bez jezičnih aktivnosti?	59
SKITALICA		Živimo matematiku	60
Maturanti druge u Austriji i Češkoj	27	Integrirana pismenost na djelu	61
Eine Wunderschöne Reise	28	Čuvari baštine zdravlje ubrali	62
L'Italia è divina!	29	Svijet oko nas i u nama	63
Allons en France!	31	EDIT code school	64
Upoznavanje španjolske baštine kroz šarmantni svijet Leóna	32	Srce Druge kuca za druge	65
Iskustvo vjerskog i prijateljskog susreta	34	DRUGAČIJI Božić	66
SVAŠTALICA		Split u objektivu učenika	67
Cura iz kvarta	37		

Riječ urednice

Ovogodišnja izrada školskoga lista DRUGAČIJI počela je od glavne teme – grada Splita. Split je, po prirodi, grad koji se ne bi trebao mijenjati. Slika Splita zauvijek je zapela u Dioklecijanovu dobu, u zidovima njegove palače, ali splitski je mentalitet takav kakav je (i Splićani uvijek moraju biti kontra) pa ovaj grad vječno evoluirao i živi simbiotički s poviješću Splita, kao kameni zidovi palače s kaparama i mahovinom.

Novinarska je grupa naše škole odlučila istražiti što više aspekata Splita, kojih ima koliko i galebova koji se motaju nad ribarnicom u ranim jutrima. Tijekom izrade časopisa otkrivalo nam se sve više i više područja: od sporta, glazbe i knjige sve do splitskog govora, prometa i mentaliteta. Detaljno smo prouča-

vali građu kako bismo je prenijeli u riječi i tinti. Ove ode Splitu i Dalmaciji potekle su iz razumijevanja i poštivanja Splita i odvažnosti da se Split preispita.

Je li se moglo što naučiti iz izrade ovoga broja? Da je Split raznolik i svestran, da je duh i vatra Dalmacije i Jadrana? To svaki Splićanin nauči kroz život. Ali znanja koja su naši novinari stekli istražujući o svom gradu rijetki su dragulji. Što znači mjesni govor za naš identitet? Koliki su stupovi sporta na kojima Split stoji? Što točno čini splitski duh? Istražujući i razgovarajući sa Splićanima, jedno je postalo jasno: splitski se duh ne može precizno definirati, ali mu se ne može pobjeći. Taj duh skriva se i među stranicama ovoga časopisa, koji odiše poznatim dalmatinskim temperamentom.

Tema je opširna, ali, kada smo vidjeli tu teško osvojivu planinu početkom školske godine, popeli smo se na nju metar po metar, članak po članak.

Zahvale i pohvale idu, naravno, cijeloj novinarskoj družini koja je u nekoliko kratkih mjeseci uložila trud, talent i kreativnost u ovogodišnji broj školskog lista. Prisjetili smo se velikana hrvatske književnosti i glazbe povodom obljetnica njihova rođenja ili smrti, podijelili smo iskustva s naših putovanja, kritički se osvrnuli na ono što smo čitali i gledali, otkrili smo svoje hobije i brojne izvannastavne aktivnosti u kojima smo sudjelovali.

U konačnici, ovaj je školski list ponajviše skup ljubavnih pisama gradu o kojemu bi se moglo tiskati još mnogo brojeva. DRUGAČIJI se u ovome izdanju povezuje s korijenima i ponovno otkriva zašto se Split treba voljeti, opjevati i istraživati. Svaka je njegova drevna uličica jedna od mnogih vena srca koje ne prestaje kucati.

Vaša urednica

Impresum: Nakladnik: II. gimnazija, Split | **Za nakladnika:** Ivanka Kovačević, ravnateljica | **Urednica:** Marjana Brstilo, 4. f | **Lektorica:** Vesna Krželj Velić, prof. | **Novinarska družina:** Antonela Borzić, Marjana Brstilo, Francika Burazer Turko, Magdalena Čabo, Đana Dadić, Roko Garbin, Marta Gulišija, Hana Kaličanin, Leonora Karabatić, Franka Kurobasa, Manuela Kušćević, Aneta Matas, Nina Papić, Marijeta Peribonio, Mislav Polić | **Autorica naslovnice:** Aneta Matas, 3.f | **Ilustratorice:** Đana Dadić, Vjera Hinić, Leona Matić, Roza Knezović | **Voditeljica novinarske družine:** Vesna Krželj Velić, prof.

Nastavnica Jagoda na zadnji dan nastave u njenom 4.c

JAGODA LEROTIĆ (1965. – 2023.)

„Pa mi reče: – Miruj! U smrti se sniva.“ A. G. Matoš

Piše: Francika Burazer Turko, 4. d

Zadnji vikend prije ljetnih praznika sve nas je zatekla vijest o neočekivanoj smrti naše nastavnice i kolegice Jagode Lerotić.

Nastavnica je upravo te, za nju posljednje godine života ostvarila neke od najvećih uspjeha za II. gimnaziju. Mentorica za poželjeti, potvrditi mogu učenici tadašnjeg 3. d, koji su uz nju osvojili obrazovno-ekološko natjecanje „Ostavi utisak, ne otisak“, o kojem je cijela škola zborila. Također, znanje našeg bivšeg maturanta Ivana Vukadinovića, koji je uz mentorstvo nastavnice Lerotić osvojio čak dva državna natjecanja iz Geografije i plasirao se na Geografsku olimpijadu, oduševilo je sve u školi.

Učenici, koji i nisu bili ljubitelji njenog predmeta Geografije, uvijek su voljeli biti na satu upravo zbog nastavnice Jagode. Malim projektima i znakovima pažnje voljela je počastiti sve i širiti interes za svoj predmet kroz zabavu. Oni kojima nije predavala sigurno su bar jednom čuli njenu šalu ili komentar na hodniku koji je često bio smiješan ili ironičan.

Duhovita, zaljubljena u svoj predmet i promicanje znanja, nastavnica Jagoda zauvijek će ostati u našem sjećanju i našim srcima.

TURIZAM I SVAKODNEVICA

Je li Split grad po mjeri svojih stanovnika?

Noćna vizura Splita

Split je jedan od najljepših gradova Dalmacije. To dokazuje činjenica da u tom malom gradu živi gotovo 200 000 ljudi, kao i to što je postao jedna od najatraktivnijih turističkih destinacija Sredozemlja. Ipak, u vremenu masovnog turizma teško je zadovoljiti svačije apetite.

piše: Francika Burazer Turko, 4. d

Već od davnih dana Split je bio privlačan poznatim velikanima o čemu najbolje svjedoči Dioklecijanova palača koja je rimskom caru služila kao ljetnikovac i u kojoj je izgradio svoj mauzolej. Današnji Split šest mjeseci godišnje u potpunosti postaje turistički grad. Od ranog proljeća pa sve do sredine jeseni grad vrvi posjetiteljima. Pitanje je kako to utječe na građane Splita. Osnovni je problem koji Splićani imaju s tolikom popularnošću svoga grada što tijekom sezone cijene abnormalno rastu zbog brze zarade. Ipak je turizam jedan od glavnih izvora državnih prihoda u Hrvatskoj! Iako jednom Francuzu ili Englezu koji dođe u Split na godišnji odmor 4 eura za kavu nije puno, prosječnom Splićaninu jest. O cijenama u restoranima da ne govorimo! Nisu samo cijene ono što stvara problem: plaže na kojima bi lokalno stanovništvo trebalo uživati budu prekrpane, a dio bezobzirnih turista onečišćuje prostor i more. Gužve u centru, po kafićima, restoranima i po samoj Rivi odvlače Splićane od uobičajenog *dira* po gradu. Također, zbog nepromišljenog ponašanja turista, koji ne osjećaju ljubav prema gradu kao što je

osjećaju Splićani, uvelo se dosta restriktivnih mjera protiv onečišćivanja grada i ispijanja alkohola na ulici. Iako to „na prvu“ ne zvuči loše, jedna je od najvažnijih splitskih tradicija, pogotovo ljeti, izlazak na Matejušku s dva piva i druženje s prijateljima.

No, nije sve tako crno! Ma koliko god se Splićani žalili na gužvu, noćna opijanja turista, buku kotačića kufera po popločanim ulicama, Split ima višestruku korist od turizma. Dosta poslova procvjeta tijekom turističke sezone, pogotovo uslužne djelatnosti poput ugostiteljstva, kulinarstva i hotelijerstva. Poraste i broj turističkih vodiča, licenciranih i nelicenciranih. Također, pojedinci u sezoni otvaraju male štandove u Getu i po Rivi i prodaju suvenire, a nikome nije loše kad ih veseli stranci „puni k'o brod“ časte po kafićima i klubovima.

Naposlijetku, Splićani vole puno *žugat* o svom gradu, ali bi ga rijetki napustili jer osjećaju iznimnu privrženost, a mnogi se znaju i okoristiti popularnošću Splita. U konačnici, pravu ljepotu grada zapravo čine njegovi građani koji mu daju dušu. Stoga im treba omogućiti da se cijele godine osjećaju kao „svoj na svome“.

Panorama Splita s trajekta

Jesu li Splićani glasni, umišljeni i lijeni? Mrze li i bodule i vlaje? Ili oni mrze Splićane?

piše: Magdalena Čabo, 3. f

Split je drugi najveći grad u Republici Hrvatskoj. Predstavlja gospodarsko i kulturno središte Dalmacije, dom je rimskog cara Dioklecijana, oca hrvatske književnosti Marka Marulića i Hajduka, stoga su njegovi stanovnici iznimno ponosni. No, kako Split izgleda u očima ljudi iz susjednih gradova i šire okolice? Jesu li stereotipi kojima se „etiketiraju“ Splićani doista istiniti ili ne?

Priča o Splitu uvijek potiče polemike. Različiti ljudi imaju različita mišljenja koja potječu iz osobnih preferencija. Neki Split smatraju idiličnim gradom, stanovnike elitom, a život u njemu doživljavaju luksuznim i euforičnim te su njime očarani. Sviđa im se svaki aspekt stanovanja u većem gradu, pogotovo to što Split pruža brojne prilike za posao ili obrazovanje koji drugi gradovi iz okolice nemaju. Usprkos prednostima velikog grada mnogi Split doživljavaju kao potpunu suprotnost – kao odvratan, „krcat“, prljav i glasan grad ili im se jednostavno ne sviđaju bučni i napadni stanovnici.

U današnjem je svijetu sasvim uobičajeno lijepiti stereotipe ljudima koje uopće ne poznajemo, ali ih unaprijed osuđujemo. Stereotipi su najčešće negativna, ponavljana, neizvorna djela ili postupci

koji mogu uzrokovati manje ili veće posljedice za određenu skupinu podvrgnutu takvom postupku. Stanovnici splitske okolice, nažalost, njeguju brojne stereotipe o Splitu i Splićanima, a neke smo od njih prikupili u anonimnoj anketi. Koliko su točni, otkrit ćemo u razgovoru s Lanom Bajić, učenicom 3. f razreda.

DRUGAČIJI: Prvi je stereotip da su svi Splićani glasni. Što misliš je li istinit?

Lana: Smatram da nismo preglasni, jednostavno volimo pričati, zabavljati se i pjevat. Prvo što mi pada na pamet, ona je uzrečica: „Ko ne piva, taj iz Splita nije!“ To je istina! Split je poznat po najboljim i najjačim zabavama, odnosno partijama koji mogu uključivati sve uzraste i dosta ljudi svira različite instrumente svugdje po gradu i na taj način zarađuju sebi za život. Također, najpoznatiji pjevači u Hrvatskoj potječu iz Splita ili su bar živjeli u njemu. Stoga ne mislim da smo „preglasni“ već jednostavno nismo „grad zombija“. Imamo dušu i cvatemo tom nekom energijom koje nema nigdje drugdje.

DRUGAČIJI: Slažeš li se s izjavom da su svi Splićani glupi?

Lana: Ovaj mi je stereotip najgori od svih. Kao što sam već rekla, mi smo strastven grad, pun ambicije,

snova, volje i želja i jako mi teško pada što nas osuđuju da smo glupi. Smatram da je to zbog toga jer misle da smo preglasni i vjeruju da nemamo filter. Nećemo se pretvarati da smo drugačiji kako bismo se nekome sviđjeli, ali to ne znači da smo glupi.

DRUGAČIJI: Mnogi tvrde da su Dalmatkinke najljepše žene u Hrvatskoj, a pogotovo Splićanke. Što misliš o tome?

Lana: Mislim da bi se, kao Splićanka, trebala s tim složiti! Šalu na stranu, ljepota je subjektivna i nije bitno jesi li iz Splita, Zagreba, New Yorka, Tokyja ili iz nekog drugog kraja jer smatram da svakog privlači različito. Nešto što je meni lijepo, ne mora biti drugome privlačno.

DRUGAČIJI: Poznata je uzrečica Dalmatinaca: „Odmaraš se danju da noću moreš spavat“. Smatraš li da su Splićani lijeni?

Lana: Nekako sam neutralna oko ovoga stereotipa. Ne mogu reći da smo skroz lijeni i da nitko ne miče malim prstom. Ljudi u Splitu, kao što se može vidjeti, vole izlaziti na kave, vole se družiti i odmarati, ali mnogi vole i raditi i trudit se na taj naš *leggiero* način – ne stresiramo se, ne želimo sijede prije tridesete! Želimo uživati u vremenu i ne želimo živjeti brzo.

DRUGAČIJI: Na kraju, postoji li neki stereotip koji nismo spomenuli, a želiš ga istaknuti?

Lana: Ima onaj jedan stereotip: „Svi su muški galebovi!“ što bi značilo da vole *kortedavat* cure, odnosno udvarati im se. Žele ih zadiviti te ih na taj način osvojiti. S ovim se stereotipom slažem jer mislim da Splićani nisu kukavice, imaju taj nekakav stav „Pa šta bude, bi' će!“ Hrabri su, opuštani i spontani, jako duhoviti.

Splićani će dio stereotipa o sebi, onih pozitivnih, zdušno prihvatiti, a na ostale će odgovoriti poznatim *splickim* dišpetom. Zato Splićani ispravna ne „legnu“ svima, ali vam s vremenom „uđu pod kožu“. Svatko ima pravo na svoje mišljenje na koje može utjecati okolina ili vlastite preferencije, stoga se ono razlikuje od osobe do osobe. Ipak, nametnuti stereotipi često utječu na stvaranje pogrešne slike o nekom društvu ili gradu. Split je, usprkos nekim nedostacima, grad bogate kulture, umjetnosti i gospodarstva te na taj način pruža mnogobrojne prilike mladima koji teže za boljom budućnošću.

Stajalište u Suhošanskoj ulici

PROMETNA POVEZANOST

SPLITA I OKOLICE

Izazovi

autobusnog

prijevoza

Dok se grad Split suočava s pretjeranom prometnom zagušenosti i naglom urbanizacijom, autobusni prijevoz ostaje važan faktor u održavanju povezanosti unutar granica grada i s okolicom.

piše: Ena Čerina, 2.e

Autobusni promet u Splitu i okolici odigrava ključnu ulogu u povezivanju splitskih gradskih četvrti i okolnih naselja. Grad Split upotrebljava autobuse kao sredstvo javnog prijevoza gotovo cijelo stoljeće, točnije od 1927. godine. Autobusi su ključna vrsta prijevoza za stanovnike koji putuju na posao, u školu ili obavljaju svakodnevne aktivnosti. Također, turisti ih često koriste za putovanja po okolnim područjima.

Unatoč svojoj važnosti autobusni prijevoz u Splitu svakodnevno se suočava s brojnim izazovima. Sve veći broj vozila na cestama izaziva gužve i usporava putovanja te uzrokuje kašnjenja. Stariji autobusi zahtijevaju kontinuirano održavanje i modernizaciju kako bi se osigurala sigurnost i udobnost putnika. Također, stanovnicima izvan splitske općine svakog je dana sve teže doći do grada. Autobusnu liniju br. 22 od Splita do Kli-

sa gradski prijevoznik Promet Split uveo je 2008. godine, što je olakšalo prijevoz putnika. Međutim, često u rano jutro, kada učenici odlaze u školu, a odrasli na posao ili u *spizu*, u autobusu nema dovoljno mjesta za sve putnike. Zbog gužve je teško, gotovo nemoguće izići na pravoj stanici, a zbog pretrpanosti se u autobusu teško diše. Također, autobus se često ne pridržava voznog reda iako danas postoji aplikacija putem koje se može pratiti lokacija vozila. Svakog je jutro uobičajeno da se na stražnjim sjedalima mlađe generacije deru, a starije generacije odgovaraju još većom vikom.

S obzirom na to da se tim autobusom vozim svakog dana, doživjela sam mnoge neugodne situacije. Ona koju nikada neću zaboraviti, odvila se na dan kada sam imala predsat iz Latinskog jezika. Ukrcala sam se u autobus u 12:05. U njemu je (za divno čudo) bilo dovoljno mjesta za sjedenje. Par stanica nakon mene u autobus je ušla starija žena. Nisam je primijetila jer sam imala slušalice u ušima i uživala u glazbi. Zato i nisam mogla čuti kada mi je prišla. Gospođa mi je slušalicu iščupala iz uha i bacila je na drugi kraj autobusa. Počela je vikati na mene i napravila je nepotrebnu scenu jer joj nisam ustupila svoje mjesto u (ponavljam) gotovo praznom autobusu. Umjesto da joj odgovorim, samo sam se ispričala, ustala, otišla na drugi kraj autobusa po svoju slušalicu i sjela. Žena je izišla na sljedećoj stanici!

Ovakvih i sličnih (ne)zgoda naslušala sam se od svoje rodbine i prijatelja. No, iako postoje brojni izazovi, Split i okolna područja i dalje će ovisiti o autobusnom prijevozu. Stoga je važno unaprijediti i modernizirati promet kako bi se putnicima osiguralo lagodnije putovanje i pravovremen dolazak na destinaciju.

VJEŽBA LICA za sve one koji se žele okušati u razumijevanju splitskog govora

NAŠ BIDNI TOVAR

Oficijelno, tehničko, oli književno ime za ovo naše domaće živče je: magarac. Niki ga zovedu: osel, kenjac, i ča ti ga znan ja još kako ga zovedu. U nas ga zovedu: tovar.

Pomislite da svak jema jedno ime, i konji, i pasi, i maške, i šimje, pa i medvidi (jerbo se po svin cirkusin medvidi zovedu Marko), a samo je tovar prez imena.

Kako bi to, na primjer bilo čoviku koji ne bi jema svoje ime? Ka da je gluv, ka da je lud, ka da je mrtav! Pa i oni najteži zločinci koji su osuđeni na robiju jemadu baranko svaki svoj broj. Tovari nemaju ni to.

S konjiman se govori tudeški: „Ooo, ije, ka u Beču, curik" itd. S pasiman i papagaliman se govori talijanski: „Ćooo, Moro, maaarća, Tabakin, Bellana kva vien". S papagalon: „Papa-galo, koja ura že?" A s tovaron ervacki. Ja mislin zaraj tega jerbo su beštīmje ervacke, a na tovara se najviše beštīma.

Kad očeš da čovika uvridiš, i to najviše, rečeš mu da je: tovar! Pomislite, njegovo ime je uvrida za koju te sud sudi. Rečeš li čoviku da je kokoš, oli lav, oli miš, oli fazan, neće ti ništa reč, a rečeš li mu da je tovar, odmar će te tužit sudu.

ulomak iz *Libra Marka Uvodića Spličanina*, 1940.

afetat – zaraziti se	nožice – škare
balat – plesati	njokari – Splitski naziv za stanovnike Lučca
cokule – drvene cipele	obadavat – mariti za, obazirati se
čvoka – čvrga po glavi	peškat – uzeti, razumjeti nešto
deboto – zamalo	ruvinan – oštećen
dinda – jeftin nakit	stadun – godišnje doba
evala – pozdrav pri susretanju	šijun – jak udarac vjetra, gumena cijev
fjaba – priča, bajka	terina – zdjela (obično za salatu)
griota – šteta	urtat – naljutiti
itat – bacati	verata – željeznica
jiditi – ljutiti	zjogatula – igračka
krakun – zasun	žnjut – gležanj
lazanjur – drveni valjak za valjanje tijest	
maštil – vjedro	

Legendarna Bajamontuša (izvor: internet)

ODUMIRANJE SPLITSKOGA GOVORA

Zaudobili smo da ča slaje zvoni!

Epidemija književnoga jezika hara Hrvatskom poput svojevrsnog požara koji guta jedinstvene naglaske i narječja svih krajeva države. Dalmatinski govori sve češće se smatraju reliktom prošlosti, a njihova autentičnost odumire svakim danom. Isto se događa i sa splitskim govorom.

pišu: Marjana Brstilo, Nina Papić, 4.f

Dalmatinci se postupno i nesvjesno odriču svojih mjesnih govora u korist književnog jezika uvriježenog na državnoj razini. Zavičajni govor zaradio je neslavnu titulu nekulturnog i postao je znakom neobrazovanja u široj zajednici, što uvelike šteti njegovu očuvanju.

Takav se odnos prema mjesnom govoru usađuje djeci od malih nogu. U crtanim filmovima likovi koji su nositelji nekih negativnih osobina (pijanci, primitivci, podmukli, neobrazovani, itd.) najčešće govore nekim od dalmatinskih govora i često su jedini primjer Dalmatinca u programima za djecu. Isključivo negativna reprezentacija Dalmatinaca u medijima budi negativnu konotaciju o zavičajnom govoru u dječjim umovima, a potiče ostatak države da njeguje i razvija stereotipe o Dalmatincima. Sve to dalmatinskoj djeci daje razlog da ne govore svojim lokalnim govorom. Ni Spličani nisu izuzetak. Prije samo sto godina Spličani su gotovo u potpunosti govorili čakavicom i rječnikom koji su naslijedili od svojih predaka. Splitski čakavski govor, koji je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske zaštitilo kao nematerijalno kulturno dobro 9. siječnja 2013. godine, potpuno se promijenio u samo nekoliko desetljeća. Unatoč tome što je priroda jezika takva da se mijenja i evoluirala, društveni i sociolingvistički čimbenici koji su pridonijeli izumiranju čakavštine znatno su ubrzali taj proces.

Evolucija splitskog govora tekla je prirodnim tijekom od doba Marka Marulića do doba Tina Ujevića. Ujević je u svojoj pjesmi „Oproštaj“ prikazao razliku književnog jezika i jezika kojim je napisana Marulićeva „Judita“. 400 godina vremenski je period u kojem se prirodno mijenja i razvija jezična baza. Međutim, vremenski odmak od ranog 20. do ranog 21. stoljeća prekratak je da bi bio primjer autentične evolucije jezika. Koliko je drastična i nagla promjena splitskog govora, najbolje svjedoči serija „Velo misto“, adaptacija istoimenog romana pisca Miljenka Smoje, koja replicira splitski govor prva polovice dvadesetog stoljeća, a nažalost je većina današnjih Spličana s teškoćom razumije.

Pitanje koje se nameće jest gube li Spličani svoju kulturu i tradiciju zaboravljajući svoj govor. Može li se spasiti ono što je preostalo? Ministarstvo kulture Republike Hrvatske utvrdilo je u svom rješenju mjere zaštite splitske čakavštine koje podrazumijevaju senzibiliranje javnosti, izradu zavičajnog rječnika i gramatike i njegovanje materinskog govora u obrazovnim ustanovama. Zasad su mrtvo slovo na papiru.

Splitski govor i rječnik nepoznanica su i dijelu stanovnika tog stoljetnog grada, a kamoli ne govornicima drugih zavičajnih govora. Na prethodnoj stranici je navedeno dvadeset i šest starih splitskih riječi koje mnogi Spličani ne prepoznaju i ne znaju im značenje. Prepoznajete li ih vi?

SPLITSKA GLAZBENA SCENA Splićani 'rasturaju' u svakom glazbenom žanru!

Kako se razvijala splitska glazbena scena i što splitska mladež najviše sluša

piše: Hana Kaličanin, 3.e

Odrastanje u Splitu bitno je obilježila splitska glazba: hitovi kojima i dan-danas znamo riječi napamet, starinski klasici, glazba koju još uvijek nerijetko čujemo na radiju: od Magazina, Olivera, Dina Dvornika do Severine, TBF-a, Dječaka i Kiše Metaka. Zanimljivo je što je iz jednog tako maloga grada proizašao niz različitih, ali legendarnih glazbenika i glazbenih grupa, a još je zanimljivije uočiti na koji način se splitska glazba mijenjala tijekom godina.

Iz davnih 70-ih godina pamtimo pojavu slavnoga Olivera Dragojevića, glazbenika zaslužnog za izvedbe nekih od najljepših dalmatinskih pjesama, dobitnika najprestižnijih festivalskih i diskografskih nagrada. 80-e su obilježili Magazin, Neno Belan, Đavoli, Dino Dvornik, Daleka obala, Osmi putnik, Gibboni i mnogi drugi. Svi ovi glazbenici cijenjeni su i poznati među današnjom generacijom, ali su se u posljednjih 20 godina pojavila i nova imena: Severina, Jelena Rozga, Petar Grašo... i nove, moderne klape kao što je, na primjer, klapa Rišpet. To je tip glazbe koji ćete vjerojatno češće čuti na CMC-u nego u nečijim slušalicama, iako se, naravno, o ukusima ne raspravlja. Posljednjih 10 godina Split je preplavio rep. Danas su najslušaniji Vojko V, Krešo Bengalka, Žuvi i grupe Dječaci i Kiša Metaka.

O Vojku V možemo govoriti kao o jednom od najuspješnijih suvremenih splitskih glazbenika. Djelovao je u oba navedena hip-hop sastava, a njegova samostalna karijera nije nimalo lošija. Nakon prvog iznimno uspješnog albuma „Vojko“ iz kojeg su pro-

izašli hitovi poput *Kako To*, *Ne može* i *Zovi čovika*, ovog je ljeta objavio svoj drugi studijski album „Dvojko“ koji je premašio svačija očekivanja, pogotovo dvadesetominutnom pjesmom *Tour Life*.

Vjerovali ili ne, Vojko je također autor dječjih slikovnica nazvanih po imenima najpoznatijih pjesama! Jednoga dana pomoću tih slikovnica: moći ćete naučiti svoje dijete kada i kako reći „Ne može!“ a možda čak i za sebe zapisati koju bilješku.

Najizvođenije pjesme Dječaka vjerojatno su poznate brojnim generacijama: od *Bilih stariki* koje su mnogi pjevali na ekskurziji u osnovnoj školi, pjesme *Lovrinac* koja nas je pomalo strašila do najupečatljivijeg hita *Dalmacija* koji je još uvijek teško izbaciti iz glave. Mnogi su ljudi baš zbog ovih pjesama odlučili dublje uroniti u glazbu Dječaka i otkrili dva odlična albuma: „Firma“ i „Istina“.

Krešo Bengalka još jedan je splitski reper kojeg jednostavno ne možemo izostaviti iz ovoga članka, a pogotovo ne hip-hop skupinu Kišu metaka u kojoj su radili i on i Vojko. U svojim pjesmama kao što su *Pljačkam turiste* ili *Bauhaus* Kiša Metaka u šali je napravila savršenu predodžbu života u svom gradu i ljudi na koje se tu može naići.

Bio u pitanju pop, rock, modernizirane klape koje zvuče poput boy bendova dalmatinskih očeva, rep, pa čak i metal, Splićani apsolutno 'rasturaju' u svakom glazbenom žanru i zato moramo nastaviti poticati mlade glazbenike u njihovim snovima. Naša je dužnost održavati duh ovoga grada živim što možemo postići na najlakši način – uživanjem u glazbi koja je napravljena za nas i uz koju smo odrasli.

Split se opršta od Olivera (izvor: Slobodna Dalmacija)

USPOREDBA KONCERTNIH DOGAĐANJA

Koncerti u Splitu i u inozemstvu

Splitska mladost, kao i ostala, obožava noćni život. Ne postoji veći užitek od izvedbe uživo u sparnu ljetnu noć. Bili to domaći ili strani izvođači, svaki koncert uz dobru ekipu jamči nezaboravan provod.

piše: Marta Gulišija, 3. b

Naš je Split, i ljeti i zimi, pun aktivnosti za dobru zabavu. Možda su najpoznatiji način zabave upravo koncerti. Od Ultra do malih koncerata u obližnjim mjestima, brojni su načini izvođenja glazbe uživo. No, kako se koncerti izvode u „naprednijim“ dijelovima Europe? Razlikuje li im se atmosfera od koncerata na našim prostorima i je li nužno izdvojiti puno novca za dobar provod? Ovaj bi članak trebao dati odgovor na ta pitanja.

Naš se Split ističe od ostalih gradova i zemalja po atmosferi na koncertima. Mnogi moji prijatelji tvrde kako nigdje nije kao u Splitu i da jedino tu znaju gdje će biti najbolja ekipa i najbolji provod. Moram priznati da smo mi Splićani stvarno posebni pa znamo i najdosadniji događaj pretvoriti u nezaboravno sjećanje. Kad je u pitanju atmosfera, naši „mali“ ljudi nikad ne razočaraju. Međutim, ono negativno što valja izdvojiti na koncertima kod nas jest kašnjenje izvođača na pozornicu. Nažalost, većina nas je doživjela da pjevači nisu na pozornici kada je najavljeno. Još je gore što u pitanju nikad nisu kraća zakašnjenja od petnaestak minuta, nego publika zna čekati i do sat i pol vremena da nastup počne. Naši izvođači znaju da smo mi opušten i strpljiv narod i da se znamo zabaviti dok čekamo početak koncerta pa su i oni ležerni. Uz to, u današnje su vrijeme cijene karata za koncert blago rečeno precijenjene. Potpuno je apsurdno izdvojiti više od 100€ za koncertnu ulaznicu, bez obzira koliko bio popularan izvođač ili izvođačica. U više navrata ovog ljeta naletjela sam na ekstremno skupe cijene koncerata, ali i na one iznimno niske. U Splitu i u okolici održavali su se i besplatni koncerti na kojima je atmosfera bila jednako dobra kao i na onim plaćenim, a izvođači podjednako angažirani. Međutim, usprkos dobroj atmosferi i raznolikoj

ponudi, kada ste posljednji put svjedočili da izvođač kojeg zna velika skupina ljudi, koji broji milijune slušatelja na platformama za reproduciranje glazbe, održava koncert u Splitu? (Posljednji put je to bio Iron Maiden 2016. godine – tada sam imala devet godina, a i ne slušam metal). Time se potvrđuje problem predrasuda izvođača prema tzv. „malim“ državama u kojima se navodno ne isplati održati koncert zbog nedovoljno publike ili zato što ih smatraju previše siromašnima te misle da od njih nema zarade. Iz tog razloga mladi su prisiljeni prijeći granice domovine kako bi uživo poslušali svog omiljenog izvođača jer su šanse da se taj pojavi u Splitu ravne nuli.

Doživjela sam upravo takvu situaciju ovog ljeta kada sam doznala da jedan od mojih najdražih izvođača odlazi na turneju, a jedna od država na popisu bila je Italija. Naš prekomorski susjed, jedna od razvijenijih država Europe, poznata je po gostovanjima popularnih glazbenika. Bila sam svjesna da je Italija najbliže što će taj izvođač ikad biti Splitu, stoga sam kupila avionske karte, rezervirala smještaj i za mjesec dana bila sam u Milanu. Malo je reći da se svaki novčić isplatio jer je taj koncert vjerojatno bio nešto najbolje što mi se dogodilo u životu. Imala sam sreće što sam si mogla priuštiti takvo što, ali se potvrdilo da je najveći problem koncerata u inozemstvu cijena – ulaznica, putnih troškova, smještaja, hrane... Zato nema kašnjenja izvođača, bar ja to nisam doživjela. Na internetskoj je stranici pisalo da koncert počinje u 21:00 i glazbenik je točno u 21:00 bio na pozornici i počeo s nastupom.

Bez obzira na kašnjenje i relevantnost izvođača, usprkos svim prednostima i privilegijama koje imaju zapadne države, u našem je malom Splitu atmosfera uvijek vrhunska i naši su ljudi dokaz da je uz malo novca i dobru ekipu provod uvijek na vrhuncu.

The Weeknd u Milanu

SPORTSKI VREMEPLOV

Split jema puno više od baluna

Grafit ispred II. gimnazije

Nije sigurno da je Split 'najluđi grad na svitu', ali bi se mogao boriti za titulu najsportskijeg grada!

piše: Roko Garbin, 4. f

Živimo u gradu bogate sportske tradicije. U nogometu, rukometu, košarci, vaterpolu, pa i u manje popularnim sportovima, u Splitu se uvijek istaknu pojedinci ili klubovi koji naš mali grad ovjekovječe u povijesnim knjigama i donesu mu europsku, a ponekad i svjetsku popularnost.

Nogomet Nogomet je daleko najpopularniji sport u svijetu, pa i u Hrvatskoj. Dakako, alfa i omega splitskog nogometa, a moguće i svih sportova, jest Hajduk. Priču o osnivanju Hajduka 13. veljače 1911. u Pragu zna gotovo svaki Hrvat zahvaljujući Miljenku Smoji i njegovu „Velom mistu“. Klub je od svog osnutka osvojio 18 državnih prvenstava, 17 nacionalnih kupova i 6 superkupova. Dospio je i do tri četvrtfinala Lige prvaka (u sezonama 1975./76., 1979./80., 1994./95.) te po jednog polufinala Kupa pobjednika kupova (1972./73.) i Kupa UEFA (1983/84). Vjerojatno je jedini klub na svijetu kojemu je posvećeno književno djelo (roman „Velo misto“) i opereta (Ivo Tijardović, „Kraljica lopte“). Nedavno dostignuta brojka od 100 000 članova, koja stavlja Hajduk u sam vrh europskih klubova iz mnogoljudnijih zemalja, govori sama za sebe. U Splitu se živi za nogomet, a svake godine rastu očekivanja da igra na terenu reflektira ono pruženo na tribinama i da titula konačno dođe na Poljud.

Košarka KK Split, nekada klub Jugoplastika i Pop 84, bio je u samom vrhu europske košarke. Klub je osvojio tri europska trofeja zaredom: 1989., 1990. i 1991. godine, što je uspjelo još samo ASK-u iz Rige. Ta slavna generacija iznjedrila je mnogo vrhunskih košarkaša, poput Tonija Kukoča, Dina Rađe, Žana Tabaka i mnogih drugih. Kukoč, Rađa, Tabak, a kasnije i Bruno Šundov, dospjeli su u najbolju košarkašku ligu na svijetu, u NBA-u, pa su tako postali poznati diljem SAD-a i u ostatku svijeta. Nažalost, danas je mnogo drukčije. Zbog manjka ulaganja i lošeg vodstva KK Split nije ni sjena onoga što je bio prije tridesetak godina. Ali se uvijek nadamo boljem!

Rukomet Iz Splita dolazi istoimeni rukometni klub koji je, također, svoje najveće uspjehe postizao 90-ih godina prošloga stoljeća. Bio je viceprvak hrvatske lige u sezoni 1996./1997. i 1997./1998. pod imenom Brodomercur Split. Sezone 1997./1998. usto je bio polufinalist Kupa EHF (europskog klupskog natjecanja). Iz ovog su kluba proizašli mnogi veliki igrači poput Ivana Balića, svojedobno MVP-a svjetskog rukometa, Petra Metličića, Jakova Gojuna, Ante Vukasa, Dragana Jerkovića i drugih.

Vaterpolo VK Jadran najtrofejniji je i najuspješniji sportski klub u gradu. Okrunio se titulom prvaka Jugoslavije devet puta, tri puta zaredom 1946., 1947., 1948., a završio na drugom mjestu čak 11 puta. Aktualni je branitelj naslova hrvatskog prvaka, a prije tri godine dodao je u vitrinu trofeja i hrvatski kup. Imali su i mnogo uspjeha u Europi, osvojivši po dva puta Kup prvaka i COMEN kup (prvenstvo klubova iz država Sredozemlja). U Splitu su djelovala još dva vaterpolo klupa: VK POŠK i VK Mornar. Zanimljivo je da je hrvatska reprezentacija 2022. osvojila Europsko prvenstvo u vaterpolu koje se održalo u Splitu, u „potopljenoj“ Spaladium areni.

Taekwondo Taekwondo klub Marjan jedan je od najuspješnijih u Europi. Klub koji postoji tek nešto duže od 20 godina osvojio je više od 30 medalja na svim najvećim svjetskim natjecanjima. Najpoznatije su sportašice, proizišle iz ovog kluba, sestre Zaninović. Prvo zlato klubu donijela je Lucija 2010. godine na Europskom prvenstvu, a godinu dana kasnije Ana je postala svjetska prvakinja.

Ragbi Iako manje popularan na našim prostorima, i ragbi se igra u Splitu i to vrlo uspješno. RK Nada najbolji je klub u Hrvatskoj. Osvajači su hrvatske lige 26 puta, a jugoslavenske 11 puta. Ni europski trofej nije teško naći u njihovim vitrinama s obzirom na brojne osvojene Interlige i Regionalne lige.

Tenis Split je također i rodni grad najboljeg hrvatskog tenisača svih vremena. Goran Ivanišević, koji je svoje prve teniske korake napravio na Firulama, upisao se u povijest kao prvi Hrvat koji je osvojio Wimbledon, najslavniji i najprestižniji teniski turnir na svijetu. Njegov legendarni pothvat iz 2001. godine i dan-danas je možda najimpresivniji u povijesti. Prije turnira bio je 125. igrač svijeta po ATP ljestvici, najniže rangirani osvajač ikada. Goran, tada već pri kraju karijere, našao se na turniru samo zbog pozivnice koju je dobio kao zahvalu za dobra stara vremena i kao podsjetnik na njegova tri izgubljena finala. Time je postao prvi tenisač koji je osvojio turnir na takav način. Igrač, od kojeg nitko nije ništa očekivao, napravio je čudo i nakon tri mukotrpa, kišom isprekidana dana finala Wimbledon je bio njegov. Kao nagradu za njegov trud i predivan kraj te priče na splitskoj je Rivi pripremljen spektakularan doček.

Jedrenje S obzirom na blizinu mora i dalmatinsku ljubav prema njemu, uspjeh sporta kao što je jedrenje gotovo je zajamčen. JK Mornar dao je dva olimpijca, Tonka Pivčevića i Matu Arapova, te mnogo drugih državnih prvaka. Ovaj klub redoviti je osvajač svjetskih i europskih medalja, a tri puta je bio i domaćin europskim prvenstvima. Najpoznatiji je splitski jedriličar Karlo Kuret iz JK Labud koji je četverostruki olimpijac i prvi Hrvat koji je bio vodeći na ljestvici Međunarodnog jedriličarskog saveza.

Znameniti sportaši u ostalim sportovima

Naravno, naš je grad dao još mnogo uspješnih individualaca iz manje praćenih sportova. Evo nekih od njih.

Đurđica Bjedov – osvajačica olimpijskog zlata i srebra u plivanju.

Nikša i Siniša Skelin – braća veslači koji su osvojili olimpijsko srebro i broncu, a Nikša je aktualni rekorder na ergometru 2000 m u Hrvatskoj.

Veljko Rogošić – svjetski prvak u maratonskom plivanju iz 1971. godine.

Blanka Vlašić – sjajna atletičarka, osvajala je srebro i broncu na olimpijskim igrama i mnoga zlata na europskim i svjetskim prvenstvima. Hrvatska je rekorderka u skoku u vis na otvorenom i u dvorani i prva atletičarka iz naše zemlje koja je preskočila 2 m. Dolazi iz sportske obitelji: otac joj je također bio atletičar, majka rukometašica, a njezin brat Nikola hrvatski je nogometni reprezentativac.

Stipe Božić – iako neki ne smatraju alpinizam sportom zbog manjka natjecateljskog aspekta, svakako je vrijedan spomena. Rođen u Vrgorcu, Božić cijeli svoj život živi u Splitu, a uspio se uspeti na najviši vrh svakog kontinenta i tri najviša vrha svijeta.

Tradicionalni splitski sportovi

Nemoguće je govoriti o sportu u Splitu bez spominjanja onih sportova koji ne samo da su svima poznati, već ih je vjerojatno skoro cijeli grad barem jedanput igrao. To su, naravno, picigin i balote. Ova dva sporta toliko su vezana uz našu kulturu i identitet da se svakog sunčanog dana nađe ekipa prijatelja da ih zaigraju. Jako je teško zamisliti Split bez zogova za balote u gotovo svakom kvartu i prenapučenih Bača ljeti.

Nastavnik Bošnjak „u akciji“

PRIČA O PICIGINU 100 godina najsplitskijeg sporta na svijetu

Grad Split obilježio je stoljetnu ljubav prema sportu koji je više od igre. U srcu Splita plaža Bačvice svjedočila je proslavi stogodišnjice jedinstvene tradicije picigina. Taj je sport prerastao u način života koji cvjeta kroz generacije.

piše: Antonela Borzić, 3. f

Picigin, tradicionalna igra koja se igra loptom, izvorni je splitski sport čemu svjedoči njegovo uvrštavanje u trajna nematerijalna dobra Republike Hrvatske. Ta aktivnost, popularna u Splitu i okolici, kombinira zabavu i kupanje. Pravila su jednostavna, kao i pronalaženje mjesta za igru. Jedina je posebnost lopta koja izvorno nastaje tako da se teniska loptica oguli iako se danas može kupiti u trgovini. Međutim, iskusniji *piciginaši* tvrde da se bolje igra kada je sami napravite. Obično se igra na pješčanoj plaži, u plitkom dijelu mora. Igrača mora biti više od dva i oni formiraju krug. Jedna osoba započinje igru tako da udarcem dlanom baci loptu. Cilj je igre zadržati loptu što dulje u zraku tako da ne dodirne vodenu površinu. Igrači to pokušavaju cijelim tijelom, pogotovo rukama. Zanimljivo je da u igri nema nikakvih bodova, nagrada, a ni pobjednika. Upravo je zato istinski užitak igrati picigin: nema stresa nego sama uživancija i relaksacija!

Nedavna je proslava 100 godina picigina okupila različite generacije obitelji i prijatelja što pokazuje osjećaj zajedništva koji taj specifičan sport pru-

ža. Također, nije bez razloga proslavljena na plaži Bačvice. Upravo je na toj plaži skupina mladića, koja zbog plitkog mora nije mogla igrati vaterpolo, osmislila ovu legendarnu igru. Ono što je predstavljalo nedostatak za vaterpolo, postalo je prednost za picigin: Bačvice su savršena lokacija zbog plitkog mora i ravnog pješčanog dna.

Dvodnevno je obilježavanje obljetnice picigina pokazalo da brojni Splitsčani uistinu uživaju u laganijem načinu života, u prirodi, aktivnosti i zabavi. Stoga se istinski zaljubljenici ne odriču igre ni u zimskim mjesecima. Kao što će se valovi uvijek igrati uz obalu, tako će i *piciginaši* nastaviti igrati na *picigin*, predstavljajući simbol jedinstva i vječnosti.

SPORT IZ DAVNINA 'Oćemo li jednu na balote?

Ako postoji sport koji svi naši stari znaju, to su balote.

piše: Roko Garbin, 4. f

Legenda kaže da su ih igrali još stari Rimljani koji su ih proširili cijelim Sredozemljem. Drugi tvrde da vuku korijene iz Baskije i Italije. Zvali ih „petanque“ kao Provansalci, „bocce“ kao Talijani, balote, buče ili boče, svugdje se igraju s istim ciljem: približiti svoju balotu bulinu.

Dvije ekipe od 4 ili 5 igrača, od kojih svaki ima po dvije balote, nastoje ih uvaljati što bliže bulinu (najmanjoj baloti koja se prva baca). Moguće je i „razbijati“, tj. izbiti tuđe balote bacanjem isključivo ispruženom rukom. Najbliža balota osvaja punat, a ako ih jedna ekipa ima više bližih bulinu od protivničkih, osvaja onoliko punata koliko su balota „navaljali“ do bulina. Ovaj je sport jako popularan na našim prostorima, od Savurdije do Boke kotorske, zbog duge povijesti venecijanske vlasti na ovim obalama i otocima. Balote se na istočnoj obali Jadrana igraju toliko dugo da ih čak i Marin Držić spominje u svojoj komediji „Dundo Maroje“. Dio su dalmatinske tradicije: u Splitu ima mnogo zogova, a gotovo je nemoguće posjetiti selo Dalmatinske zagore ili nekog otoka a da

se ne naiđe na teren za balote na kojem igra lokalno stanovništvo. Koliko god dugu povijest imale, balote su svoju popularnost zadržale, ne samo među umirovljenicima, koji se diljem Dalmacije sastaju bar jednom tjedno da zaigraju, nego i među djecom. Dječji turniri u balotama postaju sve češći. Split, Primošten, Šolta samo su neka mjesta koja organiziraju dječje turnire te tako podižu interes najmlađih za sport njihovih predaka. Primjerice, dječji turnir u balotama u Gornjem Selu na Šolti održava se u srpnju, već osmu godinu zaredom i okuplja veliki broj djece koja se ljeti zateknu na otoku pa tako sudjeluju natjecatelji iz cijele Europe.

Zbog toga što pravila nisu komplicirana, a igra nije fizički zahtjevna, balotama se može baviti svatko. Ni oprema nije pretjerano skupa jer su jedino što treba balote i igralište kojih ima posvuda. Ako to imaš, možeš se zabaviti nekoliko sati i provesti kvalitetno vrijeme na otvorenom sa svojim prijateljima. A nakon igre običaj je napraviti roštilj, uz pivo ili vino, što pomaže da se očuva tradicija koja obilježava ove prostore stotinama godina.

SMOJE SA
SVOJIM
VJERNIM
PRIJATELJEM
ŠARKOM

PERCEPCIJA MILJENKA SMOJE U JAVNOSTI
Split se sitija da ima Smoju!

Fotografija s izložbe "Velo misto, a mali svit"

Miljenko Smoje (1923. – 1995.) splitski je književnik, scenarist, novinar i putopisac koji je napisao mnoga djela poput „Kronike o našem malom mistu“, „Velog mista“, „Dnevnika jednog penzionera“ i „Pasjih noveleta“, a poznat je po svome radu u *Slobodnoj Dalmaciji* i *Feral Tribuneu*. Usprkos svom uspješnom novinarskom i spisateljskom radu Smoje u Splitu izaziva kontroverze.

piše: Hana Kaličanin, 3. e

Smoje je svoju novinarsku karijeru započeo davne 1950. godine kada je počeo pisati za *Slobodnu Dalmaciju*. Već je tada postao prepoznatljiv po pisanju na čakavskome dijalektu i svome smislu za humor koji je potvrdio pokretanjem humorističkog lista *Pomet*. Postao je jedan od najuspješnijih jugoslavenskih novinara, a najveću mu je slavu donijela njegova humoristična televizijska serija „Naše malo misto“ (1970.) koja je dobila i filmski nastavak pod nazivom „Servantes iz malog mista“ (1982.).

Grad Split obilježio je 2023. godine stogodišnjicu Smojina rođenja, a tada je prvi put u povijesti od-

lukom Gradskoga vijeća neka godina u cijelosti posvećena javnoj osobi. 19. listopada na Matejuški je svečano otkriven Smojin spomenik, na tvrđavi Gripe, u Arhivu Grada Splita, od 10. listopada do 22. prosinca postavljena je izložba pod nazivom „Velo misto, a mali svit“, a u splitskom HNK-u, pred prepunim gledalištem za koje se tražila karta više izvedena je predstava „Velo Misto“ zagrebačkog kazališta *Komedija*. U Gradskoj knjižnici *Marka Marulića* u Žrnovnici otvorena je Smojina spomen-soba u kojoj je rekonstruiran prostor u kojemu je Smoje napisao svoje legendarne tekstove i scenarije za televizijske serije i filmove. Mnogo ljudi svakoga dana dolazi u Žrnovni-

cu kako bi posjetili tu sobu. No, vrijedi se zapitati: „Kakav je bio naš odnos prema Smoji prije njegove smrti i kakva se medijska slika tada širila o njemu?“

Danas Smojin lik, djelo i kip izazivaju mnoge burne reakcije – samo nekoliko dana nakon postavljanja spomenik je vandaliziran, zaliven plavom bojom, a oko piščeva vrata obješen je šal NK *Partizana*. Osim što su ga obojili, stanovnici su Smojina grada u nekoliko navrata vršili nuždu po njemu. Nasreću, kip je bez problema očišćen i sada se opet može vidjeti u najboljem svjetlu.

Ali kako je počela hajka na Smoju?

Kasnih 80-ih i ranih 90-ih godina prošlog stoljeća, pri nastanku neovisne države kakvu danas poznajemo, Smoje nije odmah prepoznao opasnost Miloševićeva režima i izazvao je kritike svojim političkim i društvenim stavovima. Šira ga javnost pogrdno naziva jugonostalgicarom. Platilo je usprkos izreci svoga Meštra iz „Velog Mista“: „Neću politiku u svoju butigu!“ i premda je govorio: „Bolje rak nego rat!“ Split je zaboravio Smoju – prestali su mu posluživati piće u omiljenom kafiću, poznati su od njega okretali glavu... Da nije bilo ekipe iz *Ferala*, bio bi potpuno prepušten zaboravu.

Nekoliko mjeseci prije svoje smrti, u razgovoru s Borisom Dežulovićem, Smoje je objasnio svoj način razmišljanja:

„Zamislite, ne moš taknit viru jer vridaš vjerske osjećaje, ne moš taknit himnu, bandiru, naciju – vridaš patriotske osjećaje, ne moš taknit niti jedan ceh, jer vridaš mesare, glumce, suce... Ja se držim toga da nema nedodirljivosti, ali mislim da je moj humor blag, ironičan. Bidnome, jadnome, glupome, sitnome čoviku koji se koprca po ovoj baloti zemaljskoj sve ću oprostiti. Osim krvološtva. A vlast, vlast zajebajen. Svaku.“

Najbolji kroničar „splitskog stanja uma“ i scenarist televizijske serije koja je, jedinstveno u svijetu, posvećena jednom nogometnom klubu preminuo je 25. listopada 1995., odbačen od vlastitog grada. Na njegov sprovod došlo je samo sedmero ljudi!

Smoje je za dišpet svima pokazao svoj nesalomljiv duh govoreći o smrti:

„Ako postoji drugi svit, i tamo će novinara čekat makinjeta. Ja ću se javljat s neba oli pakla, j'be me se, glavno da se javljan. I ako je nebo demokracija, a pakal socijalizam, potpuno mi je svejedno di će me sveti Petar bacit. Čak pri u pakal, sigurno je tamo više interesantnog svita za činit intervjuje i reportaže.“

Karikatura Smoje autora Sretana Šantića

Citati iz „Velog mista“ na izložbi „Velo misto, a mali svit“

Kao gošću ovogodišnjeg školskog lista pozvali smo autoricu i urednicu raznovrsnih publikacija (monografija: „Lovrinac“, „Jedriličarski klub Labud“, „Heroine splitskog sporta“, „Spomenica HVK Gusar“, „Festival dalmatinskih klapa“...), organizatoricu inkluzivnog partyja *Ples s anđelima* i koordinatoricu projekta *Smoјinih 100*, gospođu Herci Ganzu.

intervju vodile:
Marjana Brstilo, 4.f i Hana Kaličanin, 3. e

Postavili smo joj raznolika pitanja: osobna, životna, opća, ali i poneka vezana za Split i za Smoju.

DRUGAČIJI: Rodili ste se i živite u Splitu, a postali ste svojevrsna kroničarka ovog grada. Što vas je na to potaklo?

gđa Ganza: Oduvijek sam bila infišana u ovaj grad. Potakla me, možda čak i podsvjesno, ljubav koju je gajila moja obitelj prema ovome gradu i koja mi je zapravo bila usađena, odnosno darovana od samog početka. Moj otac je već 70-ih i 80-ih puno toga radio za ovaj grad i preoblikovao njegovu sliku. Ljudi o kojima sam imala priliku pisati i odati im počast već su u mom djetinjstvu bili dio mog života. Osjećam se privilegiranom da sam se nekim velikanima mogla odužiti na taj način. Mislim specifično na Ljubu Stipišića Delmatu, kojemu sam imala priliku pisati monografiju, Jakšu Fiamenga te Miljenka Smoju, kojemu sam koordinirala njegovu godinu.

18 **DRUGAČIJI:** Dvapat ste zaredom nominirani za na-

gradu Splitski cvit. Čime ste zaslužili te nominacije i kako ste se pri tome osjećali?

gđa Ganza: Nagrade su uvijek nešto što govori čovjeku da je na pravom putu i bilo se lijepo naći u skupini žena koje su perjanica toga polja. Prvi put sam bila nominirana za svoj humanitarni rad, a za drugu godinu sam objavila knjigu „Heroine splitskog sporta“, rekla bih jednu od prvih knjiga o ženama u Splitu, gdje sam kroz tu perspektivu žena sportašica htjela ispričati kako je sport utjecao na emancipaciju žena u našem društvu. To sam kronološki kroz vrijeme pokazala, kroz sve različite faze, sve do današnjeg dana. Za tu sam knjigu bila nominirana. Glavnu nagradu nisam dobila, ali mislim da je nominacija zapravo najljepša potvrda da sam zaista ostavila pečat na Splitu.

DRUGAČIJI: Volontirate u brojnim udrugama i akcijama za osobe s poteškoćama. Mislite li da smo dovoljno osviješteni o njihovim potrebama? Provođi li se u Splitu projekt inkluzije tih pojedinaca u društvo?

gđa Ganza: Mislim da se u zadnjih petnaestak godina dogodio ogroman skok. Oni su prije bili na

marginama društva, ali danas su uključeni u društvo i sretna sam što sam bila prisutna da gledam taj skok. Projekt *Ples s anđelima* pokrenula sam kao dugogodišnja volonterka jer sam godinama radila kao voditeljica projekata u Centru Juraj Bonači. Upoznala sam tamo jednu djevojku, Anđelu, koja je izrazila želju da se ispleše u disko-klubu, što je, recimo, zdravim ljudima samo stvar afiniteta. Bilo mi je jasno da su to ljudi koji vole glazbu i koji u glazbi osjećaju izrazitu slobodu. Projekt je održan trinaest puta, svake godine na Valentinovo, u različitim klubovima. Bili smo izabrani za projekt godine u Splitu. Na te plesne zabave, za koje smatram da su jedine inkluzivne plesne zabave na svijetu (ili barem mi nikada nismo čuli i za jednu sličnu zabavu), uvijek se odazove 700 – 1000 ljudi iz županije. To je jedna proslava ljubavi i najveće Valentinovo u Splitu. Kada smo odlučili da taj ples bude pod maskama, nestale su sve razlike i ljudi su se na neki način potpuno stopili.

Prije šesnaest godina smo započeli projekt proslave Dana obitelji, 15. svibnja. U tom smo projektu određene institucije za osobe s posebnim potrebama spojili s domovima splitskih umirovljenika i dali im zajedničke zadatke koje smo mi objedinili u zajedničke predstave i slično, u kojima su uživali i jedni i drugi. To je inkluzija, ne odvajati svjetove nego ih na neki način isprepletati.

DRUGAČIJI: Splitsani se često hvale da su iz najsportskijeg grada na svijetu. Kao autorica više monografija s temom splitskog sporta mislite li da pretjeruju?

gđa Ganza: Mi se volimo nazivati „najluđim“ i „najsportskijim“ i uvijek smo „naj, naj, naj“. To je dio našeg mentaliteta, da volimo titule koje je teško provjeriti. Činjenica je da je na razvoj ovoga grada iznimno utjecao sport. Činjenica je da mi, kao jako mali grad, imamo jako velik broj olimpijskih medalja po glavi stanovnika. Kada bismo radili nekakvu statistiku, možda bismo uspjeli, po nekim statistikama, dokazati da smo najsportskiji grad na svijetu. Ono što je najvažnije je da nove generacije dožive tu sportsku kulturu i povijest. Hajduk je, zahvaljujući Smoји, jedini sportski klub na svijetu koji ima svoju seriju. Pisala sam dvije monografije kluba *Gusar* i sada pišem drugu monografiju kluba *Labud* te sam dugogodišnja suradnica časopisa *Olimp* i pišući te monografije, ta nerazdvojjivost Splita i sporta postala mi je fascinantna.

DRUGAČIJI: Napisali ste i monografije o splitskom groblju Lovrinac. Zašto ste odabrali tu mnogima odbojnu temu?

gđa Ganza: Većina je mojih knjiga naručena od strane udruga, osoba, itd. Ne bih rekla da je tema odbojna. Je li smrt sastavni dio života? Je. Mi svi imamo nekakvu poveznicu s grobljima. Svako groblje odražava tradiciju i, promatrajući povijest pokapanja na ovim područjima, točno možemo vidjeti na kojoj smo razvojnoj razini bili. Lovrinac je otvoren u međuratnom razdoblju, a prije njega splitsko je groblje bio Sustipan. Sa Sustipanom se odnosilo potkraj njegova razdoblja kao groblja poprilično nehumano i mislim da još nemamo ni dovoljno poštovanje za Lovrinac kao groblje. Mislim da ljudi kojima je groblje tabu tema ustvari imaju problem s odnosom prema našoj smrtnosti. Svi ćemo se mi jednom tamo naći, a ja bih rekla da je groblje čak i jedan gradski spomenik, uzevši u obzir kulturu i povijest koje ono sadrži.

DRUGAČIJI: Moramo Vam postaviti i jedno nezahvalno pitanje: koja Vam je od Vaših knjiga najdraža?

gđa Ganza: Pa stvarno je nezahvalno. Imam i dvoje djece, a nikada se ne bih mogla izraziti koje mi je draže, a kamoli odabrati između sedamnaest knjiga. Svaka knjiga donijela mi je u život mnoge ljude i ja mislim da je to, u stvari, blago koje me čini bogatom. Svaka moja knjiga u meni budi određene emocije i događaje koji su mi svi dragi srcu.

DRUGAČIJI: Radili ste i u filmskoj industriji. Za koji ste aspekt tog posla najviše vezani?

gđa Ganza: Radila sam najčešće kao vođa snimanja. Bilo je to krasno iskustvo i možda bih, iz te cijele palete višegodišnjeg rada, izdvojila snimanje jedne serije koja, na žalost, nije objavljena. Govori o 1943., kad su Talijani ovdje kapitulirali. Bila sam asistent redatelja za statiste i imala sam preko tisuću statista. Taj osjećaj zajedništva i duha bio je predivan i pamtim ga kao jedan lijepi segment toga dijela mog života.

DRUGAČIJI: Bili ste koordinatorica projekta *Smoјinih 100* kojim se obilježava stogodišnjica rođenja Miljenka Smoje. Što za Vas znači taj autor?

Smoje je bio dio mog života od djetinjstva. Bila sam svugdje s njime i nikada ga nisam doživljavala kao neku veličinu ili pojam. Bio mi je kao dio obitelji. Posebno sam ponosna na sjećanje mog desetog ro-

đendana, kada se snimala scena protesta na Prokurativama za „Velo misto“. Otac mi je za rođendan poklonio odlazak u redateljsku kućicu. Kada sam ušla unutra, vidjela sam sve te ekrane, redatelja i cijelu scenu. To je bio moj prvi susret s tim, a taj je trenutak utjecao i na moj kasniji rad na filmu. Igrom sam slučaja dobila čast od gradonačelnika da vodim Smojinu godinu. Za mene je Smoje *najfativiji* autor ovog podneblja, netko tko je sačuvala dušu malog i velog mista i zapravo oslikao mentalitet ovdašnjeg čovjeka.

DRUGAČIJI: Kako se Splitsani, iz Vašeg iskustva, odnose prema Smoji?

gđa Ganza: Nakon višedecetljetnog prešućivanja i napadanja Smoje, odjednom se potpuno promijenila situacija i ispalo je da su zapravo pojedinci ti koji ga napadaju, a da većina svijeta Smoju voli i poštuje. Da vam budem iskrena, Smoje je bio toliko skroman i jednostavan čovjek. Ako bi ikome išli na živce ova fešta i šušur, to bi bio Smoje. Prvi bi nas iskritizirao po novinama. Međutim, trebalo je nadoznaditi sve što smo propustili. Ova je godina na neki način ponovno probudila cijeli ovaj grad. Nama je

želja bila da mladi sami posegnu za Smojinim li-brom i sačuvaju duh ovoga grada. Mislim da smo u tome uspjeli.

DRUGAČIJI: Tema je našeg ovogodišnjeg školskog lista *Naš grad*. Čime se, po Vašem mišljenju, Split upisao na geografske karte?

gđa Ganza: To upisivanje traje već stoljećima. Malo koji grad na svijetu ima ovakvu dugu povijest i ovako dobro sačuvanu antičku palaču. Definitivno imamo što pokazati ljudima, od prirode do povijesti. Upisali smo se sportom i glazbom. Mi smo destinacija koja je sačuvala mediteranski duh. Mislim da imamo potencijala i kvalitetnih ljudi, ali smo često samorazarajući i češće trebamo pružiti jedni drugima ruke.

DRUGAČIJI: Što mislite da mladi mogu učiniti za svoj grad?

gđa Ganza: Čudo. Svaka generacija može učiniti puno. Mislim da jedan, recimo, prosvjetni radnik može u učenicima probuditi nositelje bilo koje sfere i da je edukacija temelj napretka društva.

DRUGAČIJI: S obzirom na to da ste radili u I. gimnaziji, što mislite o odnosu mladih i književnosti?

gđa Ganza: Pitanje je ovdje zapravo što ja mislim o budućnosti knjige. Vjerujem da će, kada se uništi ova civilizacija, knjige biti među preživjelima. Uzeti knjigu u ruke kada izađe iz tiskare, neka se ne uvrijede moja djeca, isti je osjećaj kao kad sam uzela djecu u ruke. Miris knjige, njeno mjesto na polici i osjećaj da netko čita tvoje misli i riječi, to je nešto divno! Kada govorimo o mladima, a to ste danas vi, vjerujem da će knjige uvijek imati svoju publiku.

DRUGAČIJI: Studirali se talijanski jezik i komparativnu književnost. S obzirom na to da se mnogi naši učenici još odlučuju što će studirati, možete li reći svoje mišljenje o prednostima i manama studiranja jezika i društvenih znanosti?

gđa Ganza: Mislim da je to individualno. Ovo bi mogao, prije svega, biti savjet roditeljima. Mislim da izbor studija mora biti izbor djeteta. Roditelji trebaju pomagati djeci, ali moraju prepuštiti djeci izbor jer ona moraju s tim izborom živjeti.

Zahvaljujemo gospođi Ganza što nas je s dobrodošlicom primila u svoj dom i dala kvalitetne odgovore na naša pitanja. Želimo joj puno sreće s budućim projektima i djelima.

Smoje i njegova Lepa, fotografija s izložbe „Velo misto, a mali svijet“

SMOJINI 100

Miljenko Smoje – književnik kojeg je Dalmacija podarila samoj sebi

Dalmacija je poklonila mnoge velikane hrvatskoj književnosti, uključujući Marka Marulića, Vladimira Nazora i Tina Ujevića. Njezine masline i krš, modro more i vrelo sunce opjevani su na stotinu načina, ali ni jedan pisac ne dočarava pravi žar Dalmacije kao Miljenko Smoje.

piše: Marjana Brstilo, 4. f

Ne postoji Splitsanin koji nikada nije čuo za „Velo misto“, seriju koja stanovnicima Splita od malih nogu usađuje ljubav prema rodnom gradu, a temeljena je na Smojinoj istoimenoj knjizi. Smojina književnost, preslikana na ekran, odgojila je generacije Splitsana koji su naučili o povijesti svoga grada i svoje zajednice kroz Smojine riječi. Takvo šire obrazovanje potaklo je intenzivnu ljubav prema zavičaju i dio je uzroka poznatog splitskog duha.

Smoje dokazuje svoju ljubav prema Dalmaciji svojim književnim djelima. Njegov je jezik naglašeno dalmatinski, *starosplitski* i Splitsanima prirodno nostalgican. Smojina književnost zvuči kao glas staroga djeda koji u kafiću čita novine uz cigaretu i glasanje galebova, miriše na borove na Marjanu i sumpor na Rivi, izgleda kao valovi koji se razbijaju o kršne stijene dok zimi južni vjetar uznemiruje more. Smojin pristup rječniku i njegovo poštovanje prema značenju riječi osobito se ističe u trenutku kada ga se pita o uporabi vulgarizama: „*Ja uopće ne duperan grube riči. Osim koliko je nužno. Ali, naravno, ja ne mislin da je, recimo, kurac gruba rič. To je jedna normalna rič, rič na svome mistu. A grube su riči rak, bolest, nasilje,*

mržnja. Ka ribarsko, proletersko dite ja ne volin ni rič gazda, a niti vlasnik. Ne volin ništa posjedovat. Ni pitar zemlje ni kućicu od pasa. Čovik ka ja osjeća se slobodno.“

Njegov stil pisanja spaja čitatelja s prošlošću Splita kao svojevrсна vremenska kapsula za odumirući splitski govor i način življenja.

Premda je Smojina književnost nesumnjivo pomogla izgraditi splitsku zajednicu, to nije umanjilo njegovu kontroverznost u društvu. Smoje je u svojim djelima prosipao vlastita politička mišljenja, što mu je s vremenom donijelo zabranu pisanja. Lepa Smoje, njegova supruga, u svojim memoarima piše da je oduzeti Smoji pisanje bilo kao oduzeti mu zrak. Unatoč zabrani pisanja, Smojino ime bilo je urezano u zidove svake kuće u Splitu, zapisano na fasadu Dioklecijanove palače. Bijeg od Smoje nemoguć je u Splitu.

Dok se u Splitu i okolici u godini posvećenoj ovom dalmatinskom bardu vode političke rasprave o Smoji, njegov književni utjecaj na vlastitu sredinu ne prolazi nezamijećen. Njegov trag na Split neoporeciv je unatoč suprotstavljenim mišljenjima o Smoji kao osobi. Pravi Smojin čar leži u njegovoj strasti i ljubavi prema kulturi i ljepoti rodnoga kraja. Stoga, dok je Dalmacija podarila Hrvatskoj mnoge pisce i pjesnike, Smoju je podarila samoj sebi.

Skulptura Matoš na klupi autora Ivana Kožarića na Gornjem gradu, u Zagrebu

150. OBLJETNICA ROĐENJA SLAVNOG ANTUNA GUSTAVA MATOŠA

Gustl za gušt

Rođen na petak trinaesti, upotrebljavao je pseudonim Petko Trinaestić, a babica mu je po rođenju prorekla da će mnogo patiti, ali će postati slavan. Antun Gustav Matoš ubraja se među najistaknutije hrvatske pisce i najvažniji je predstavnik hrvatske moderne koji je trgnuo hrvatsku književnosti iz „dugogodišnjeg sna“.

piše: Magdalena Čabo, 3. f

Antun Gustav Matoš, rođen 13. lipnja 1873. u Tovarniku, a preminuo 17. ožujka 1914. u Zagrebu, bio je hrvatski pjesnik, novelist, esejist, feljtonist i putopisac. U Zagrebu, u koji se obitelj preselila u njegovoj drugoj godini, pohađao je osnovnu školu i gimnaziju. Studij na Vojnome veterinarskome fakultetu u Beču nije dovršio pa se u potpunosti posvetio glazbi i pisanju. *Moć savjesti*, svoju prvu pripovijetku, objavio je 1892. u *Viencu*. Sljedeće godine, 1893., bio je pozvan u vojsku, ali je 1894. dezertirao zbog čega je morao napustiti Hrvatsku. Preselivši se u Beograd, svirao je violončelo u orkestru i radio kao novinar. Početkom 1898. nakratko je boravio u Münchenu, Beču i Ženevi, a zatim je otišao u Pariz gdje je ostao pet godina. Njegov je boravak u Parizu pridonio oblikovanju njegovih estetičkih načela. To *pariško razdoblje* temeljito ga je upoznalo s najnovijim umjetničkim kretanjama, a osobito s pjesništvom Ch. Baudelairea, francuskih parnasovaca i simbolista te s proznim djelima E. A. Poea, P. Mériméa i G. de Maupassanta. Tijekom tog razdoblja napisao je dvije zbirke novela – *Iverje*, 1899. i *Novo Iverje*, 1899. godine. U Beograd se vratio 1904. i tamo je ostao

do svog konačnog povratka u Zagreb 1908., kada je bio pomilovan. Za vrijeme njegova drugog boravka u Beogradu u Hrvatskoj su mu objavljene još dvije knjige – *Ogledi* 1905. i *Vidici i putovi* 1907. U tom je razdoblju počeo pisati pjesme i objavljivao ih je u različitim listovima i časopisima. Iako je danas prepoznatljiv po svojoj poeziji, taj je dio njegova opusa objavljen posthumno (*Pjesme* 1923.) i to u nepotpunom obliku. Bez obzira na to koji žanr odabrao, feljton, poeziju ili novele, Matoš ih je protkao svojim tipičnim temama: ljubavlju, pejzažem i patriotizmom.

Povratkom u Zagreb uključio se u književni i politički život. Njegovao je bohemski životni stil, a preživljavao je kao profesionalni pisac i novinar, neprestano u oskudici. Često je ulazio u sukobe i polemike stvarajući književne i političke protivnike, ali je i na taj način pronašao svoje istomišljenike. Oko sebe je okupio skupinu mladih pjesnika *Gričane*, među kojima su najpoznatiji Lj. Wiesner, F. Galović, T. Ujević. Objavljene su mu još tri knjige: *Umorne priče* 1909., *Naši ljudi i krajevi* 1910. i *Pečalba* 1913. Veliki je broj Matoševih neobjavljenih tekstova prikupljen za sabrana djela koja su objavljena u razdoblju 1935. – 1940.

Matoš je pripovijetke smatrao najvrjednijim dijelom svog opusa, a njegovi suvremenici i kritičari u desetljećima nakon njegove smrti osobito su cijenili pojedine putopise. Najznačajnija je putopisno-feljtonistička proza *Oko Lobora* iz 1907. koju je protkao lirskim opisima krajolika i povijesnim i društveno-kritičkim razmatranjima. S vremenom je njegovo djelo drugačije procijenjeno i ocijenjeno pa je na vrijednosti dobilo pjesništvo. Danas se pojedine pjesme (*Mora*, *Notturmo*, *Jesenje večer*, *Mačuhica*, 1909., *Srodnost*, *Utjeha kose*) smatraju zaštitnim znakom Matoševa opusa i najboljim pjesmama iz razdoblja hrvatske moderne. Kao pjesnik, Matoš je u hrvatskoj književnosti bio začetnik modernističkih strujanja koja su dolazila iz europskih književnih središta. Poput francuskih simbolista koji su ga nadahnuli, inzistirao je na dotjeranoj formi pa je sonet u njegovu opusu postao kanonskim oblikom. Primjenjivao je pravila akcenatsko-silabičke versifikacije, čistu i bogatu rimu, a osobitu je pozornost pridavao sinesteziji i zvukovnim, odnosno „glazbenim“ kvalitetama stihova. Matoševa se lirika tematski kreće od

krajolika preko simboličkog prikaza ljubavi do „poetizacije“ smrti ili drugih pojava koje inače pobuđuju odbojnost, tjeskobu i nelagodu. Pjevanje o pojavama koje tradicionalno ne pripadaju području „lijepoga“ tumači se prihvaćanjem estetike ružnoga premda Matoševi pjesnički tekstovi nisu provokativni kao stihovi Ch. Baudelairea ili J. Polić Kamova. U pjesmama se domoljubnog predznaka očituje Matošev kritički i polemički temperament. Često se satirički osvrće na moralnost suvremenika ili političke okolnosti, a u najpoznatijim domoljubnim pjesmama tuguje zbog tragičnoga položaja domovine.

Antun Gustav Matoš znatno je modernizirao hrvatsku književnost svojim pogledom na umjetnost čime se nametnuo kao uzor mladim piscima. Zato njegov rad zauzima iznimno mjesto u povijesti hrvatske književnosti te se smatra da bez njegove kreativnosti ne bi bilo hrvatske književnosti u današnjem obliku. Mnogi književni kritičari i povjesničari književnosti tvrde kako ni Ujević ni Krleža ne bi mogli stvoriti svoja legendarna djela da nije bilo Antuna Gustava Matoša koji je hrvatsku književnosti *probudio iz mrtvih*.

150. OBLJETNICA ROĐENJA DINKA ŠIMUNOVIĆA

Šimunovićeveva slika Dalmatinske zagore

Ljepota Dalmatinske zagore

Regionalizam kao jedno od obilježja hrvatske moderne ostvaruje se u prozi Dinka Šimunovića koji lirskim tonom oslikava krajolik, ljude i običaje.

piše: Marijeta Peribonio, 1. a

Dinko Šimunović hrvatski je književnik rođen je u Kninu 1. rujna 1873. godine, a preminuo u Zagre-

bu 3. kolovoza 1933., u svojoj 60. godini. Pisao je u razdoblju hrvatske moderne, početkom dvadesetog stoljeća. Rođen u obitelji učitelja, zbog očeva posla Šimunović odrasta u malim mje-

stima Dalmatinske zagore. Prve uspomene vezu je uz Koljane, selo pored Vrlike, u Cetinskoj krajini. Poput svog oca završava učiteljsku školu u mjestu Arbanasi u blizini Zadra i službuje po selima Dalmatinske zagore. Upravo se to okruženje pokazuje ključnim za njegovo književno stvaralaštvo: o ljepoti i surovosti Zagore pripovijeda u većini svojih djela.

Književnu je publiku privukao nedovršenom pripovijetkom *Mrkodol* (1905). Postupno u pripovijetkama razvija svoj „zaštitni znak“: svoje likove uranja u pejzaž i poistovjećuje ih s njim. Započinje opisivanjem krajolika ili predstavljanjem najvažnijih likova i društva. Taj se pristup očituje u njegovim najpoznatijim djelima: pripovijetkama *Muljika*, *Duga*, *Rudica* i *Alkar*.

Pejzaž oživljava u početnim rečenicama djela: „Odozdo rijeka Glibuša, a odozgo klisure zarobile malu varoš Čardake na strmu obronku...“ (*Duga*); „Dolazio sam često u selo Lipice bez posla, kamo bez njega ne dolazaše nitko drugi jer to selo bijaše krševito, brdovito, bezvodno i uopće baš ružno. Ni ceste nije bilo tuda, ni lova nikakva po tim brdima, a čeljad nekako čudna i dobra, ali s tuđim ljudima ne bijaše im drago ni da se sastanu...“ (*Rudica*).

Kao *najlirskija* pripovijetka ističe se *Muljika* (1906.) koja počinje opisom stanovnika Drage: „U cijeloj se krajini znalo za namastirčane, a nitko ih drukčije i ne zove, već samo – namastirčani. To su ime oni sami sebi nadjeli i spajali, a i sad s njime spajaju više i boljih svojstava nego mi s imenima: Rimljani, Spartanci.

Bilo ih je mnogo, a i nije ih bilo mnogo tih namastirčana...“. Djelo je naslovljeno prema nadimku glavne junakinje Boje, a autor pripovijeda o njezinu životu i tragičnoj sudbini.

U pripovijetci *Alkar* Šimunović detaljnije iznosi elemente običaja, povijest i mentalitet stanovnika dalmatinskog zaleđa. Pripovijetka počinje, kao većina Šimunovićevih, opisom krajine: „*Golemo sinjsko polje, na žarkom ljetnom suncu, činilo se još veće, jer modrušasta maglica sakrivaše očima udaljene bregove. Sve je mirovalo u podnevnom žaru, a daleke, daleke kamene planine jače se modrile, vireći nepomično iza te niske i tanke maglice...*“. Ljubav je središnja tema pripovijetke iz koje se saznaje mnogo društvenih normi o muško-ženskim odnosima. Premda je postojala sloboda izražavanja međusobne ljubavi, vidljiva su i ograničenja kao što su jako definirane rodne uloge, zabrana spolnih odnosa prije braka i razlika u godinama koja se smatra neprikladnom. Ljubavni trokut između oca Rašice, sina Salka i lijepe Marte razrješava se na neobičan način. Osim toga, u pripovijetci se predstavlja viteška igra alka u kojoj mogu sudjelovati samo najdičniji i najbolji muškarci.

Šimunović u svojim pripovijetkama opisuje život na selu kojemu je svjedočio, stoljećima nepromijenjene seoske običaje, odnos sela prema gradu, položaj žena u patrijarhalnoj sredini, ljubav i junaštvo. Njegova su djela također značajna jer u modernističkom duhu ističu različitost i neshvaćenost glavnog junaka: Srne u *Dugi*, Muljike u istoimenoj pripovijetki i Salka u *Alkaru*. Osobitu nježnost i empatiju Šimunović gaji prema ženskim likovima koje često postaju glavni junaci, ali i tragične patnice. Atmosferu kraja uz lirske opise gradi magijskim i mitskim elementima.

150 godina nakon njegova rođenja Šimunovićevo proza ostaje spomenikom Dalmatinske zagore prošlog i sadašnjeg vremena. Spojivši narodne običaje i suvremeni lirizam autor stvara osebujan tip pripovijetke iz kojeg izranjaju pamtljivi likovi stradalnici.

150 GODINA OD ROĐENJA ZAGORKE

Marija Jurić Zagorka – žena koja je pobijedila stereotipe

Prva profesionalna novinarka, književnica bez dlake na jeziku, borkinja za ravnopravnost žena i muškaraca šokirala je svoje suvremenike, ali i osvojila srca brojne čitalačke publike.

piše: Antonela Borzić, 3.f

Marija Jurić Zagorka, najvjerojatnije rođena 2. ožujka 1873. godine u malom selu Negovec pokraj Vrbovca, bila je hrvatska novinarka, spisateljica i aktivistica za prava žena. Kao mladu djevojkicu roditelji su je udali za puno starijeg muškarca kojeg nije poznavala, a nije ni bio ljubazan prema njoj. Poslije tri mukotrpne godine uspjela je pobjeći iz te situacije, nakon čega se čvrsto okrenula novinarstvu i pisanju, što je oduvijek i htjela.

Njen san nije bio lagano ispuniti, posebice zato što je taj posao isključivo pripadao muškarcima, ali Zagorka je u tome uspjela postavši prvom profesionalnom novinarkom. *Probila je granice* za žene u novinarstvu u Hrvatskoj i u srednjoj Europi. Ipak, na početku se karijere trebala koristiti raznim muškim pseudonimima, poput Petrica Kerempuh i M. Jurica Zagorski, da se ne otkrije tko stoji iza slova. Međutim, davne 1925. godine, kad je stvorila svoje ime, osnovala je prvi ženski časopis *Ženski list*.

Njen opus ne staje kod novinskih članaka: pisala je i mnoge romane na čemu može zahvaliti biskupu Josipu Jurju Strossmayeru, književnom meceni, koji ju je nagovorio da se trajno bavi književnošću. Pisala je o mnogim temama, političkim, povijesnim i kriminalističkim, ali je postala popularna po svojim romanima ljubavno-povijesne tematike. U njenom političkom romanu „Roblje“ i u kriminalističkom romanu „Kneginja iz Petrinjske ulice“

gorljivo iskazuje neslaganje s procesom mađarizacije i germanizacije, što ponovo dokazuje da se ne boji izraziti svoje mišljenje, a i da se bori za svoj narod i ono što mu pripada.

Njezin najpoznatiji roman „Grička vještica“, povijesno-ljubavne tematike, na jedan je način spojio njenu ljubav za novinarstvo i književnost. U skladu s ondašnjom praksom prvi je dio šestodijelnog ciklusa romana objavljen u ulomcima u *Malim novinama*. „Tajna krvavog mosta“ te 1912. doživljava veliki uspjeh. Sljedeća dva romana, „Kontesa Nera“ i „Malleus maleficarum“, objavljena su uoči I. svjetskog rata, dok su ostali romani: „Dvorska kamarila“, „Suparnica Marije Terezije“ (I. i II.) i „Buntovnik na prijestolju“ objavljeni nakon rata. Ostali Zagorkini romani vrijedni spomena jesu: „Gordana“, „Kći Lotrščaka“, „Kraljica Hrvata“ i „Plameni inkvizitori“. Uz prozu piše i dramske komade, njih 17, koji su namijenjeni izvedbi u kazalištu.

Zagorka, koja je umrla 30. studenog 1957. u Zagrebu, i dalje živi u svojim životnim djelima. Slavljena je kao književnica, ali prvenstveno kao osoba, odnosno žena koja je omogućila ono što se dotada smatralo nedostižnim. U polemici s A. G. Matošem 1910. istaknula je da ženina uloga nadilazi patrijarhalni trokut „Kinder – Küche – Kirche“ (djeca – kuhinja – crkva). Zagorka je svojim primjerom dokazala da žena ima pravo na neovisnost i rad te da je se tretira kao ljudsko biće.

Mural Dina Dvornika na splitskim Gripama, rad autora Frane Perišića

15 GODINA OD SMRTI

KRALJA FUNKA

Neponovljivi
Dino Dvornik

Buntovnik s razlogom, zločesti dečko glazbene scene trajno je obilježio grad Split i hrvatsku popularnu glazbu.

piše: Francika Burazer Turko, 4. d

Njegov je otac bio poznati glumac Boris Dvornik s kojim je glumio u seriji Miljenka Smoje „Naše malo mjesto“. Ipak, nije nastavio očevim putem – prometnuo se u uspješnog glazbenika, skladatelja i pjevača. Dino je uplivao u glazbeni svijet već sa svojih sedamnaest godina! Početak njegove karijere označio je glazbeni sastav „Kineski zid“. Bend je dobio ime po zgradi u Splitu u kojoj su živjeli on i njegov brat Dean. Početni je period njegova glazbenog djelovanja obilježio *funk*, no Dino je postao poznat upravo po raznolikom izboru žanrova svoje glazbe. Oduvijek se isticao po ekscentričnim i zanimljivim nastupima koji su mnogima prelijepa uspomena. Na početku samostalne karijere Dino je doživio mnogo odbijanja, diskografske kuće nisu bile oduševljenje njegovim idejama, stoga je odlučio baviti se skladanjem instrumentalne glazbe, a taj period života proveo je u Londonu.

Svoj prvi uspjeh bilježi 1988. godine pjesmom *Tebi pripadam* za koju je dobio nagradu stručnog povjerenstva na Zagrebačkom festivalu. Nastup na festivalu omogućio mu je prvo studijsko snimanje albuma. Na albumu su se pronaš-

li hitovi koju su i dalje favoriti mnogima poput: *Ljubav se zove imenom tvojim*, *Ti si mi u mislima* i *Zašto praviš slona od mene*. Godina 1989., kada je objavljen njegov prvi samostalni album, nije bila posebna samo po tome: te je godine Dino našao svoju životnu partnericu Danijelu Kuljiš. 1990. godine, dan prije velikog nastupa u Domu sportova, u Zagrebu, koji je obilježavao početak njegove prve turneje, Dino dobiva svoju jedinu kćer Ellu. Dvornik objavljuje još šest studijskih albuma: „Kreativni nered“, „Priroda i društvo“, „Enfant terrible“, „Big Mamma“ i „Svicky“. 2008. godine, nakon njegove iznenadne smrti, objavljen je sedmi i posljednji album „Pandorina kutija“.

O originalnosti koju je Dino imao i o utjecaju koji je ostavio iza sebe najbolje svjedoče četiri nagrade *Porin* koje je osvojio za života i čak osam *Porina* koji su mu dodijeljeni posthumno. Najviše se bojeći da će biti prosječan i neprepoznatljiv, Dino je stvarao i živio u *petoj brzini*. Iako je prošlo 15 godina od smrti legende, njegova će glazba uvijek biti podsjetnik na sve što je napravio za života i svjedočiti kakav je pomak za glazbenu scenu učinio.

Maturanti na praškim Hradčanicima

MATURALNO PUTOVANJE
Maturanti druge u Austriji i Češkoj

Veličanstveni Beč, čarobni Prag i raspjevani Salzburg osigurali su najljepše uspomene

pišu: Marjana Brstilo, Nina Papić, 4.f

Dana 19. kolovoza 2023. godine završni razredi II. gimnazije, Split krenuli su na maturalno putovanje. Tijekom šest dana posjetili su gradove Beč, Prag i Salzburg, a u Split su se vratili 25. kolovoza u jutarnjim satima.

1. dan – Beč

Nakon dugog putovanja učenici su stigli u Beč, posjetili Prirodoslovni muzej i prošetali centrom grada uz pratnju vodiča. Poslije šetnje gradom i večere, učenici su proveli nekoliko sati u zabavnom parku Prateru gdje su mogli uživati u brojnim vožnjama i igrama.

2. dan – Beč, Schönbrunn i polazak u Prag

Iza doručka grupa se uputila u dvorac Schönbrunn, nekadašnje prebivalište austrougarske kraljevske obitelji. Obišli su raskošne vrtove dvorca u kojima su iskusili djelić života starih vladara Austrije i Hrvatske. Po obilasku vrtova, u dvorcu su, uz objašnjenja vodiča, uživali u razgledu raskošnih prostorija. Potom su se uputili u Prag, glavni grad Republike Češke, uz kratko stajanje u *outletu* za ručak i prigodnu kupovinu. Prvi su večernji izlazak proveli u praškom klubu „Pelikan“.

3. dan – Prag, Vltava, razledavanje

Jutro je započelo razgledavanjem Staromestskih

namesti, središnjeg trga i okolnih ulica, a upotpu-njeno je panoramskom vožnjom brodom po rijeci Vltavi, koja prolazi kroz Prag. Na brodu su učenici ručali i proveli rano poslijepodne uživajući u drukčijoj panorami povijesnog grada. Zatim su imali slobodno vrijeme da samostalno istraže praške čari. Drugi je izlazak poslije večere u hotelu organiziran u klubu „PM“.

4. dan – Prag, Hradčani, Zlatna ulica, Karlov most

Četvrti su dan maturalnog putovanja učenici proveli u šetnji Hradčanicima, praškim dvorcem, u kojem su u prošlosti stolovali kraljevi Svetog Rimskog Carstva. Prošli su Zlatnom ulicom u kojoj je na broju 22 živio Franz Kafka, poznati avangardni pisac. Prijelazom preko Karlova mosta započela je još jedna duga šetnja centrom grada. Večernji izlazak četvrtog dana bio je u klubu „Pelikan“.

5. dan – Prag, zooški vrt, pivovara „U Fleku“

Početak su dana učenici posjetili Zooški vrt „Troja“. Unatoč vrućini obišli su nastabe mnogih egzotičnih životinja i uživali u vožnji žičarom iz koje se mogao vidjeti cijeli Prag. Nakon zooškog vrta posjetili su prašku pivovaru „U Fleku“ gdje je 1911. godine osnovan Nogometni klub Hajduk i popili po kriglu njihova poznatog točenog piva (naravno, oni

stariji od 18). Zadnji večernji izlazak bio je u klubu „PM”, nakon kojeg su se vratili u hotel kako bi se spremili za odlazak iz Praga sljedećega jutra.

6. dan – Hallein (rudnik soli), Salzburg, povratak

Rano ujutro zadnjeg dana ekskurzije maturanti su se razredili uputili prema Austriji. Prva je postaja bio rudnik soli u Halleinu. Uz vožnju vlakom kroz rudnik naučili su o počecima rudarenja solju i o industriji soli, a vozili su se i podzemnim slanim jezerom. Nakon rudnika, učenici su se uputili u Mozartov grad Salzburg, gdje su vidjeli rodnu kuću slavnog kompozitora i obišli povijesnu jezgru.

U Split su se vratili premoreni od putovanja, ali s nezaboravnim iskustvima.

STUDIJSKO PUTOVANJE U AUSTRIJU I NJEMAČKU

Eine Wunderschöne Reise

Ispred Brandenburskih vrata

Jezik se najbolje uči upoznavanjem ljudi i krajeva!

pišu: učenici 2. b i 2. c razreda

Učenici II. gimnazije u sklopu izvanučioničke nastave iz Njemačkog jezika ove su godine u pratnji svojih nastavnica Ajlin Andreis Sarun, Klaudije Dužević i Ane Grimani Lovrić odlučili otputovati na zanimljive destinacije. Putovanje su započeli u Austriji oduševljeni arhitekturom grada Linza i njihovom ukusnom Linzer tortom. Noćili su u živopisnom Regensburgu, u Njemačkoj, a nakon vožnje kroz Leipzig u popodnevnom satima stigli su na odredište – Berlin. Panoramska vožnja uz objašnjenja lokalnog vodiča ostavila je sve bez daha, no pravi je hit nastupio narednog dana: penjanje na vrh Berlinske katedrale, posjet originalnoj Nefertiti, fotografiranje ispred Brandenbur-

ških vrata i Reichstaga. Na iznenađenje učenika i nastavnica, Božićni se sajam otvorio upravo toga dana, tako da su svi unaprijed osjetili duh Božića, koji je tamo posebno opipljiv. Navečer su uživali u njemačkim specijalitetima u tradicionalnom restoranu.

Doživljaji u Njemačkoj ne bi bili potpuni bez posjete Potsdamu i veličanstvenom dvorcu Sanssouci, no pravo je otkriće bila Neues Palais s dvoranama napravljenim od školjaka i mramora. Posljednji su dan sudionici putovanja posjetili Dresden, a na putu prema Hrvatskoj zaustavili su se večerati u egzotičnom restoranu u Češkom Krumlovu, gdje su uživali u lokalnim specijalitetima. Kući su se vratili izjutra, pomalo umorni, ali ispunjeni doživljajima s putovanja koje će ih trajno obilježiti.

STUDIJSKO PUTOVANJE U ITALIJU

L'Italia è divina!

Ispred Arene u Veroni

Tko nije dotaknuo Julijine grudi, opajao se bojama i mirisima padovanskog vrta i šopingirao u Palma Novi, ne zna što je propustio

piše: Leonora Karabatić, 2.e

Cijele je prošle školske godine, kad god ne bismo izvršili svoje obveze ili bismo se previše raspričali, profesorica Sanja govorila: „Mala, neću te voditi u Italiju! Ovaj mali sigurno ne ide!” Unatoč tomu, svi smo se zajedno uputili na to priželjkivano putovanje prvog četvrtka u listopadu.

Krenuli smo ranom zorom nakon što smo ukrkali brojnu prtljagu. Kao na svakom putu, ni na ovom nije nedostajalo pjesme i veselja u busu. Odmorili smo se nekoliko puta dok nismo došli do našeg odredišta. Naravno, dok smo prolazili kroz Rijeku, svi su htjeli vidjeti stadion na kojemu će Hajduk zaigrati protiv domaćina nakon nekoliko dana. Kada smo napokon stigli u Treviso, mali grad u Italiji, svi su bili pospani i umorni. Naš vodič Stipe pokazao nam je nekoliko znamenitosti. Iako su Palazzo dei Trecento, Castello di San Martino i Basilica di San Nicolo uistinu bili prekrasni, svi su jedva dočekali slobodno vrijeme. Treviso je miran i spokojan grad tako da smo svi uživali u popodnevnoj kavici i opuštenom obilasku. Predvečer smo krenuli prema hotelu i tu nastaje drama. Po dolasku su nas zatekle nečiste sobe i nejestiva hrana. Nije nam bilo jasno kakvi su to uvjeti, ali nas je vodič, nasreću, obavijestio da se premještamo u drugi hotel jer taj, kako se isposta-

vilo, nije bio s četiri zvjezdice. Pola sata vožnje i eto nas u smještaju kakav smo zaslužili! Podijelili smo se po sobama, družili i, naravno, kasno zaspali. To se moglo primijetiti sutradan na doručku jer su svi jedva držali oči otvorene.

Na redu je bio obilazak Brescie. Stipe nam je pokazao crkvu San Salvatore, Duomo Vecchio, Tempio Capitolino i što je najvažnije *shopping* ulicu i pustio nas da uživamo u nešto kraćem slobodnom vremenu. Bolji dio dana bio je u Veroni, gradu poznatom po Romeu i Juliji. Mislim da smo svi bili očarani njenom širokom ulicom prepunom svakakvih trgovina. Kao i uvijek, na brzinu smo obišli grad s vodičem, a onda krenuli trošiti novac, pojesti nešto i fotografirati se. Najzanimljiviji je bio kip Julije koju smo svi primili za grudi zbog legende da to donosi sreću. Također, pored njega se nalazi suvenirnica posvećena Romeu i Juliji gdje se stvarno može pronaći slatkih sitnica za uspomenu na Veronu. Pizza i pasta koje smo jeli gotovo svaki dan vrijedne su hvale i vjerujem da nigdje nisu toliko ukusne kao u Italiji. Najveći nam je šok bilo što se naplaćuje i samo sjedenje u kafićima i restoranima i to skuplje od hrane ili pića. Barem su ljubazni! Neki zgodni konobari čak i pretjerano! U hotel smo se vratili bez većine novca koji smo ponijeli sa sobom, ali uzbuđeni jer smo sutra

Šetnja slikovitim ulicama

Virnjeta iz Trevisa

ujutro trebali krenuti u Gardaland.

Svi su najviše iščekivali taj dio putovanja. Stipe nam je rekao da prvo odemo na najpoznatije vožnje kako bismo izbjegli velike redove. Vjerujte mi, nisu se mogli izbjeći! Na svaku vožnju čekali smo najmanje sat vremena. Neki su se odvažili na adrenalinske vožnje poput *Raptora*, *Blue Tornado* i *Obliviona* dok su drugi ostali na tlu. Hrana je bila odlična! Rebarca, burgeri, krilca... Nikad ukusnija! Ipak nam se možda to samo činilo zbog adrenalina. Dan je zbog okupiranosti raznim aktivnostima brzo prošao. U autobus smo se vratili puni novih iskustava, a neki i s osvojenim plišanim igračkama. Iako smo se trebali rano probuditi i krenuti u obilazak Padove, svi su ostali dugo budni svirajući, pjevajući i družeći se. Iskreno, nisam vidjela razloga za to jer je Hajduk, nažalost, izgubio...

Zadnje je jutro stiglo. Zadnji švedski stol za doručak u Italiji. Zadnje buđenje u hotelu. Krenuli smo prema Padovi, gradu poznatom po sveučilištu. Svi se neće složiti, ali meni je to bio najdraži grad! Prošetali smo i vidjeli Prato della Valle, Basilica di Santo, Piazza delle Erbe, Duomo i mnogo drugih znamenitosti. Slobodno vrijeme dalo mi je priliku napokon obići ono o čemu sam maštala dugo vremena, a to je Orto botanico di Padova. To je najstariji akademski botanički vrt. Bila sam očarana koliko se biljnih vrsta nalazi u njemu. Ono što nisam znala jest da se u sklopu parka nalazi i muzej koji sadrži brojne primjerke, ne samo biljaka već i algi, gljiva i botaničkog pribora. Žao mi je što ga svi nisu obišli jer je zbilja predivan! Zadnje zaustavljanje prije večere u Hrvatskoj bio je *outlet* Palma Nova. Tko nije do tada potrošio sav džeparac, imao je priliku to učiniti. Cijene su se razlikovale od uobičajenih i mnogi su pronašli nešto za sebe. Već jako iscrpljeni, krenuli smo prema našoj državi. Na putu do Splita večerali smo, ali smo svi bili bezvoljni jer nam je to prekinulo spavanje pa su tanjuri uglavnom ostali puni. Mislim da smo osjetili olakšanje tek kada smo ugledali roditelje koji su nas čekali na stanici u Sukoišanskoj ulici.

Putovanje je zaista bilo poučno, ali ono što je važnije, dobro smo se proveli i sad je vrijeme za dokazati profesorici Sanji da smo zaslužili ići i do godine!

O. Champs-Elysees!

STUDIJSKO PUTOVANJE U PARIZ
Allons en France!

Grad Svjetla osvijetlio nam je duše i nahranio tijela!

piše: Marta Ribičić, 2.a

Naša je avantura započela 13. travnja, a cijeli smo dan proveli u autobusu na putu do Torina. Stigli smo u večernjim satima, prenoćili u hotelu „Guido Reni“ i ujutro nastavili put prema Parizu. Usput smo kratko obišli Ženevu. Neke su od najpoznatijih atrakcija koje smo vidjeli: velika fontana Jet D'eau, Cvjetni sat i zgrada UN-a koja se nalazi nasuprot poznate Slomljene stolice, spomenika svim žrtvama nagaznih mina i kasetnih bombi. Navečer stižemo u Pariz i smještamo se u hotel „Ibis Paris La Defense“. Sljedeći dan obilazimo muzej Louvre, a poslijepodne panoramskom vožnjom upoznajemo ulice grada i njegove znamenitosti: Tour Eiffel, Arc de Triomphe, Palais Chailot, Place de la Concorde, Place Vendome, Operu Garnier, Ecole Militaire i prekrasnu parišku aveniju Champs-Elysees. Drugog dana u Parizu, u šetnji do Eiffela usput obilazimo Dome de Invalides, Pont Aleksandre III, Tuileries i brojna druga značajna mjesta koja se nalaze praktički na svakom uglu. Uspinjemo se na toranj i uživamo u neopisivom pogledu na grad. Zatim plovimo Seinom i divimo se predivnim prizorima: Chatelet, Notre Dame i Grand Palais. S pogledom na osvijetljeni toranj privodimo dan kraju. Trećeg je dana dio učenika proveo slobodno vrijeme u centru grada i u šetnji Montmartreom, dok su ostali, koje je ponio adrenalin, po-

Ženeva, Broken Chair. izvor: Wikipedia

sjetili Disneyland. Sljedeći dan, na putu prema Hrvatskoj obišli smo gradić Epernay u regiji Champagne iz koje dolaze svjetski najpoznatiji šampanjci. Za kraj ovog nezaboravnog putovanja, obišli smo Strasbourg i time završili našu francusku avanturu.

Učenici 1.a, 2.a i 3.a razreda koji redovno uče francuski jezik i učenici fakultativne nastave, u pratnji nastavnica Silvane Soldo i Ankice Nikolić, međusobni su dijelili svoje dojmove na putu prema Splitu, u koji su stigli u ranim jutarnjim satima.

S ERASMUS + PROJEKTOM U ŠPANJOLSKOJ Upoznavanje španjolske baštine kroz šarmantni svijet Leóna

Las Médulas – lokaciji planinu zovu Thumbs up

Učenike 2. i 4. razreda, sudionike ERASMUS+ projekta „Integrirana pismenost na djelu“ u trećem su modulu projekta u predivnom španjolskom gradu Leónu ugostili njihovi vršnjaci. Tradicionalni sportovi, dugotrajne šetnje, zapanjujuća arhitektura i slasna hrana dio su dojmova koje su ponijeli sa sobom.

piše: Antonela Borzić, 3.f

DAN 1: ISTRAŽIVANJE LEÓNA – PUTOVANJE OTKRIĆA

Prvi dan u Leónu i već sam upoznala grad kao da sam tamo provela cijeli život. Za to je najviše zaslužna moja sada dobra prijateljica, a tada moj domaćin – Laura. Ona i njena obitelj primili su me kao svoju i sve slobodno vrijeme koje sam imala upotpunili su nezaboravnim trenucima upoznavanja kulture na razne načine: kuhanjem domaćih specijaliteta, tapas kulturom, španjolskim jezikom i poznatim pjevnim leónskim naglaskom. Jedno od povijesnih obilježja koje sam vidjela jest *Lucha leonesa* – tradicionalni sport iz Leóna. Taj nam je sport prezentirao nastavnik tjelesnog iz škole domaćina, a zatim su se javili dobrovoljci koji su bili voljni boriti se s njim. Nakon toga su se prikazivali i tradicionalni sportovi iz drugih škola i kultura, poput našeg *picigina* pri čemu je bilo istovremeno i zabavno i čudno gledati druge kako igraju. Tog je dana također planiran posjet katedrali u Leónu, proglašenoj najljepšom na svijetu – barem od svojih stanovnika. Moram priznati da me očarala, ne samo izvana nego i iznutra. Hodala sam

otvorenih usta puna oduševljenja. Možda je to samo subjektivno mišljenje ambiciozne buduće studentice arhitekture, ali znam po komentarima drugih da je katedrala stvarno predivna. Najljepša? Ovisi koga se pita. Ali definitivno vrijedna posjeta.

DAN 2: PONFERRADA – POVIJEST I AVANTURE

Drugi dan nisam došla do daha koliko smo toga imali isplaniranog, pogotovo hodanja. Prva postaja bila je Ponferrada, predivan povijesni gradić, u kojem smo posjetili dvorac sagrađen u periodu razvijenog srednjeg vijeka. Nakon toga smo se uputili u Tvornicu svjetla, odnosno Muzej energije. Iskreno, bilo je prosječno, nije me posebno zainteresiralo bez obzira na to što sam bila dio grupe koja je pobijedila u igri kojom su nam željeli što bolje približiti muzej. Nisam ni slutila kakav me mukotrpan hod čeka iza toga – *trekking* po Las Médulas. U početku sam mislila da će uzbrdica biti lagana, ali sam se grdno prevarila. Vodič je stalno govorio da ima još malo do vrha, ali kao da je vrijeme prolazilo sve sporije. Odjednom je stao nasred šume, kraj stabla i rekao da je to to.

Svi su prisutni bili u šoku: sav trud za obično stablo? Neslano se našalio jer, kada smo napokon stigli do vrha, bilo je nevjerovatno. Suštinu takvog pogleda ni najbolja kamera na svijetu ne može uhvatiti.

DAN 3: ISTRAŽIVANJE LEÓNOVA SRCA I UMA

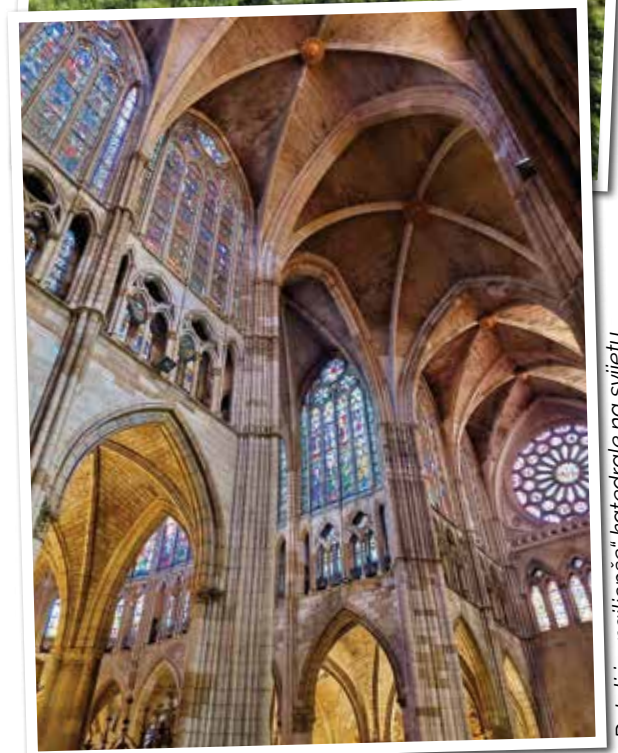
Treći dan proveli smo isključivo u Leónu. Posjet gradskoj vijećnici i gradonačelnikova srdačna dobrodošlica pružila je potpuno novo iskustvo. Osjećala sam se kao da sam utjecajna osoba, samo je nedostajala policija oko mene za potpuni doživljaj. Iduća stanica bila je škola gdje su članice Bioteknološke udruge León osmislile razne eksperimente kako bi nas ponešto naučile, primjerice kako vaditi DNA iz banane ili kako izvesti test očinstva (na primjeru filma *Mamma Mia*). Iako je sve skupa bilo zanimljivo, bila sam toliko satrvana od prethodnog dana da sam samo htjela leći u krevet. Što nisam mogla tek tako ispuniti jer je iduća stanica bila Sveučilište u Leónu, gdje postoji simulator leta u kojem su se iskušali i neki učenici iz naše škole.

DAN 4: RIAÑO – PRIRODNE I ANTROPOGENE LJEPOTE

Navijestili su da će dan biti još naporniji od prethodnih, što me je samo dodatno potaklo da se ne dignem iz kreveta. Ipak, ukrcala sam se na bus za Riaño i time je počela nova avantura. Šetnja nije bila ni upola zahtjevnija kao ona od prethodnog dana, a pogled na netaknutu ljepotu prirode bio je podjednako fascinantan. Vožnja brodom pružila je dodatnu perspektivu pejzaža koja se teško opisuje. Ručak je taj dan bio posve unikatan. Jedva smo našli restoran koji je bio otvoren i koji je servirao obroke, a i kad smo ga našli, dočekala nas je smrznuta *pizza* čudnog okusa. Sve u svemu, iskustvo vrijedno spomena, ali ne i doživljenja! Dan je bio zaključen penjanjem do najvišeg vrha tog slikovitog gradića, do ljuđačke proglašene „najljepšom na svijetu“. Iskreno, učinila mi se nestabilna i isprva se nisam htjela ljuđati, ali kad sam napokon to učinila, bio je to nezaboravan trenutak smirenosti i adrenalina u isto vrijeme.

DAN 5: KUŠANJE LEÓNA - PUTOVANJE OKUSA I PRIJATELJSTVA

Posljednji je dan bio ležeran. Izjutra je novo stablo niklo u školskom vrtu kao plod cijele avanture, a posljednji su zvuci priče i veselja odzvanjali školskim

Dvorac u Ponferradi

Detalj iz „najljepše“ katedrale na svijetu

hodnicima što je označavalo neizbježan kraj idiličnog posjeta. Dobra je stvar da slobodno vrijeme prije puta postoji pa smo ga mogli provesti kako želimo. Bila sam više nego sretna iskoristiti to vrijeme s obitelji svojih domaćina, koja me ljubazno upoznala sa skrivenim draguljima i bogatom poviješću grada. Bio je to dan ispunjen smijehom, novim prijateljstvima i dubljim razumijevanjem duše grada. Uz dugotrajne šetnje i prejedanja tapasom, uživala sam iskusiti uobičajen društveni život ljudi Leóna.

Kada se putovanje približilo kraju, otišla sam iz Leóna srca puna uspomena, uma obogaćena znanjem i duše povezane s prekrasnim i skromnim duhom tog izvanrednog grada.

SVJETSKI DAN MLADIH LISABON

Iskustvo vjerskog i prijateljskog susreta

Na ulicama Fatime

Svjetski dan mladih događanje je na kojem se u odabranoj zemlji i gradu sva zainteresirana mladež iz cijelog svijeta nalazi s Papom. Obilježava se svake treće godine u drugoj državi, jednom izvan, a drugi put unutar Europe. Iako je njegov katolički identitet jasno vidljiv, SDM otvara svoja vrata svima, bez obzira koliko su blizu ili udaljeni od Crkve.

piše: Manuela Kušćević, 1. a

Cilj je SDM-a pružiti svim sudionicima univerzalno crkveno iskustvo, potičući osobni rast u vjeri. Stjecanje nezaboravnih uspomena uz druženje s mladima iz svih krajeva svijeta u zemlji domaćina (koja će, usput, 2027. godine biti Južna Koreja, Seoul) razlog je što se mnogi mladi prijavljuju u svojim župnim uredima za to putovanje.

Ove se godine SDM održao u glavnom gradu Portugala – Lisabonu. Zajednica u kojoj sam putovala s prijateljima bila je na putu od 1. do 8. kolovoza. Imali smo organizirani let iz Splita do Barcelone i presjedanje za Madrid, a obrnutom smo se rutom vratili kući. Prvih 4 – 5 dana proveli smo u Španjolskoj. U sklopu našeg boravka tamo posjetili smo Fatimu, Fuentes, Avilu i Segoviu. Odvažiti se za odlazak na ovakav put znači biti spreman na puno hoda. Iako smo imali osiguran prijevoz za velike udaljenosti (npr. iz grada u grad), ipak se to zove hodočašće s razlogom. Isto tako, termin 'hodočašće' obuhvaća put kao neku vrstu žrtve, što znači

da se nije išlo radi odmora niti se spavalo u hotelima s 5 zvjezdica. Par smo noći čak prespavali u autobusu, a zadnje smo tri improvizirali s vrećama za spavanje.

Fatima je bila posebno iskustvo. Zasižno mi je jedan od najdražih dijelova cijelog putovanja jer sam tamo upoznala puno predivnih ljudi. Svi smo šetali sa svojim zastavama, gitarama i bubnjevima i mogu reći da je takvo što uistinu šteta propustiti jer me je taj žar koji su svi imali u sebi oduševio, a mnoge je doveo do suza.

Zanimljiv je bio sustav koji su Portugalci i Španjolci pripremili da bi se restorani lakše nosili s velikim brojem hodočasnika. Dali su nam da oko vrata nosimo kartonski papir s informacijama o nama i o našoj grupi, u slučaju da se tko izgubi, i s barkodom pomoću kojeg smo svugdje mogli dobiti besplatan obrok. Najveći mi je problem predstavljala gužva jer to stvarno nije bilo lako za podnijeti. Sjećam se da smo se morali jedni drugima držati za ruksake u koloni jer su sve ulice bile blokirane hodočasnici. Bilo je nezamislivo vruće i ljudi su bili toliko na-

gurani da smo znali neko vrijeme stajati nepokretno na suncu ili jedni drugima doslovno presijecati put, ali i s time se nekako izišlo na kraj.

Centralni je događaj svakog SDM-a susret s Papom. Bili smo na velikoj ravnini gdje nas je gotovo dva milijuna spavalo na otvorenom. Taj je prostor bio raspoređen u četiri zone A – D (A – najbliže Papi, D – najdalje od Pape) koje su bile podijeljene na manje sektore po brojevima. Ja sam bila u sektoru C7, što je bilo na više od 4 km udaljenosti od Pape. Postavili smo ceradu na pješčano tlo i našli mjesto vrećama za spavanje. Bdijenje se s Papom odvijalo cijelu noć, ali ne u tišini. Ljudi su šetali od sektora do sektora, plesali i svirali, fotografirali se, potpisivali jedni drugima kape, zastave i majice, razmjenjivali predmete. Bilo je glasno i veselo. Najaktualnija zabava bilo je razmjenjivanje narukvica – ja sam ih skupila desetak, što je impresivno, i još ih čuvam, ali bilo je ljudi s punim podlakticama razmijenjenih narukvica. Najviše smo se zbližili s ekipom iz Gvatemale kojima su školski nastavnici omogućili dolazak i s njima smo još uvijek u kontaktu. Čak smo si zadali da se moramo vidjeti na idućem SDM-u. To mi je stvarno približilo pojam internacionalnih prijateljstava. Ipak, vrhunac je svakog SDM-a, pa tako i ovog, Papina poruka mladima. Ključne su riječi bile: „Ne bojte se!“ Bio je to doista najljepši dio puta.

Obogaćena novim prijateljstvima, poželjela sam s drugima podijeliti svoje iskustvo i preporučiti sudjelovanje u ovakvim događanjima. Oni doista mijenjaju život i nadam se da je bar nekome ovaj sažetak doživljaja pobudio želju da jednog dana sudjeluje u ovakvom prekrasnom putovanju.

Pinklec na rame i put pod noge!
- ilustracija Vjere Hinić, 4. a

S prijateljima iz Gvatemale

INTERVJU S MLADOM AUTORICOM

Cura iz kvarta

Isječci iz spota pjesme Kwart

Razgovor s Lanom Bajić, autoricom stihova pjesme Kwart

piše: Marjana Brstilo, 4. f

Pjesma *Kwart* učenika II. gimnazije objavljena je na Youtube kanalu *Filmska Družina Druge* sredinom 2023. godine uz odgovarajući videospot. Pjesma predstavlja kvartovski život i ljubav prema momku ili curi. U intervjuu s autoricom stihova Lanom Bajić, koja je u trenutku objavljivanja pjesme bila učenica drugog razreda, razgovaramo o inspiraciji i procesu pisanja pjesme „Kwart“, snimanju spota i mnogim drugim temama.

DRUGAČIJI: Što ti je bila inspiracija za pjesmu *Kwart*?

Lana: Kad sam se vraćala iz Zagreba u Split, počela sam osjećati nostalgiju i tada sam dobila inspiraciju. Inspiracija za pjesmu ljubav je prema mom kvartu. Odrasla sam u tom kvartu, već sedamnaest godina tu živim i to je jednostavno ona ljubav koja je prisutna od početka, od kad sam tu došla. Sve su mi uspomene tu.

DRUGAČIJI: Jesu li drugi ljudi utjecali na aspekte pjesme i videa? Prijatelji, obitelj?

Lana: Da, uspomene koje imam s njima u tom kvartu. Mislim, moja obitelj živi sa mnom u mom kvartu, taj kvart mi daje osjećaj sigurnosti jer su

mi tu susjedi i prijatelji koji su uz mene cijeli život. S njima sam odrasla, čuvali su me dok sam bila mala, najbolja prijateljica i prijatelj tu su mi cijeli život.

DRUGAČIJI: Koliko je trajao proces snimanja videa?

Lana: Proces je snimanja trajao četiri ili pet sati, za spot. A snimanje pjesme trajalo je tri do četiri mjeseca. Tekst je bio napisan u petnaestak minuta, a glazba u nekoliko mjeseci.

DRUGAČIJI: Zbog ove si pjesme išla i u Zagreb. Kakvo je bilo to iskustvo?

Lana: Prijavili smo se na 61. Smotru hrvatskog školskog filma. Od devedeset srednjih škola nas su pozvali da dođemo u Zagreb kao jedna od nekoliko najboljih škola u državi. Bili smo tri dana na smotri, gledali produkcije i od nas tridesetak izvlačilo se dvanaest pobjednika. Mi, nažalost, nismo upali u tih dvanaest, ali razumijem jer smo bili jedina pjesma tamo dok su svi ostali imali dokumentarce i filmove. Njihovi su projekti trajali dvadesetak minuta, a naš je bio dosta kraći. Rekli su da su originalna muzika i eksperimentiranje s kamerom bili veliki plusovi. Iako nismo pobjedili,

smatram da je to što su nas uopće zvali u Zagreb veliki uspjeh.

DRUGAČIJI: Je li pjesma originalno napravljena za tu smotru ili ste je napravili za sebe i tek se kasnije odlučili prijaviti?

Lana: Napravili smo pjesmu jer smo se htjeli zabaviti. Željeli smo napraviti nešto drugačije od prošlogodišnje pjesme *C'è una fine*, koja pjeva o teškoj temi depresije mladih. Pjesma *Kwart* potpuno je drugačija, živahna, u bojama i vedra. Napravili smo je čisto iz zabave i tek poslije saznali da smo pozvani u Zagreb.

DRUGAČIJI: Postoji li neki detalj u stihovima ili videu koji dosad nitko nije primijetio, a voljela bi ga istaknuti?

Lana: Pa pjesma je originalno bila napisana iz ženske perspektive, ali sam shvatila da bolje pristaje muškom glasu i promijenila stihove u muški rod, kad je već pjesma krenula u smjeru TBF-a. I bubnjevi su bili snimljeni u stilu Wu-Tang Clana.

DRUGAČIJI: Tko je još bio uključen u izradu pjesme i videa?

Lana: Glazbu je napravio Miroslav Mikelić, ja sam napisala stihove, pjevači su bili Danijel Barun, Luka Buljubašić i Miroslav Mikelić, koji je otpjevao dva refrena. Roko Marušić imao je glavnu ulogu u spotu, zato sam baš i pisala u muškome rodu, a još smo glumili Ante Vujanović i ja. Snimao je i režirao Vanja Mihailov.

DRUGAČIJI: Spomenula si utjecaj TBF-a. Postoje li još neki glazbeni utjecaji u pjesmi?

Lana: Utjecaj TBF-a zapravo je vidljiv u naslovu. Kad je ekipa čula naslov, složili su se da ih podsjeća na TBF pa smo odlučili da nam se sviđa taj smjer.

DRUGAČIJI: Postoji li što što bi sada napravila dru-

gačije?

Lana: Stihove ne bih mijenjala, možda bih jedino dodala nešto, ali ne znam točno što. Snimljeno je super, i vokali i muzika stvarno mi se sviđaju. Možda smo mogli imati više kadrova u videu jer je tekst šarolik i stvarno se moglo dosta toga dodati, na primjer djeca kraj zidića, stari ljudi na klupi i slično.

DRUGAČIJI: U dvije si godine napisala dvije pjesme: *C'è una fine* i *Kwart*. Koja ti je draža?

Lana: Bojala sam se ovog pitanja. Iskreno, *C'è una fine* mi je draža jer ima svoju priču i puno je više osjećam, ali *Kwart* ima svoj šarm. Stvarno mi se teško odlučiti, ali rekla bih, za nijansu, *C'è una fine*. Međutim, i *Kwart* ima svoje čari, govori o mom djetinjstvu i današnjem životu u tom kvartu. Što se tiče videa, draže mi je što je *Kwart* u boji, ali to su opet dva potpuno drugačija svijeta koja se ne mogu baš uspoređivati.

DRUGAČIJI: Imaš li planove za buduće projekte?

Lana: U ovom trenutku ne znam što ću sljedeće napraviti, ali sve ovisi o inspiraciji. Već imam otprilike trideset napisanih pjesama, ali trebam ih još doraditi. Ne mogu sada reći što je sljedeće, ali pišem i radim. Nakon srednje sam mislila objaviti zbirku pjesama.

DRUGAČIJI: Možeš li što reći o toj zbirci? Jesi li već odabrala naslove? Ili teme?

Lana: Nemam još naslov cijele zbirke, ali sam se odlučila za naslove nekih pjesama. Zvat će se: *Stranci*, *Neostvoreni bijeg*, *Apokaliptična juha*, *Moja ruka u tvojoj magli*.

DRUGAČIJI: I, za kraj, možeš li otkriti o kojem si kvartu pisala?

Lana: O Gripama.

Poslušaj Kwart!

Epidemija pušenja u Drugoj

Pandemija pušenja svjetski je zdravstveni problem. Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo pušenje ubija veći broj ljudi nego prometne nesreće, alkohol, požari, ubojstva, samoubojstva, droga i AIDS zajedno. Anketa u Drugoj pokazuje što učenici misle o pušenju.

piše: Marjana Brstilo, 4. f

Unatoč tome što se postotak mladih pušača statistički smanjio, broj mladih ovisnih o nikotinu i dalje je visok. U našoj se školi jasno može vidjeti da veliki broj učenika puši pa je novinarska grupa provela anonimnu anketu o pušenju kako bi naši novinari istražili navike pušenja učenika II. gimnazije.

Anketa je provedena na uzorku od 100 učenika. Prvo se ispitivao postotak pušača i nepušača. Prema rezultatima ankete 38.7% ispitanika puši, 40% ne puši, a ostatak je ili prestao (14.7%) ili puši povremeno, odnosno samo u društvu (5%).

Sljedeće postavljeno pitanje odnosilo se na vremenski period pušenja učenika. 47% učenika puši godinu dana ili manje, 44% njih puši više od godine dana, dok ostatak ispitanika rijetko puši ili ne zna točno koliko dugo puši. Oko 32% ispitanika počelo je pušiti prije četrnaeste godine, a oko 67% s petnaest i više godina. 62.3% ispitanika smatra se ovisnima, dok njih 37.7% tvrdi da nisu ovisni. Roditelji 52.1% učenika ne znaju da im djepte puši, dok su ostali roditelji upoznati s tom navikom svoje djece. Većina učenika (44.9%) počela je pušiti iz znatiželje, 26.5% njih ne zna zašto su počeli pušiti, a 14.3% učenika tvrdi da je stres krivac za njihovo pušenje.

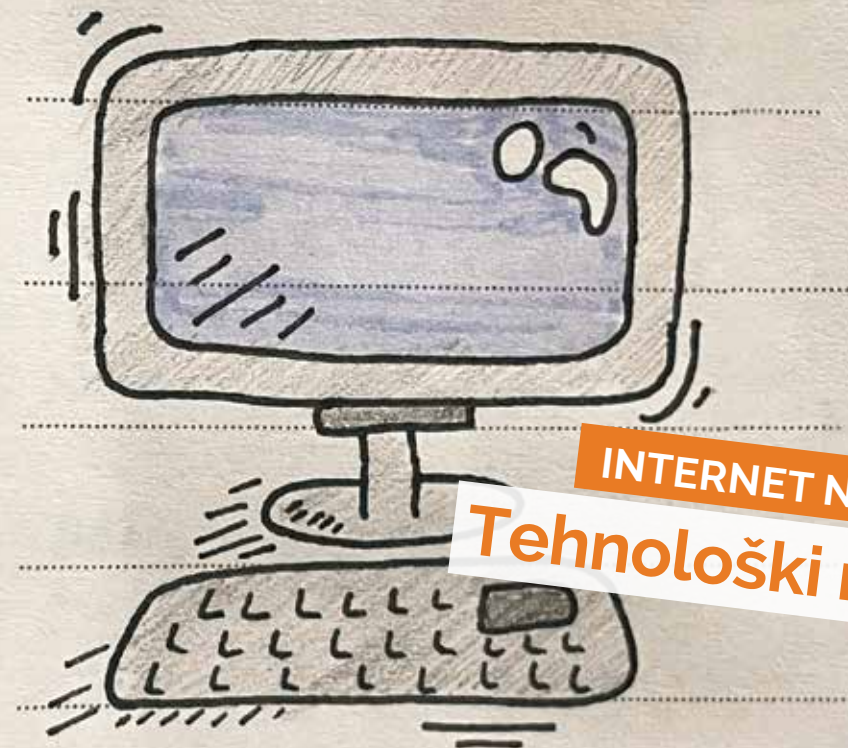
Više od polovice učenika nikotin konzumira pušeći cigarete, a neki puše električne cigarete ili nikotin uzimaju putem *snusa*. Učenici koji puše cigarete ispitani su o dnevnoj količini cigareta. Pet

ili manje cigareta dnevno puši 21% ispitanika, 42% puši od šest do petnaest cigareta dnevno, preko petnaest puši 21% ispitanika, a 14% ispitanika ne zna točan broj cigareta koje popuše tijekom dana.

U bližoj budućnosti 10.3% učenika planira prestati pušiti, 33.3% njih planira prestati jednog dana, a 15.4% smatra pušenje štetnom navikom, ali nisu dovoljno ustrajni da je se riješe. 25.6% učenika ne planira prestati pušiti, a njih 15.4% pokušavalo se odviknuti dok se anketa provodila. 62.8% ispitanika pokušalo je prestati pušiti bar jednom, dok ih se 37.2% nikada nije odreklo cigareta. Od onih koji su pokušali prestati, uspjelo ih je 25%, 41.7% uspjelo je na neko vrijeme, a 33.3% nije uspjelo prestati pušiti.

Iz ankete provedene u školi očituje se visok postotak maloljetnih pušača (38.7% od 100), što dovodi u pitanje učinkovitost zabrane prodaje duhanskih proizvoda maloljetnicima. Može se zaključiti da je radoznalost najčešći razlog početka pušenja, a vršnjački je pritisak rijedak uzrok ovisnosti mladih o nikotinu. Time se dokazalo da je uvjerenje o „lošim utjecajima društva“ mit koji se proširio i kojim se odrasli tješe kad se ne mogu suočiti s porocima svoje djece. Premda učenici puše bez srama u širem krugu škole, više od polovice učenika stidi se svojih pušačkih navika pa ih taje pred roditeljima. Naposljetku, istraživanje o pušačkoj *demografiji* II. gimnazije pokazalo je da postotak učenika koji puše ne opada drastično usprkos „ratu“ s nikotinom koji se trenutno odvija u školi.

Fotografija preuzeta s interneta

Ilustracija Roze Knezović, 2. f

INTERNET NAŠ SVAGDANJI

Tehnološki napredak
unatrag

Kako digitalna tehnologija utječe na naše živote

piše: Jelena Botić, 2. f

Kada se postavi pitanje jesmo li ovisni o tehnologiji, većina ljudi odlučno ili s malom nesigurnošću odgovara: „Ne!“ No, istina je da nismo ni svjesni koliko o digitalnoj tehnologiji ovisimo u svakodnevnom životu.

Sve se više ljudi okreće kupnji robe putem interneta, gledanju filmova na računalima umjesto u kinima, pa čak i nalaženju prijatelja u virtualnom svijetu. Na prvi pogled ne shvaćamo kako takvo ponašanje ostavlja loše posljedice na cjelokupno društvo i na naše društvene sposobnosti.

Neosporno je da je s tehnološkim napretkom život postao mnogo jednostavniji. Produžio se životni vijek zbog medicinskih postignuća i razvoja prehrambene industrije. Pristup je informacijama postao lakši nego ikad prije i omogućena je komunikacija na velikim udaljenostima. Smanjuje se i štetan utjecaj na šume jer se sve više knjiga izdaje u digitalnom formatu.

Međutim, uza sve prednosti, ne možemo zanemariti nedostatke. Trenutno je najveći problem vezan uz tehnologiju njezin negativan utjecaj na tinejdžere. Oni većinu svoga vremena provode na društvenim mrežama koje često iskrivljuju njihovu percepciju stvarnosti. To utječe na njihove socijalne

vještine te se znatan dio adolescenata bori s usamljenošću, depresijom i anksioznim poremećajima. Istraživanja su pokazala da mladi u razdoblju od 8 do 18 godina dnevno provedu 7 sati i 38 minuta koristeći internet. Ako uzmemo u obzir da smo budni otprilike 16 sati svakog dana, to bi značilo da prosječna mlada osoba dnevno provede 46% budnog vremena na internetu. Jedan od uzroka može biti i činjenica da se tehnologija sve više upotrebljava i u školskom okruženju. S jedne strane, to je pozitivno jer se učenike potiče na uporabu onoga što će im u budućnosti biti sve potrebnije. S druge strane, potiče se ovisnost o internetu kao jedinom izvoru informacija.

Razvoj tehnologije, iako ima prednosti, često nas vraća unazad zbog ograničavanja naših sposobnosti i samostalnosti. Opsjednutost tehnologijom može nas zatupiti i udaljiti od pravih životnih vrijednosti. „Ne plašim se računala, plašim se kad ih nema“, citat je američkog pisca Isaaca Asimova. Mogu se poistovjetiti s ovom izrekom jer se često osjećam kao zarobljenica svijeta. Stoga smatram da je najbitnije da ne prepustimo tehnologiji potpunu kontrolu nad našim životima. S vremena na vrijeme potrebno je zanemariti digitalni svijet i posvetiti se svom okruženju i stvarnim ljudima kojima je stalo do nas.

RUŠIMO STEREOTIPE

Kažete da su
nogometaši
glupi?

Pukštas na Poljudu

Mladi hajdukovac dokaz je da živite u zabludi! Iako je uvriježeno mišljenje da nogometaši ne znaju ništa drugo nego 'tuć po balunu', iza kulisa često se kriju ambiciozni pojedinci željni znanja iz raznih područja. Jedan je od njih i hajdukovac Pukštas.

piše: Franka Kurobasa, 3. d

Svidalo se to vama ili ne, biti nogometaš jedno je od najpopularnijih zanimanja današnjice. Svaki dječak živi u nadi da će se jednoga dana isplatiti njegovo i tuđe odricanje za mogući luksuzni život. Međutim, slava i bogatstvo nisu svima prvi na pameti. Osim novca i skupih automobila, mladiće u svijet nogometa privlače i navijači. Većina nogometaša sanja da će u budućnosti zaigrati pred punim stadionom, a stadion koji najčešće žele popuniti jest upravo onaj u njihovu gradu. Sigurna sam da nitko ne može u potpunosti dočarati osjećaj kada 30 000 ljudi uzvikuje tvoje ime, a ti krikovi posebno dopiru do tebe ako igraš u svome gradu ili u klubu s kojim si skupa odrastao. Naravno, netko će reći da je to prevelik pritisak, ali stavite se u poziciju mladića koji je sa šesnaest godina morao promijeniti kontinent zbog nogometa pa dres *bilih* smatra velikim iskorakom i iznimno je zahvalan na prilici koja mu je pružena!

Rokas Pukštas Amerikanac je litavskih korijena i jedan je od najvećih talenata Hajduka. Prije svega, ovaj mladi veznjak iznimno je skroman i ambiciozan mladić koji ruši sve predrasude o nogometašima! Biser Hajduka u intervjuu u sklopu projekta CIMAJ otkrio je novinarkama II. gimnazije svoje želje za budućnost i dokazao da nogomet nije jedino što se nogometašima mota po glavi. Skromno je priznao da još uvijek čita i piše o stvarima koje bi želio naučiti. Podatak kojim nas je najviše zaintrigirao jest da bi jednog dana volio naučiti svirati klavir! Osim želje za glazbenim iskustvom, Rokas je priznao da u slobodno vrijeme voli prošetati Rivom. U intervjuu nas se najviše dojmilo kako govori o svojoj obitelji i što ih smatra najvećom podrškom. Priznao je da su oni jedan od razloga zbog kojih se bavi nogometom. Uz to, jako mu se sviđa boraviti u Splitu jer se tu sve vrti

oko nogometa i ljudi su vjerni navijači. Doživjeli smo ga kao ambicioznog mladića, punog ljubavi prema nogometu, a posebno prema Hajduku.

Rokas je u potpunosti razbio nametnute stereotipe o nogometašima poput onog da su svi nogometaši glupi pokazujući da i oni imaju interese izvan terena! Činjenice da ovaj devetnaestogodišnjak voli čitati i nada se steći glazbeno obrazovanje, u potpunosti osporavaju tezu da su nogometaši površni. Često se smatra da je njihov kvocijent inteligencije obrnuto proporcionalan njihovom uspjehu na terenu, ali grupa švedskih istraživača potvrdila je da „noge ne idu bez glave“ te da su profesionalni nogometaši daleko inteligentniji nego što ih javnost percipira. Rokas je bio najbolji igrač u kampusu Barcelone u Arizoni što ne bi bilo moguće bez njegove snalažljivosti i razmišljanja na terenu!

Bilo da je riječ o nogometu ili o nekom drugom sportu, predrasude su uglavnom slične – sportaše se smatra ograničenima samo na sport kojim se bave. Međutim, oni su iznimno uporni ljudi koji su se naučili boriti na terenu i izvan njega, djelovati pod pritiskom i jednako prihvatiti i uspjehe i padove! Sport zahtijeva iznimna odricanja već u najranijim godinama, a na putu do slave često stoje mnoge zapreke. Međutim, nakon završetka karijere na terenu većina sportaša zaplovi trenerskim ili menadžerskim vodama što dokazuje da ih sport izgrađuje u uspješne i funkcionalne osobe. Našem nadarenom nogometašu, Hajdukovom veznjaku Pukštasu želimo da ostvari svoje ciljeve u sportskom svijetu i da se okuša u područjima koje ga zanimaju izvan svlačionice. Želimo mu najveću sreću, ali smatramo da mu s ovakvim trudom, ambicijom i talentom sreća neće biti potrebna!

LEKTIROM DO SPOZNAJE
(Samo)ubojice u
školskim lektirama

Ilustracija Đane Dadić, 3.f

piše: Paulina Talijančić, 4. a

Tko su ubojice i samoubojice? Ubojstvo i samoubojstvo čin su svjesnog i namjernog oduzimanja tuđeg ili vlastitog života. Zašto uopće dolazi do (samo)ubojstva? Naravno, uzroke samoubojstva nije moguće sa sigurnošću odrediti jer je nemoguće razgovarati s mrtvima, barem koliko je današnjoj znanosti poznato. Iako jasnog odgovora nema, stalno se postavlja isto pitanje: zašto? Što može biti uzrok tome da se jedna osoba, mlada ili stara, odluči na čin okončavanja vlastitog ili tuđeg života?

Tijekom povijesti su se stavovi o samoubojstvu i samoubojicama mijenjali iz jedne krajnosti u drugu. Samoubojstvo je bilo kažnjivo, smatralo se grijehom, ali i spasom ili iskupljenjem za neuspjeh i okaljanu čast. Dugo se smatralo tabuom ili nečim o čemu je neugodno razgovarati i, štoviše, o čemu ne treba razgovarati, no vremena se mijenjaju. Tako ni školskim lektirama nisu strane samoubojice. Ne tako često, ali tijekom povijesti u raznim se pričama znala pojaviti ta riječ i u tim je pričama uvijek postojao razlog i odgovor na naše pitanje „zašto“. Što je to što bi samoubojicu u nekom romanu, pripovijetci ili noveli navelo na čin samoubojstva? U književnosti su različiti razlozi za taj čin i različite okolnosti koje su mu povod i uzrok. U pripovijetci *Preobražaj* Franza Kafke glavni lik Gregor umire od gladi, odnosno on svjesno prestaje jesti jer smatra da će na taj način spasiti svoju obitelj od tereta i sramote koju im je nanio time što je postao kukac. On umire u tišini, polako i bolno, sam i nezapažen – kao što je i živio. S druge strane, okolnosti samoubojstva u Goetheovu romanu *Patnje mladog Werthera* prilično su dra-

matične. Glavni lik Werther umire jer se zaljubljuje i postaje opsjednut ženom koju ne može imati. Werther se neuspješno pokušava zatrpiti poslom i uklopiti u društvo u drugom gradu kako bi zaboravio na nemoguću ljubav. Međutim, ne uspijeva i zato izvrši samoubojstvo pištoljem zaručnika svoje voljene, odjeven u odijelo koje je nosio kad ju je upoznao, s njezinom vrpcom, a k tome i ističe da je odlučio oduzeti si život da ona i njezin zaručnik mogu biti sretni. Kao da je to moguće nakon takve traume! Ako mislite da je Werther vrhunac dramatičnosti, varate se. Naime, u pripovijetci Augusta Šenoe *Prijan Lovro* mladi i nadareni Lovro također umire jer ne može biti sa ženom u koju se zaljubljuje, ali iz drukčijih razloga i u drukčijim okolnostima. Lovro je bio siromašan cijeli život, vrlo inteligentan, ali nesretan. Nakon kratkog života ispunjenog promjenjivim okolnostima, on umire mlad prerezavši si vrat britvom pred voljenom zaručnicom. Pomalo šekspirijanski, zar ne?

U romanu *Zločin i kazna* Fjodora Mihajloviča Dostojevskog glavni lik Raskolnikov ubija lihvaricu jer želi potvrditi svoju tezu o *višim* ljudima i potvrditi da je i on sam *viši* čovjek. Njegova teza proizlazi iz njegova siromaštva i društvene nepravde. Morao je odustati od studiranja jer više nije imao novca. Pod utjecajem melankolije, tuge, jada, siromaštva, bijesa i svojevrzne taštine odlučuje se za vrlo hladno i krvoločno ubojstvo sjekirom. Ubio je lihvaricu i njezinu sestru koja je postala žrtvom sudbine jer njena smrt nije bila planirana. I što je dobio tim zločinom? Kaznu u obliku griznje savjesti, zatvora i spoznaje da ipak nije *nadžovjek*.

To su samo neke od lektira u kojima se dočarava

tema (samo)ubojstva. No, sva ova (samo)ubojstva u lektirama popraćena su psihološkim i socijalnim profilima likova, kao i opisima situacija koje su djelovale kao okidač za taj čin. Tako čitatelj najčešće ipak dobije kakav-takav odgovor na pitanje zašto. Nažalost, tako nije nužno u pravom životu! Ipak, kao što u svakoj laži ima istine, tako i u fikciji postoji dio istine koji se manifestira u našem svakidašnjem životu. Knjige su izvor znanja kojima se ljudi koriste od pamtivijeka. Bajke se ne shvaćaju doslovno, već se iz njih izvlači

pouka. Isto tako bismo trebali i iz djela koja nisu bajke izvući pouke jer nas uistinu mogu podučiti mnogočemu. Pri tome ne mislim da bismo trebali naučiti kako najbolje isplanirati (samo)ubojstvo, nego da sve što pročitamo trebamo uzeti sa zrnom soli i dobro promisliti kako je to što smo upravo pročitali utjecalo na nas. Što nam je najviše privuklo pozornost, što nas je začudilo? Kako bismo mi reagirali na mjestu nekoga književnog lika? I najvažnije – koje su druge opcije koje taj lik nije razmotrio i iskoristio?

OSVRT NA ROMAN „TI KAŽEŠ“ CONNIE PALMEN

Love li vještice Teda Hughesa?

Kažu da velika bol stvara velika umjetnika. Svaki slavni majstor slomljen je i izgrađen milijun puta, a svaki lom oslobodi iz njega novo remek-djelo koje buduće generacije čuvaju iza neprobojna stakla. Nasljednici starih umjetnika pokušavaju rekreirati uzorak tih lomova i naći njihov izvor.

piše: Marjana Brstilo, 4. f

U svojoj knjizi „Ti kažeš“ Connie Palmen istražuje jedan od takvih izvora: turbulentnu vezu Sylvie Plath i Teda Hughesa, dvoje pisaca iz prošlog stoljeća čije su se sudbine ispreplele u mladosti i ostavile ih da njeguju ugrize razuzdane ljubavi koja je potakla njihova brojna djela.

Potresna priča, ispričana kroz oči Hughesa, dočarava godine u kojima je Plath tugovala u svom staklenom zvonu, opisujući njezin hod do smrti kao hod mladenke do oltara. No, dok bračni par na prvi pogled zrači ljubavlju, Palmen zaviruje u mračne aspekte njihove veze.

Plath zapisuje epizodu u kojoj ju je, dok je bila trudna, Hughes napao. Danima kasnije izgubila je trudnoću. Čak i nakon svjedočanstva kao ovo, Palmen staje na stranu Hughesa. I u svome romanu i u brojnim intervjuima, Palmen traži isprike

za Hughesa, a njezin odnos prema njemu odaje dojam duboke predanosti i divljenja. To objašnjava Hughesov veličanstven prikaz u djelu i sažaljenje koje mu je pridano.

„Lov na vještice“ čest je izraz koji upotrebljavaju neki muškarci kako bi opravdali svoja nedjela prema ženama. Stave sebe u poziciju nevine žrtve, a žene u ulogu vještica koje ih bezrazložno ugrožavaju. Korišten za izazivanje sažaljenja i simpatije, često ranjenim ženama pripisuje pridjeve „histerična“, „nerazumna“ i „dramatična“. Palmen mijenja perspektivu: u njenom je romanu Hughes žrtva „lova na vještice“ i ona mu u knjizi pruža glas i priliku da zadobije simpatije. Njezin odnos prema ljubavi i nasilju u djelu zamučuje granicu između ta dva pojma i aktivno šteti žrtvama, dajući vjerodostojnost nasilnim i nestabilnim ljudima. Nazivanje nasilja nuspojavom slijepe ljubavi opravdava

Dohvatit ću ja vas! (izvor: internet)

još nebuloznije tvrdnje niza muškaraca čije žene redovito skrivaju modrice odjećom i puderom. Knjige koje besramno staju na stranu nasilnog muškarca idu u prilog njegovoj zabludi da je on jednostavno zaljubljen i strastven, da je njegova žena (žrtva) dramatična, da su horde ljudi koje zahtijevaju njegov pad u zabludi i da je on, nedužan i pošten čovjek, jedini oštećen.

Jezik koji Palmen koristi kompleksan je u uspješnom pokušaju da dočara isprepletene misli pjesnika, ali svojom ambicijom da uđe u Hughesov um autorica žrtvuje čitljivost i tijek radnje. Uz mnoge digresije, poduže opise i repetitivna razmišljanja, komplicirano je pratiti Hughesov unutarnji monolog.

Metoda koju mnogi muškarci u lovu za legitimnošću često vade iz svog arsenala proširen je rječnik.

Uporabom razvijenog i naizgled nadmoćnog vokabulara prezentiraju se obrazovanijima i spretnijima u raspravi, razoružavajući i šarmirajući svoju publiku profinjenim jezikom i karizmom. Palmen, bilo to svjesno ili nesvjesno, pada u tu staru zamku i njezin Hughes uvijenim rečenicama i slikovitim paragrafima ostavlja na čitatelja dojam mnogo mudrije i inteligentnije osobe kojoj se ne bi usudili proturječiti.

„Ti kažeš“ rađa neutaživ slijed misli o neizbježnim istinama ljudskoga postojanja. Je li ljubav po prirodi tako isprepletana sa strašću da joj narav skriva nijanse nasilja? Pruža li ljubav spas ili svojom sirenskom pjesmom navodi očarane mornare u propast? Postoji li osoba u čijoj se duši netko može zrcaliti?

Love li Teda Hughesa vještice?

Fotografija izložba

IZLOŽBA „HOMO AQUATICUS“ Izložba zbog koje držite dah

piše: Aneta Matas, 3. f

Projekt „Homo Aquaticus: HABITAT ST21“ bavi se budućnošću, a inspiriran je posjetom Jacquesa Cousteaua Splitu 1977. godine. Reflektira sadašnjost grada rastrgana između neplanskog turizma i galopirajućih klimatskih promjena. Autori su projekta Ivica Mitrović i Oleg Šuran, u suradnji s Institutom za oceanografiju i ribarstvo i Fakultetom elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu. Izložba je otvorena u Galeriji umjetnina Split od 5. do 31. listopada 2023. godine.

Autori su se fokusirali na potencijalne utopijske podmorske nastambe i zajednice bliske buduć-

nosti, kao i na lokalne, mikromodele otpornosti. Spekulirali su o mogućem povratku čovjeka u more, zbog čega je izložba naslovljena „Homo Aquaticus“. Projekt predstavlja mjesta koja nisu prostori utopijskog ponovnog početka nego mjesta tranzicije sadašnjosti prema nekim novim, drugačijim identitetima i kolektivnoj budućnosti grada.

Imala sam priliku posjetiti ovu izložbu i mogu sa sigurnosti reći da je bila među najzanimljivijim koje sam vidjela. Pri ulasku u galeriju dočekao me je zvuk mora, brodova i životinja koji je još pridonio ugođaju. Spoj arhitekture, dizajna i projekcije u budućnost učinio je ovu izložbu nezaboravnom.

Plakat predstave sa stranica HNK-a Split

Dana 14. studenog 2023. godine nastavnica Hrvatskoga jezika Marija Ljubenković povelala je svoje učenike na novu kazališnu predstavu „Crvena voda“ koju je prema romanu Jurice Pavičića dramatisirao Ivor Martinić, a režirao Ivica Buljan.

piše: Marijeta Peribonio, 1. a

Glumci zaslužni za izradu ove zastrašujuće i nadahnjujuće predstave jesu: Nives Ivanković (u ulozi majke), Nikola Ivošević (otac), Stipe Radoja (brat, sin), Ana Marija Veselčić (Silva, kći), Goran Marković, Donat Zeko, Arijana Čulina, Nenad Srdelić, Stipe Jelaska, Mijo Jurišić, Marjan Nejašmić Banić, Andrea Mladinić, Katarina Romac, Zdravko Vukelić i Luka Čerjan.

Radnja započinje u malom mjestu u Dalmaciji jedne rujanske subote 1989. godine, na ribarskoj večeri. Tada glavni lik ove priče, sedamnaestogodišnja Silva nestaje. Te su večeri njezini roditelji očekivali da će se Silva vratiti kući, a sljedećeg su jutro shvatili da je nema. Njen brat Mate također je bio na fešti i izjavljuje da ju je zadnji put vidio s pekarovim sinom Adrianom Lekajem, našim prvim osumnjičnikom. Od tog trenutka počinje potraga za Silvom. Tijekom potrage dolazi do društvenih promjena, pada jednog sistema, Domovinskog rata, poratnog perioda... Potraga traje 27 godina, a u nju su uključeni ukućani, osumnjičnici, jugoslavenska milicija... Nakon umirovljenja glavnog inspektora koji je

prvi radio na slučaju, Silvu traži samo njena najbliža obitelj: majka, otac i brat. Inspektori zatvaraju slučaj kao neriješen.

Silvina obitelj ne prestaje se nadati da je ona negdje u svijetu, no ne želi im se javiti. Imaju pravo sumnjati jer im prvi osumnjičenik u predstavi Lekaj rekao da je Silva dan nakon fešte namjeravala negdje otputovati. Podatak se ispostavlja točnim jer njena obitelj nigdje ne nalazi Silvinu putovnicu ni osobnu kartu.

Tijekom policijske istrage saznaje se mnogo tajni o njihovu malom mistu. Međutim, u predstavi je najpotresnija zla sudbina koja je zahvatila obitelj Vela; najsnažnije scene izveli su upravo glumci, članovi obitelji. Majka Vesna, otac i brat Mate samovoljno su se zakopali u rupu svog očaja i proživljavali neizbježnu sudbinu. Ipak, nakon gotovo tri desetljeća slučaj je riješen.

No, što se dogodilo? Nećemo vam otkriti! Najbolje je da pogledate predstavu ili pročitate roman!

Lutka Barbie (izvor: internet)

U društvu punom kulturnih fenomena jedan od njih, koji i dalje stoji vrlo visoko na ljestvici, upravo je Barbie, prvo kao igračka, a u zadnja tri desetljeća i kao filmska protagonistica. Kao igračka evoluirala je na mnogo načina i postala je kulturna ikona djece i odraslih tako da je svoju važnost zapečatila i u filmskoj industriji.

piše: Antonela Borzić, 3.f

Lutku Barbie stvorila je Ruth Handler inspirirana svojom kćeri Barbari po kojoj je lutki dala ime. Tijekom putovanja u Europu 1956. godine naišla je na njemačku lutku zvanu Bild Lilli u kojoj je vidjela potencijal i ideju je prenijela u SAD. I tako je zajedno s mužem, koji su oboje suosnivači tvrtke Mattel Inc., na izložbi American Toy Fair nakon tri godine predstavila lutku koja će zauvijek promijeniti živote djece. Svoj proboj u filmsku industriju Barbie je napravila 2001. godine animiranim filmom „Barbie u Krc-ko Orašiću“. Radnja je preuzeta iz klasične priče „Orašar i kralj miševa“ E.T.A. Hoffmanna, u kojem Orašar (originalno: Marie) na dar od kuma dobije Orašara koji je vodi u čaroban svijet. Nakon što Orašar oživi, zajedno se upuste u pustolovinu da poraze kralja miševa. Film je bio izvrsno prihvaćen, a predstavljao je samo početak Barbiene avanture u raznim drugim ulogama.

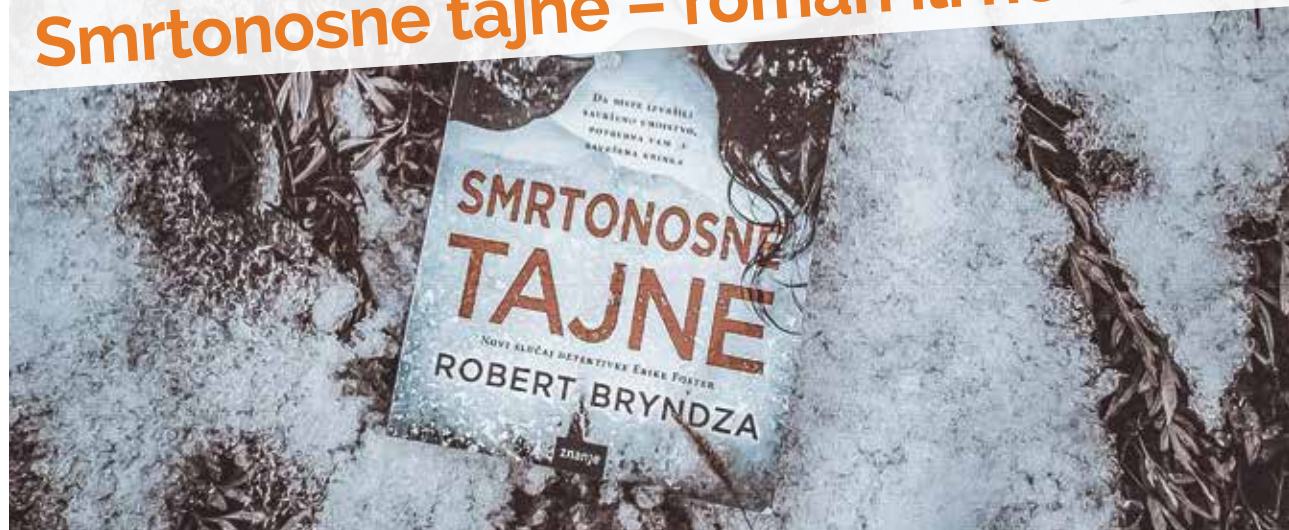
Vizija nije stala samo na animiranim filmovima što je dokazala režiserka Greta Gerwig. Prošle godine upravo je njena koncepcija igranog Barbie filma bila jedan od najočekivanijih filmova godine. Uz talentiranu i raznovrsnu postavu glumaca i neobične na-

jave s melodičnim *soundtrackom* bilo je očigledno da su pripremljeni svi sastojci za optimalan film. No, ljudi su i dalje bili u dvojbi u kojem će smjeru film ići i hoće li propagirati neke kontroverzne ideje, poput lažnog feminizma današnjice.

Film je zapravo iznenadio drugačijim pravcem od očekivanog. Ne samo da se dotakao tema o prebrzom odrastanju, tema o muževnosti i ženstvenosti nego je analizirao i previše ovisan odnos između dvoje pojedinaca. Ponudio je i druge teme o današnjem društvu poput konzumerizma i političke terminologije, koju autorica kritizira. Po mom mišljenju, najvažnija je diskusija u filmu o odnosu majke i kćeri koja je osvijestila kćeri da su im majke i dalje djeca svojih majki, da su bile u njihovoj dobi i osjećale iste emocije te, najbitnije od svega, da im je ovaj život prvi i jedini.

Film „Barbie“ prerasta u kulturni fenomen i prevladava kao dio takozvane pop-kulture. Svojim se šarolikim likovima, njihovim doskočicama i nezaboravnim pjesmama integrira u svijest gledatelja. Impresivno je nasljeđe koje je Barbi ostavila za sobom: pratila je generacije u odrastanju, a nastavlja utjecati i dalje.

Smrtonosne tajne – roman ili nešto više?

Roman koji teži krvi (izvor: internet)

Svako dobro kriminalističko djelo započinje zagonetkom koju čitatelj pokušava odgonetnuti prije svršetka. Takav je i roman „Smrtonosne tajne“ Roberta Bryndza.

piše: Ena Čerina, 2.e

Roman „Smrtonosne tajne“ Roberta Bryndza kriminalistički je roman o životu detektivke Erike Foster. U maniri dobrog trilera autor tijekom roman pojačava suspenziju čitatelja koji pokušavaju pronaći odgovor na pitanja: tko je ubio Marissu Lewis i što je moglo navesti ubojicu da izvrši djelo. Premda se na početku romana pojavljuje očiti izbor ubojice, Bryndz ima drugačiji plan i način pisanja od ostalih. Krivca ne uvodi na početku i to, naravno, bude osoba o kojoj smo dobili vrlo malo informacija i na koju nitko ne bi ni posumnjao. Time se ostvaruje element iznenađenja koji pridonosi dinamičnosti i napetosti ovog krimića.

Međutim, svaki autor ima svoje mane. Neki prejednostavno napišu roman pa on ispadne *cliché* zbog čega većina čitatelja i odustane od kriminalističkih romana. Drugi dopišu previše epiteta i nepotrebnih

scena u nadi da će se fabulu prikazati realističnijom. Također, dio autora ostavi čitatelja na *cliffhangeru* ne bi li ih zadržali u napetosti što čitatelje zna frustrirati. Bryndzov je nedostatak gomilanje slikovitih opisa što otežava praćenje radnje. Ovaj autor svakako ne štedi na jezivim, uznemirujućim i užasnim scenama kao što su samoubojstvo i ucjena čime stvara mračnu atmosferu. Usto se Bryndz dotiče i mentalnog zdravlja detektivke koja pada u sve dublju depresiju zbog prirode posla i osobnih razloga. Iako doživljava veliki stres zbog svakog novog slučaja, odbija uzeti odmor osjećajući odgovornost prema žrtvama što je čini izvrsnom detektivkom.

Unatoč nekim nedostacima poput detaljnih, zastrašujućih opisa, roman je vrijedan čitanja za sve one koji vole trilere i kriminalističke romane. Zadržat će ih u limbu, između želje za pronalaženjem krivca i žudnje za daljnjim čitanjem intrigantnog slučaja.

„Tuka“ je izbezumila publiku

Ane Paška na Splitskom festivalu 2023.

Kao pravo iznenađenje na Splitskom festivalu 2023. nastupila je umjetnica Ana-Marija Fabijanić, poznata pod svojim umjetničkim imenom Ane Paška. Njezin nastup s kontroverznom pjesmom „Tuka“ primio je s jedne strane mnogo pohvala za apstraktni tekst, a s druge je strane privukao mnogo čudnih pogleda...

piše: Manuela Kušćević, 1. a

Ane Paška multidisciplinarna je umjetnica koja je diplomirala dramaturgiju na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu 2010. godine i Film i video na Umjetničkoj akademiji u Splitu 2019. godine, a uz to se bavi glazbom. Također je jedna od osnivačica kazališta *Besa* u okviru kojeg je vodila glumački studio *Backstage* u Splitu.

Tvrđi da joj je inspiracija za glazbu sam život. Bilo koji faktor, bio svakodnevni ili nadnaravni, daje joj ideje. Tako vjeruje da će se ljudi moći poistovjetiti s njenim pjesmama jer se svatko može pronaći bar u jednom aspektu njenog pogleda na svijet. Kao što sama kaže: „Svi smo uvaljani u istu životnu kreaciju“.

„Moj rad obilježen je multimedijalnošću, pa tako ne pripadam ni jednom mediju posebno“, kazala je autorica. Nerijetko se zna pozabaviti neobičnim stilom oblačenja na pozornici, što se moglo zamijetiti na ovogodišnjem Splitskom festivalu dok je nastupala sa svojom najnovijom pjesmom „Tuka“, koja je mnoge podsjetila na Konstraktinu „In corpore sano“. Frizuru su joj činile baterije pričakene u punđu ispod kojih su visjele plastične cjevčice s plavim pramenovima, a od odjeće je nosila zanimljivo šivanu *jeans* haljinu u različitim tonovima i upečatljive crne štikle.

Pjesma koju je otpjevala izazvala je razdor u pu-

blici jer je dio gledatelja doživio nastup kao izvrsno prenesenu metaforu i tužnu priču, dok su ostali tvrdili kako se radi samo o još jednoj 'umjetnici munjari' koja na pozornici želi naći mjesta za svoju nekvalitetnu muziku. Tako su mnogi zauzeli stav da je Splitski festival jako razočarao te da će takvim pristupom izgubiti svoju titulu jednog od najboljih i najkvalitetnijih događaja na hrvatskoj glazbenoj sceni.

U svakom slučaju, pjesma je prvotno svojim tekstom nasmijala publiku, što unatoč pogrđnim komentarima, umjetnica smatra uspjehom. Čak je otvoreno progovorila o predrasudama: „Klasična dalmatinska ženska ljubavna pjesma. U prvom dijelu se smijemo i upoznajemo, u drugom dijelu plačemo i prepoznajemo“. Nastupati je, izjavila je, došla iz štosu, da skrene pozornost na svoj osobujan i slojevit umjetnički rad.

Pjesma je namjerno uglazbljena na humorističan način kako bi se pri kraju kao iznenađenje otkrila tužna pozadina iza zastora. Premda sam razumjela što je umjetnica htjela prenijeti publici, moram priznati da je pjesmu teško slušati. Autorica je ipak postigla svoj cilj: izazvala je reakciju publike. Priznajući kako glazba ne bi trebala biti u fokusu nego skrivena priča, Ane Paška smatra da je razumljivo da njenu pjesmu nitko ne sluša da bi uživao u melodiji.

ŠAHOVSKI MAJSTOR

Zašto šah nije dosadan?

Višestruka je korist od šaha: mršaviš bez fizičkog napora, intelektualno se razvijaš i bez vrijeđanja dokazuješ da si pametniji od drugih!

piše: Roko Garbin, 4. f

Šah je jedna od najstarijih igara na svijetu čiji početci datiraju u Indiju u sedmo stoljeće, a pravila kakva poznajemo danas izmišljena su u Europi u 15. stoljeću.

Cilj je igre dovesti protivnika u poziciju iz koje nema izlaza, tj. zadati mu šah-mat. Za razliku od ostalih igara, u šahu se ne može varati (ako se igra na ploči) i ne možeš se izvlačiti na sreću. Dva su protivnika prepuštena sama sebi, uz jednu ploču i figure. Njihovo planiranje, koncentracija i strategija sve su što im treba za intelektualni trijumf nad suparnikom. Ono što razlikuje šah od ostalih igara činjenica je da nikad neće postati repetitivan, tj. gotovo je nemoguće odigrati dvije identične partije. Nakon što svaki igrač pomakne samo četiri figure, postoji 288 bilijuna mogućih pozicija na ploči. Stoga je za šah potrebna iznimna koncentracija i strateško razmišljanje. Ne može se biti dobar igrač ako se ne planira bar nekoliko poteza unaprijed. Na najvišoj razini šah je toliko zahtjevan da velemajstori tijekom nekoliko dana intenzivnih turnira znaju potrošiti i po 6000 kalorija po danu.

Dakako, šah se dosta mijenjao i evoluirao tijekom godina. Otkrivala su se nova otvaranja, teorijsko je shvaćanje igre raslo, a standard za postati najbolji bivao je sve viši. Zadnjih sedamdesetak godina razvoj računala mnogo je pridonio i razvoju šaha. Današnji su programi sposobni igrati savršeno i ljudima ih nije moguće pobijediti.

Ipak, „klasičan“ šah može biti odlična zabava, prilika za druženje, čak i vježba za mozak. U po-

sljednje tri godine ova igra postaje sve popularnija. Priloženi grafikon pokazuje broj gledatelja šahovskih turnira na Twitchu. Kao što je prikazano, prosječni broj gledatelja na najvišoj je razini u posljednjih pet godina, a također se može primijetiti drastičan uzlet gledatelja u siječnju 2021. i 2022.

Da bismo razuvjerali i posljednje skeptike koji smatraju da je šah „štreberska“, dosadna igra, evo i neke zanimljivosti o njemu: šah je obvezan školski predmet u Armeniji; za najbrži šah-mat potrebna su samo dva poteza; 70% ljudi na svijetu igralo je šah bar jednom, 605 milijuna ljudi igra ga redovito. Dokazano je da šah poboljšava pamćenje. Probajte i vi!

Računalo je ovaj potez ocijenilo briljantnim!
Možete li procijeniti zašto?

izvor: Twitchtracker.com

Fotografija preuzeta s internetske stranice pixabay.com

OMILJENI PREDMET

Treba li više kemije u školi?

Stereotip je o učenicima jezičnih gimnazija da ne vole prirodne predmete i zaziru od računanja. Našoj je novinarki kemija omiljeni predmet i buduće zvanje, a kako je doživljavaju ostali, saznali smo u anketi provedenoj među učenicima II. gimnazije.

piše: Leonora Karabatić, 2. e

ZAŠTO VOLIM KEMIJU?

Mnogi me u čudu pitaju zašto volim kemiju. Nisam očekivala da ću je zavoljeti dok sam bila u osnovnoj školi. Nisam se ni trudila uvidjeti ljepote kemije. Tek kada sam joj pružila šansu, u prvom razredu srednje, spoznala sam koliko je sve oko nas kompleksno i da je uistinu zabavno proučavati je. Od tada samo pričam o kemiji, samo radim kemiju i samo mislim kemiju! Da je bar imamo više od dva sata tjedno!

ZAŠTO SE OSTALI NE SLAŽU SA MNOM?

Svjesna sam da većina drugih ne dijeli moje mišljenje i da dio učenika mrzi kemiju ili je ne može zavoljeti jer muku muče s gradivom. Nije mi jasno zašto! Rješavanje zadataka, praktični radovi, teorija, sve je to zbilja logično, zabavno, opuštajuće i nekad se zapitam kako ostali to ne vide. Zašto mnogi imaju otpor prema kemiji? Misle li oni da treba dodati više nastavnih sati da bi je bolje uvježbali ili jednostavno nemaju motivaciju? Odlučila sam provesti anketu u našoj školi da bih došla do tih odgovora. Postavila sam nekoliko

pitanja učenicima različitih uzrasta da bih uočila kako doživljavaju kemiju i treba li im više vježbe.

RAZMIŠLJANJA UČENIKA – JE LI POTREBNO VIŠE KEMIJE?

Više je od 50% učenika na pitanje „Volite li kemiju?“ odgovorilo: „Onako.“ Nešto manje izjasnilo se da je ne voli, a najmanji se broj slaže s mišljenjem novinarkarke. Ne mogu reći da sam se iznenadila odgovorima. Očekivala sam ovakva razmišljanja, pretpostavila sam ih i prije provođenja ankete. Dovoljno sam puta od prijatelja čula kolika sam čudakinja jer me kemija zanima. Neki su me i pitali zašto nisam upisala prirodoslovnu gimnaziju.

Nadalje, u anketi sam uspoređivala učenički dojam o nastavi kemije u osnovnoj i srednjoj školi. Polovica ih je preferirala kemiju u osnovnoj školi jer misle da je bilo bolje kada su radili više pokusa i praktičnih radova, a manje računali. Također, draže im je bilo što su tada učili više teorije nego zadataka. Fasciniralo me je da su se oni koji su prednost dali kemiji u gimnaziji izjasnili da obožavaju računanje. Nisam stekla takav dojam prije provođenja ankete. Ipak

pohađamo jezičnu gimnaziju! Osim toga, održavam repeticije iz kemije u slobodno vrijeme pa mi se velik broj učenika iz svih splitskih škola javlja upravo zbog problema s računanjem. Unatoč tome, slažem se s onima koji su napisali da ne bi škodilo ubaciti više pokusa, ali svjesna sam da nemamo dovoljno materijala, a ni uvjeta za to. Možda bi baš zato trebalo dodati još barem dva sata kemije tjedno. Možda bi onda bilo više onih koji bi se zainteresirali za gradivo kada bi vidjeli kemijske reakcije uživo, a ne samo učili jednadžbe bez razumijevanja. Zbog toga sam učenicima postavila pitanje treba li povećati satnicu kemije, o čemu su se oni različito izjasnili. Neki su odgovori bili izrazito negativni: „Trebalo je izbaciti iz kurikuluma! Ne volim ništa vezano za kemiju! Ko normalan voli kemiju?“ Nažalost, uvijek postoje oni koje ništa ne zanima! Naravno, bilo je i onih koji smatraju da im je potrebno više vježbe i da bi im dobro

došao još jedan sat. Drago mi je saznati da barem dio učenika želi napredovati, a ne odustati čim naiđe na problem. U konačnici, zbilja mali broj učenika želi dodati dva ili više sati tjedno kemije. Utješilo me što se barem nekolicina složila sa mnom. Bilo bi mi bolno čitati *hejt* komentare na svoj najdraži predmet da nije bilo tih nekoliko istomišljenika.

RAZRIJEŠEN MISTERIJ O KEMIJI

Premda nisam iznenađena učeničkim odgovorima, sada barem znam zašto ne vole ovaj predmet, što im smeta i koje aktivnosti preferiraju. Po mišljenju većine u kurikulu imamo dovoljno sati kemije (možda i previše za neke), ali su svi željni više pokusa i praktičnih radova, manje teorije i više računanja. Ja ću uvijek biti za to da se poveća broj sati kemije, ali tko sam ja naspram većine? Nekad demokracija stvarno nije dobra stvar...

S HAJDUKOVICIMA NA BOŽIČNOJ ZABAVI Božić u Bijelom salonu

Hajduk i Božić – ima li bolje kombinacije? Ako niste znali, i u Hajduku se za Božić tradicionalno održava domjenak za veterane, sponzore i prijatelje Hajduka. Ove je godine Božić malo uranio pa sam i ja imao priliku prisustvovati božićnomu domjenku koji se održao poslije Skupštine Hajduka 21. prosinca 2023.

piše: Mislav Polić, 2. d

Reporter u Trofejnoj sali

Ulazeći u Bijeli salon, veselio sam se što ću vidjeti Hajdukovu Trofejnu salu i upoznati mnoge velikane Hajduka. Prvo što sam zamijetio bilo je to da nije bilo nikoga mojega godišta, što me je čak učinilo malo nervoznim. Usto je bilo mnogo fotografa na svim krajevima salona. Bijeli salon vrlo je lijep uz ambijentalnu rasvjetu i ugodnu glazbu, a nije manjkalo ni hrane ni pića. Kad sam odradio pozdravljanja i upoznavanja, obišao sam Trofejnu salu. Nevjerojatno je da je Hajduk osvojio toliko trofeja! Impresivno ih je sve vidjeti na jednome mjestu! Osim pokala tu su i brojna priznanja. Na primjer, jeste li znali da je Hajduk 1945. proglašen počasnim klubom slobodne Francuske?

Što mislite tko je bio zvijezda večeri? Naravno, bio je to Marko Livaja. Svi su mu se htjeli javiti i fotografirati se s njime, a on je strpljivo odrađivao svoju ulogu najpopularnijega Hajdukovog prvotimca. Ni ja nisam propustio priliku pozdraviti se s njim i fotografirati se, a rekao mi je da ćemo više popričati drugom prilikom. Bio sam presretan jer je Marko jedan od mojih najdražih sportaša ikad. Osim Livaje od igrača prve momčadi vidio sam Josipa Eleza i Lovru Kalinića. Također sam upoznao predsjednika Hajduka Lukšu Jakobišića. Na domjenku su bili i sadašnji gradonačelnik Puljak, bivši gradonačelnik Krstulović Opara, zamjenik gradonačelnika zadužen za sport Antonio Kuzmanić i hajdučke legende poput Tončija Gabrića, Vilsona Džonija i Ivica Šurjaka. Moram priznati da su svi bili vrlo ljubazni i odnosili su se prema meni kao prema odrasloj osobi.

Razgovarao sam s više ljudi o sportu i svojem životu. Posebno me se dojmio razgovor s Borom Primorcem. Nakon nekoliko kurtoaznih rečenica pitao me što treniram. Morao sam mu reći da sam oduštao od nogometa i da uživam u košarci. Međutim, Boro kao pravi sportaš nije negodovao zbog mog odabira sporta nego ga je pohvalio. Također mi je govorio o svojem radu u Engleskoj s legendarnim Arsèneom Wengerom i kako mu se, kad je od Splitskoga saveza športova dobio nagradu za životno djelo, Wenger javio videoporukom!

Zanimljivo je i to što je predsjednik Hajduka na domjenku dobio poklon od poznatoga fotografa Fede Klarića – fotografiju slavlja Hajdukovih navijača iz 1959. godine, koja je nagrađena kao najbolja navijačka fotografija 20. stoljeća.

Nisu samo Božić, hrana, piće i darovi osigurali svečanu atmosferu i odlično raspoloženje okupljenih u

Reporter i Marko Livaja

Reporter i Boro Primorac

Bijelome salonu. Naime, svečanomu ugođaju sigurno je doprinijelo to što će ove sezone Hajduk preuzeti na prvome mjestu i što su stvoreni dobri uvjeti da tamo i ostane i postane prvak. Tko zna, možda za nekoliko mjeseci fotografi dobiju priliku stvoriti najbolju navijačku fotografiju 21. stoljeća – fotografiju proslave Hajdukovog naslova prvaka! Držat ćemo fige! A ja ću u međuvremenu u svoju škatulu sjećanja pohraniti lijepe uspomene na božićno druženje u Bijelome salonu.

Dodjela nagrade Marjani Brstilo

ČITANJE BEZ KOMPROMISA

Projekt „Čitanje u fokusu“

Naša je škola sudjelovala u trećem ciklusu projekta „Čitanje u fokusu“. To je nacionalni projekt namijenjen srednjoškolcima koji je pokrenula Naklada Ljevak u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje s ciljem poticanja mladih srednjoškolaca na čitanje.

piše: Aneta Matas, 3.f

Još samo jedno poglavlje...

Iz II. gimnazije u projektu „Čitanje u fokusu“ ove su godine sudjelovale tri čitalačke skupine učenika pod vodstvom nastavnica Mije Amičić, Eme Bodožić-Selak i Vesne Krželj Velić. Zadana su djela u ovom ciklusu bila romani „Ne, ne i ne“ norveške autorice Nine Lykke, „Grupa solidarnosti“ nizozemskog autora Merijina de Boera, „Kad vrijeme istekne“ finske autorice Eline Hirvonen i francusko djelo „Umijeće gubljenja“ Alice Zeniter. Naime, ta su djela prijašnjih godina nagradili europski srednjoškolci. Učenički je zadatak nakon čitanja četiriju suvremenih djela europskih književnika bio napisati kritički osvrt koje je vrednovalo povjerenstvo. Uz to, učenici su sudjelovali u *online* sastancima s autorima na kojima su imali mogućnost postaviti im pitanja vezana uz njihova djela i stvaralaštvo. Također su učenicima bile omogućene radionice s dr. sc. Natašom Govedić u kojima su se na razne načine (pisanjem haiku poezije, opisivanjem zamišljenog sna nekog od likova, dnevničkim zapisom...) mogli kreativno izraziti o pročitanim djelima. Završna ceremonija čitalačkog ciklusa održana je u Kazalištu *Kerempuh*, u Zagrebu. Podijeljene su nagrade autorima najboljih osvrta među kojima je i naša učenica Marjana Brstilo iz 4.f razreda čiji je uradak o djelu „Ne, ne i ne“ osvojio treću nagradu. Projekt je potaknuo mlade čitatelje da razviju kritičko promišljanje i kreativno izražavanje inspirirano pročitanim djelima.

Ilustracija Leone Matić, 4. a

NAGRAĐENI RAD

„ČITANJA U FOKUSU“

Uloga žene u društvu i književnosti – zrcalo ženske stvarnosti

Osvrt na roman „Ne, ne i ne“ Nine Lykke

piše: Marjana Brstilo, 4. f

Danas ideal moderne žene izgleda kao znanstvenica u pregači, kao žena koja ne može odlučiti je li njezina karijera bujnija od njezina obiteljskog života ili obratno. Jasne su granice postavljene ženama, koje se potom potiču da prijeđu te granice i strogo kažnjavaju kada ih uspiju prijeći. Ženama koje prijeđu propisane okvire (ambicijom, sposobnošću i radom) ogoljena je titula idealne žene i smatrane su konkurencijom muškarcima. Žene koje ostanu među granicama optužene su za manjak ambicije. Roman „Ne, ne i ne“ norveške autorice Nine Lykke, koji prati priču troje ljudi zarobljenih u čelične pipke Krakena svakodnevnoga života, kritika je spomenutih društvenih očekivanja. Fino je intoniran komentarima na seksističke norme društva u odnosima muškaraca i žena. Ingrid i Jan bračni su par razdvojen obostranom nevjerom. Njihov se odnos ne može nazvati odnosom „andela i vraga“ s obzirom na to da ni jedno od njih nije ni potpuno dobro ni potpuno loše. Oni služe kako bi prikazali trenutnu društvenu klimu vezanu za brak, preljub i ulogu žene u društvu. Iz krhotina njihova braka sastavlja se slagalica koja pokazuje lik žene ograničene tradicijom i normama. Ingrid je primjer svakodnevnice žene – radi ono što se očekuje od nje, ali ne uspijeva pronaći istinsku sreću unatoč tome što živi život koji je propagiran kao idila. Jan želi i zahtijeva više te teži za životom za koji misli

da će mu donijeti sreću, što je luksuz koji netko kao njegova supruga nema. On nije sputan robotskim savršenstvom, ima oklop protiv tradicionalnih očekivanja – činjenicu da je muškarac. Taj oklop koristi svakom prilikom, toliko često da s vremenom i prestaje shvaćati da ga rabi. Njegova nezahvalnost i nemogućnost da se osvrne oko sebe i uspoređi svoj postojeći život s prošlim životom tjera ga da brza kroz izvanbračne partnere poput Hanne sa sebičnim ciljem da udovolji samome sebi. Trči kroz život tolikom brzinom da se ni ne uspije obazreti na krhotine ljudi koje ostavlja iza sebe. On je slika parazitne veze patrijarhata i žena, u kojoj patrijarhalno društvo iskoristi ženu za svoje potrebe i zatim, nakon što ispije i zadnju kap krvi, energije i autonomije iz nje, krene na svježju žrtvu. Patrijarhalno društvo od žene očekuje gotovo religijsku predanost i obožavanje, a kada ta očekivanja nisu zadovoljena, progon vještica počinje. Ovakav odnos prema ženama preslikava se i u književnost, što ide u prilog tvrdnji francuskog realista Stendhala da je književnost „zrcalo stvarnosti“. Lik žene u društvu u književnoj je povijesti svrstan u jednu od dvije kategorije: majka i supruga ili bludnica. Naravno, postojala je takozvana „ničija zemlja“ u kojoj su se te dvije ideje spajale u jedno, ali upravo su u tim slučajevima žene na koje bi se ti pojmovi odnosili najviše patile. Pojam *bovarizam* (koji označava želju pojedinca

za životom većim od onog koji ima) kuje se iz Flaubertove „Gospođe Bovary“ koja sreću za kojom žudi nalazi u preljubi i za to skupo plaća. Tolstojeva preljubna junakinja u romanu „Ana Karenjina“ pronalazi svoju smrt između hladnoga metala tračnica i užarena vlaka. Hawthorneova Hester Prynne u romanu „Grimizno pismo“ nosi skrletno slovo na prsima kao znak svoga grijeha. U književnosti je lik žene preljubnice poistovjećen s nesrećom i propasti, što čini Ingridin kraj još neobičnijim. Ingrid pronalazi sreću i utjehu u samoći i lutajućem životu, u oslobađajućem dijelova same sebe koje je potiskivala kako bi

mogla održati svoju ulogu u obitelji i društvu. „Ne, ne i ne“ Nine Lykke krajnje je moderan roman koji sažima veći društveni problem u priču o troje ljudi čije su mane nerijetko teže od vrlina na vagi osobnosti, ali koji su također zrcalni prikaz svakodnevnih događanja u životima svakodnevnih ljudi. Suprotstavlja se stoljećima literarne tradicije kažnjavanja žena i vješt je prikaz žene koja nalazi vlastitu definiciju sreće i slobode u ugnjetavačkom društvu ignorirajući prijezir onih koji se tvrdoglavo drže starih pravila i ideja o ženi, braku i obitelji.

Ilustracija Leone Matic, 4. a

ČITANJE BEZ KOMPROMISA „Čitanjem do zvijezda“

Naše su učenice testirale svoju moć zapažanja i pamćenja te likovnog izražavanja inspiriranog književnim djelom u sklopu još jednog projekta za poticanje čitanja.

piše: Marjana Brstilo, 4.f

2023. godine u našoj je školi organizirano natjecanje „Čitanjem do zvijezda“ Agencije za odgoj i obrazovanje s namjerom da se među mladima u Hrvatskoj razvije čitalačka kultura. Natjecatelji su trebali pročitati tri naslova sa zajedničkom temom (koja je bila New York) i riješiti test pročitivosti. Naslovi su bili „I sunce je zvijezda“ autorice Nicole Yoon, „Tisućiti kat“ Katharine McGee i „Doba nevinnosti“ Edith Wharton. Natjecanje je obuhvaćalo i kreativni rad, koji se ostvario na županijskoj razini natjecanja. Učenici, koji su sa školske razine natjecanja prošli na županijsku, formirali su skupinu, a njihovi su se bodovi zbrajali. Na županijsko su se natjecanje plasirale učenice II. gimnazije, Split: Marjana Brstilo, Katarina Čagalj i Matea Letica.

Učenice, pod vodstvom nastavnica Hrvatskoga jezika Eme Bodrožić-Selak i Marije Ljubenković, sudjelovale su i na državnoj razini natjecanja, kao i likovni rad Katarine Čagalj. Na tom su natjecanju, koje se održalo početkom svibnja u Čakovcu, naše učenice osvojile jedanaesto mjesto. Bez obzira na plasman sudionice su uživale u natjecateljskom duhu projekta i likovnim izazovima. Natjecanje se održava i ove godine, a obavezni su naslovi „Djevojka iz močvare“ Delije Owens, „Ponoćni klub“ Christophera Pikea i „Kako se sprijateljiti s tamom“ Kathleen Glasgow. Ovog se puta natječe veći broj naših učenika, a školska razina održava se u drugom polugodištu. Nadamo se još boljem uspjehu!

PROJEKT CIMAJ

Ne 'Cimaj' nego snimaj!

Centar izvrsnosti multimedije i jezika

Projekt CIMAJ (Centar izvrsnosti multimedije i jezika) namijenjen je visokomotiviranim i potencijalno darovitim učenicima koji su zainteresirani za jezično izražavanje, pisanje, novinarstvo, fotografiju, film, web dizajn i montažu.

piše: Franka Kurobasa, 3. d

II. gimnazija u našem je gradu poznata kao škola s brojnim uspješnim izvannastavnim aktivnostima. Naše učenike zanimaju mnoga područja, među kojima se najviše ističu školstvo, kultura, sport i mentalno zdravlje. Većina naših istraživanja odvija se u sklopu projekta CIMAJ. Osnovna je ideja tog programa poticanje učenika na bilježenje vijesti iz svojih škola i prezentaciju tih vijesti člancima, video-uradcima, na društvenim mrežama i slično. Novinarski tim splitske II. gimnazije pri Centru izvrsnosti multimedije i jezika djelovao je pod nazivom DRUGAČIJI i njegovim svojevrsnim nastavkom SveSTRANI. Učenici naše škole pokazali su izuzetan jezični, novinarski i marketinški napredak, ali najvažnije od svega, napravili su plodno tlo za poučavanje mladih kolega te postali njihov uzor i inspiracija.

Projekt II. gimnazije svojim je vijestima obuhvatio sve učenike škole. Međutim, jezgru projekta činio je sposoban tim mladih novinara, snimatelja, fotografa i producenata. Također, bitnu ulogu u svim našim projektima imale su i nastavnice Hrvatskoga jezika, koje su naše mentorice. Zahvaljujući njima, sudjelovali smo u mnogim projektima pomoću kojih smo stekli veće samopouzdanje, pobijedili tremu i postigli odlične rezultate. Naše mentorice Ema Bodrožić-Selak i Magdalena Mrčela bile su zadužene za organizaciju i podjelu zadataka i za razmjenu kontakata sa suradničkim ustanovama u projektu: Hrvatskim narodnim

Sudionice projekta CIMAJ i njihove mentorice s Oskarima izvrsnosti

kazalištem, Udrugom Feniks Split, Gradskom knjižnica Marka Marulića i mnogim drugima. Te se ustanove međusobno razlikuju, ali sve nas uče novim vještinama i upućuju prema važnim saznanjima o našem gradu. Učenici II. gimnazije redovita su publika na izvedbama drame, baleta i opere splitskoga HNK-a. Također su imali priliku uživati u šetnji kazalištem pod vodstvom Davora Vukovića, voditelja odnosa s javnošću HNK-a i o tome snimiti reportažu. Volontiranjem povodom Svjetskog dana prevencije suicida u Udruzi Feniks Split približili smo se cilju da se ne zaboravi borba svake osobe koja nas je napustila. Volontiranje nas je usto potaknulo da se ne bojimo

potražiti potrebnu pomoć za sebe ili blisku osobu. Izradom zbornika o Vukovaru u suradnji s Gradskom knjižnicom Marka Marulića naši su učenici mogli pokazati svoje vještine crtanja i pisanja te naučiti više o povijesti i nastanku naše države. Okušali smo se i u brojnim intervjuima, među kojima se najviše ističu oni sportski. Učenice su imale priliku intervjuirati dva poznata nogometaša Hajduka, Ivana Krolu i Rokasa Pukštasa. Intervjuiranjem dvaju hajdukovaca nakratko smo zavirili u odaje stadiona i doznali što mladim nadama prolazi kroz glavu prije utakmice, a što kada izađu pred vjerne navijače. Razbili smo mnoge predrasude o nogometašima i saznali da mogu imati mnoge druge hobije osim nogometa, a za intervju s Ivanom Krolom naše su učenice zaslužile Oskar "izvrnosti"! Ako pitate naše učenike, nagrade nisu najvažni-

ja stvar na svijetu. Njima je važnije steći vještine za budućnost, sudjelovati u novim iskustvima, a prije svega se dobro zabaviti i podijeliti svoj uspjeh s nekim. Naše mentorice smatraju da je najvažnije razviti samopouzdanje, međusobno se dobro upoznati i veseliti se napretku kolega.

Cilj je naših učenika usavršiti se u novinarstvu, poraditi na javnom nastupu te naučiti izvještavati točno i brzo o aktualnom događaju. Smatramo da nam iskustva ne nedostaje, ali smo otvoreni za učenje novih vještina. Veselimo se budućim projektima i vjerujemo da ćemo uz pomoć svojih mentorica opravdati suradnju s Centrom izvrsnosti i dokazati da smo s razlogom poznati kao škola s brojnim uspješnim projektima.

Nastavnice Amžić i Mrčela i Mia Milković u predahu između radionica

LiDRaNo 2023.

DRUGAČIJI i Mia Milković

Školski list i literarni rad na državnoj razini

piše: Aneta Matas, 3.f

Smotra LiDRaNo 2023. za II. gimnaziju protekla je u znaku Mije Milković. Ta, sada bivša maturantica na državnoj je razini Smotre nastupila u dvojakoj ulozi: kao autorica literarnog rada *Da sam ja pjesnik* i kao urednica školskog lista DRUGAČIJI koji je ponovo zaslužio pohvale za raznovrsne tekstove i grafički dizajn. U pratnji nastavnica Mije Amžić i Magdalene Mrčela Mia je u prekrasnim Vodica-

ma sudjelovala u brojnim radionicama i predstavljajući najboljih uradaka.

Mlada novinarka, koja trenutno surađuje s jednim splitskim novinama, svoje je spisateljsko i reportersko umijeće istesala upravo u našoj školi. Želimo joj mnogo uspjeha, kao i svim budućim književnicima, novinarima i glumcima čiji su koraci odzvanjali hodnicima II. gimnazije.

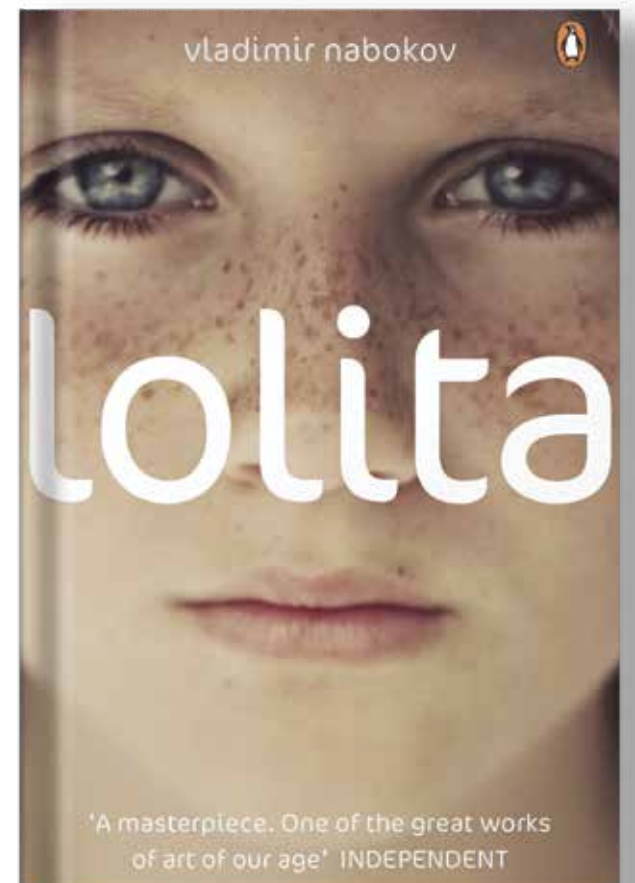
Ilustracija Yelizavete Vyrodove, 1. a

Još od popisa „Indeks Librorum Prohibitorum“ autokratske i totalitarne vlasti zabranjuju neka književna djela. Kritizirana, ismijana ili zabranjena djela pokušaj su dominantne politike da onemogući čitateljima slobodno razmišljanje ili propitivanje postojećih pravila.

piše: Francika Burazer Turko, 4. d

Međutim, baš kao u izreci da je najslade zabranjeno voće, tabuizirani naslovi privukli su brojnu publiku i ostavili veliki dojam na čitatelje. Upravo zato što su nam takva djela bitna za razumijevanje društveno-političkih kretanja i književne estetike, krajem mjeseca rujna i početkom listopada u II. gimnaziji tradicionalno se održava Tjedan zabranjenih knjiga. U organizaciji nastavnice Hrvatskog jezika Magdalene Mrčela i knjižničarke Ane Krajnović i ovom su se prilikom popunila sva mjesta u školskoj knjižnici. Učenici iz pet razreda predstavili su neka zabranjena djela i objasnili razloge cenzure. Ovogodišnje su prezentacije bile o Salingerovu „Lovcu u žitu“, Bradburyjevu „Fahrenheitu 451“, Nabokovljevoj „Loliti“, „Sluškinjinoj priči“ Margaret Atwood i „Da Vincijevu kodu“ Dana Browna. Susret je bio ispunjen izvrsnim analizama i objašnjenjima pouka djela.

WONDERS OF ENGLISH

English Spark

Četvrto izdanje mrežnog časopisa II. gimnazije, Split na engleskom jeziku otkrilo je darovite spisatelje i ilustratore, mlade kritičare, glumce i savjetodavce.

piše: Đana Dadić, 3. f

English Spark školski je mrežni časopis na engleskom jeziku čije je četvrto izdanje ugledalo svjetlo dana 2023. godine. Ideja je nastavnica iz Aktiva Engleskoga jezika da potaknu učenike i učenice na pisanje tekstova na engleskom jeziku, na kreativno izražavanje, ali i na kritičko razmišljanje. U četvrtom izdanju časopisa učenici su se prisjetili djela Georga Orwella brojnim ilustracijama, obilježili su Međunarodni dan žena i borbu za ženska prava i izvijestili o predstavi „I, Diocletian“ koju su osmislili i izveli učenici dramske skupine na engleskom jeziku „All stars“. Također, u časopisu se mogu pročitati osvrti na roman spisatelja Khaleda

Hosseinija – „Tisuću zlatnih sunaca“ („A Thousand Splendid Suns“).

Četvrto je izdanje puno fantastičnih učeničkih radova kao što su kratke priče s HUPE literarnog natječaja, kratke priče i pjesme sa školskog literarnog natječaja i pjesme o promjenama „Make it heard“. Osim zanimljivih učeničkih djela na stranicama se mogu pronaći i savjeti za olakšanje životnih problema. Inventivna grafička rješenja čine ovaj časopis dodatno privlačnim mladima.

Ako želite pročitati djela naših učenika i učenica ili potražiti koji životni savjet, *English Spark* možete pronaći na mrežnoj stranici II. gimnazije, Split ili mu možete pristupiti putem QR koda.

Fotografija preuzeta s interneta

LITERARNI NATJEČAJ NA ENGLESKOM JEZIKU

Sanjam engleski, mislim engleski, pišem engleski!

piše: Đana Dadić, 3. f

U našoj školi održao se još jedan literarni natječaj na engleskom jeziku pod vodstvom nastavnica iz Engleskog jezika Ane Pavičić Lešić i Anamarije Brzice. Naši učenici nisu ni ove godine podbacili u svojim kreativnim i dirljivim djelima, inspirirani prekrasnom rečenicom spisateljice Leslye Walton: „Why would you be given wings if you weren't meant to fly?“.

Iz mnoštva pristiglih radova povjerenstvo je ima-

lo nezahvalan zadatak – odabrati najmaštovitije i najkvalitetnije učeničko djelo. U kategoriji kratke priče pobjednice su: Đana Dadić s kratkom pričom „The story behind the slaughter“, Nikolina Nožina s pričom „Divine wings“ i „Collision of Souls“ Lucije Bubić. U lirskoj kategoriji pobjednice su: Ema Gabela s pjesmom „Mighty shadow of blooming flowers“ i pjesma „Life and death“ Hane Šumić i Rosane Ercegović.

Nadamo se da će nas naši učenici i učenice i iduće godine iznenaditi svojim jedinstvenim djelima.

Francuski simboli i recepti na panou II. gimnazije

Kakva je to jezična gimnazija bez jezičnih aktivnosti?

JEZIČARI U AKCIJI

U našoj se školi uče razni strani jezici: engleski, talijanski, njemački, francuski, španjolski i švedski jezik. Uz redovnu i fakultativnu nastavu u školi se organiziraju i brojne izvannastavne aktivnosti. Ove su se godine održale aktivnosti vezane uz francuski i talijanski jezik.

piše: Đana Dadić, 3. f

Tjedan talijanske kulture

Naši su *talijani* ove godine obilježili 23. tjedan talijanske kulture u svijetu. Tema je tjedna bila „L'italiano e la sostenibilità“, odnosno „Talijanski i održivost“, a naši vrijedni učenici posvetili su se proučavanju koncepta održive mode. Tijekom tjedna u atriju su izlagali plakate na talijanskom jeziku posvećene principu 3R (ridurre, riciclare, riusare), a zadnjeg dana u tjednu održana je izložba odjeće. Učenici su s ljubavlju izložili vlastite komade odjeće koju smatraju „vječnim“. Ova izložba nije samo predstavila njihovo kreativno izražavanje, nego je također potaknula promišljanje o važnosti održivosti u modnom svijetu.

Svijet iz francuske perspektive

Učenici prvih i drugih razreda svojim su nas rado-vima podsjetili na vječne simbole Francuske, kao što su Eiffelov toranj, kroasan, beretka... Usput su nas i naučili da *ratatouille* nije samo animirani film o štakoru kuharu već i tradicionalno francusko jelo. Učenici su dublje zaronili u bogatstvo francuske kulinarske baštine opisujući autentične recepte za klasična jela koja su nas dodatno povezala s vječnom francuskom gastronomijom. Svojim su izloš-

cima omogućili svim učenicima da promotre svijet iz francuske perspektive što je obogatilo naše razumijevanje francuske kulture i potaknulo nas na istraživanje raznolikosti koje svaka država ima.

Večer frankofonije

Nakon dvogodišnje pauze uzrokovane pandemijom održana je „Večer frankofonije“ u splitskoj Nadbiskupijskoj klasičnoj gimnaziji „Don Frane Bulić“. Njena je organizacija bila u rukama naše dramske skupine na francuskom jeziku, poznate pod imenom „Les Cigales“. Sudjelovale su tri osnovne škole i tri gimnazije. Na otvaranju priredbe učenica Helena Radić s ljubavlju je otpjevala melodiju *Je ne peux m'empêcher de t'aimer* Laure Kleinas. U glazbenom dijelu programa Flora Bašić svojim je talentom obogatila večer izvedbom pjesme *Et si tu n'existais pas...* Joea Dassina. Vrhunac scenskog dijela bila je predstava „La tarte aux fraises“ dramske skupine „Les Cigales“ pod stručnim vodstvom nastavnice Silvine Soldo. Na kraju su svi otpjevali himnu „Les Cigalesa“ *Que calor la vida* Marie Lafôret, označivši uspješan kraj „Večeri frankofonije“. Maria Šarić i Nina Laurić, voditeljice programa, iskreno su se zahvalile svim sudionicima, mentorima, lektoru Thomasu Douginu i Nadbiskupijskoj klasičnoj gimnaziji „Don Frane Bulić“ na ustupljenoj dvorani.

Čuvari baštine na prezentaciji svog uratka

PROJEKT CENTRA IZVRSNOSTI

Čuvari baštine zdravlje ubrali

Projekt pod motom *mudre glave, mlade ruke* osvijestio je učenicima kolika se vrijednost nalazi u dvjema stvarima u kojima je oni vjerojatno ne bi samoinicijativno potražili – u prirodi i u starijim osobama.

piše: Nina Papić, 4. f

Ljekovito i aromatično bilje stoljećima je dio mediteranske, dalmatinske kuhinje, ali i pomoć u kućnim ljekarnama. Naši su stari bili vješti u prepoznavanju korisnoga bilja te su ga brali i sušili kako bi im bilo dostupno cijele godine. U moderne društvu mnogo je lakše takve biljke kupiti u trgovini nego brati pa se vještina njihova prepoznavanja, branja i sušenja pomalo gubi iz kolektivnoga sjećanja, ali se zaboravlja i medicinski značaj i učinkovitost njihova korištenja.

Zato su učenici II. gimnazije, pod vodstvom mentorice, nastavnice Hrvatskoga jezika Marije Ljubenkove, odlučili udružiti svoje mlade ruke i, potpomognuti mudrim glavama iskusnih planinarki, naučiti kako prepoznati i osušiti ljekovito i aromatično bilje!

Početak njihove avanture, ispričala nam je prof. Ljubenkova, započeo je zadatkom za svakoga učenika – pronaći u osobnim bibliotekama ili u gradskim knjižnicama naslove koji govore o mediteranskome ljekovitom i aromatičnom bilju. Potom su se učenici sastali s mentoricom i u dostupnim knjigama, ali i na internetskim stranicama, istraživali ljekovito i aromatično bilje Dalmacije želeći se upoznati s biljnim vrstama koje će kasnije brati. Dvadesetak su biljaka prepoznali kao one koje gotovo svakodnevno rabe u svojim domaćinstvima i te su se biljke nadali ubrati uz pomoć svojih planinarskih vodičica, članica planinarskoga društva HPD Ante Bedalov iz Kaštel Kambelovca, Marije Kraljević i Ilonke Banović. „Čuvarice planinarskoga doma“, kako ih nazivaju

u njihovu planinarskom društvu, gospođe Marija i Ilonka rado su pristale povesti učenike u branje bilja po Kozjaku jer, kako i same kažu, branje je korisnoga bilja vještina koja se pomalo zaboravlja.

Na izlet!

Najdraži dio projekta učenicima je uvijek terenska nastava. I ovdje je tako bilo, grupa se s mentoricom uputila na Kozjak, tamo su se sastali s planinarkama i ubrali sve bilje koje su pronašli. Dobili su i upute kako bilje staviti na sušenje. Nakon što je zabavni dio prošao i bilje se osušilo, trebalo je zasukati rukave i sastaviti *Priručnik za branje i sušenje ljekovitoga i aromatičnoga bilja*. Nije bilo lako odabrati najvažnije i najzanimljivije informacije te ukratko opisati postupak sušenja, ali nije bilo ni dosadno!

Festival izvrsnosti

Budući da je ovaj projekt nastao u sklopu Centra izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije, unutar programa Čuvari baštine, posljednja stanica ovoga projekta bio je Festival izvrsnosti održan 6. lipnja u solinskoj osnovnoj školi. Tamo su naši učenici predstavili svoj videouradak u kojem prikazuju etape projekta, ali je glavna zvijezda ipak bio *Priručnik*. Mnogi su se zaustavljali na štandu II. gimnazije i *Priručnik* je brzo razgrubljen. Za kraj, treba još spomenuti one koji su cijeli projekt iznijeli, a to su učenici: Marjana Brstilo, Kristina Duvančić, Laura Buzolić, Bepo Mihovilović, Miroslav Mikelić, Nina Papić, Lucijana Radović, Ena Mladineo i Mia Milković.

GEO KLUB DRUGE

Svijet oko nas i u nama

Nagrađeni učenici i nastavnica Lerotić u tvornici Rimac automobili

Avanturisti, ekolozi, istraživači... članovi GEO kluba Druge svojim zanimljivim uradcima poklanjaju ostalim učenicima svijet promatran njihovim očima.

piše: Roko Garbin, 4. f

Na poticaj nastavnice Geografije, prerano premislule Jagode Lerotić, prof. i Branke Politeo, prof. osnovan je geografski klub II. gimnazije. Uza sve školske obveze, našim učenicima nije bio problem prihvatiti se novih projekata. Sudjelovanjem u GEO klubu naučili su nešto novo i zabavili se. Ovo su neke aktivnosti u kojima su sudjelovali ostvarivši zamjetan uspjeh.

Geonight

Noć geografije obilježila se temom „Brza moda nas guši“, a više od 50 učenika II. gimnazije i njihova mentorica Jagoda Lerotić sudjelovali su u manifestaciji svojim prezentacijama, videourtcima i virtualnom izložbom.

Svijet u mojim očima

Projekt su osmislile nastavnice iz Aktiva Geografije sa željom da učenici učenicima približe destinacije koje su posjetili i upoznaju ih s različitim kutcima svijeta. Svojim su izlaganjima učenici Elena Bandalović („Moj put u Dubai“) i Luka Primorac („Kroz Južnu Koreju“) zainteresiranima otkrili čari egzotičnih područja.

Dan planeta Zemlje

Kako bi osvijestile potrebu razvrstavanja otpada s ciljem očuvanja okoliša, nastavnice Jagoda Lerotić i Branka Politeo povodom Dana planeta Zemlje organizirale su natjecanje „Prepoznaj, raz-

vrstaj, odloži“. Sudjelovali su tročlani timovi iz šest prvih razreda koji su u što kraćem vremenskom roku trebali razvrstati fotografije otpada u zadane kategorije. Pobjedili su učenici 1. b razreda čiji je uspjeh osigurao kolače cijelom razredu.

Festival znanosti

Učenici i nastavnici II. gimnazije sudjelovali su na Festivalu znanosti u raznim aktivnostima. Fotografiska skupina pod mentorstvom nastavnika Pina Repanića postavila je u atriju škole 24. travnja 2023. izložbu fotografija „Priroda i društvo“. Također, učenik Frane Skoko pod mentorstvom nastavnice Jagode Lerotić pripremio je predavanje „Pčele u službi života“. Sve je prisutne na zanimljiv način osvijestio o važnosti pčela za zaštitu prirode i očuvanje bioraznolikosti.

Predavanje Frane Skoke u školskoj knjižnici

Srce Druge kuca za druge

Ilustracija Vjere Hinić, 4. a

piše: Roko Garbin, 4.f

Volontiranje je odricanje svoga slobodnog vremena u korist onih kojima je to najpotrebnije. Naša je škola i ove godine organizirala volonterske akcije, a učenički je odaziv bio prilično velik. Volonteri Druge još su jednom pokazali veliku volju za nesebično djelovanje i empatiju prema potrebitima. Ovo su neke od aktivnosti kojima su se naši učenici bavili u tekućoj školskoj godini.

A di si ti

Udruga Most organizirala je 21. humanitarnu akciju pod nazivom „A di si ti“. Cilj je bio prikupiti igrice, knjige, stripove, nakit, DVD-ove, CD-ove i slične predmete koji će se prodavati na Rivi. Sav novac prikupljen od prodaje doniran je za potrebe korisnika Centra za beskućnike. Među brojnim splitskim volonterima našli su se i naši učenici pod okriljem nastavnice Vjeronauka Josipe Stipice i knjižničarke Ane Krajinović.

72 sata bez kompromisa

Projekt, koji se održava u 10 europskih zemalja, u Hrvatskoj je započeo 2014. godine. Namjera je organizatora motivirati mlade da se pridruže volonterskim zajednicama i doprinose svojoj lokalnoj zajednici. Ideja je da se samo 72 sata svog vremena posveti činjenju dobrih djela, a možda i pokretanju nekih promjena u društvu. Naši su se učenici i ovoj akciji odazvali bez puno premissljanja.

Feniks

Posljednjih godina tema mentalnog zdravlja prestaje biti tabu te se sve više govori o njegovu očuvanju. Tužna je i šokantna činjenica da je prošle godine u Hrvatskoj čak 529 ljudi počinilo samoubojstvo. Mitološka ptica feniks, po kojoj je ova organizacija dobila ime, na kraju svog života izgori, a iz pepela nastane mladunac. Ljudi, nažalost, imaju samo jedan život, ali se metafora fe-

niksa ostvaruje u onima koji se uzdignu iz teških životnih situacija i nastave dalje. Volonteri naše škole pomogli su Udruzi Feniks na Dan prevencije suicida u podizanju svijesti o važnosti mentalnog zdravlja i pokazali mnogima da nisu sami. Umirovljeni vojnik Ratne mornarice SAD-a William McRaven rekao je da ako želite promijeniti svijet, prvo pospremite svoj krevet. Krucijalno je shvatiti kako jedna osoba može napraviti razliku, ali prvo se mora početi od sebe. Saznali smo kako su volonteri Druge vrijedni, a sada je red na TEBI!

Naši učenici u projektu „72 sata bez kompromisa“

Svaki je život važan – Dan prevencije suicida

Oskarovac Ivan Vukadinović

Uspješna suradnja nastavnice Jagode Lerotić i učenika Ivana Vukadinovića priskrbila je II. gimnaziji čak tri Oskara znanja. Ivan je, također, dvaput bio pobjednik Državnog natjecanja iz Geografije. Našem bivšem maturantu želimo puno uspjeha u daljnjem školovanju!

Dan kruha i zahvalnosti za plodove Zemlje

GEO klub II. gimnazije u suradnji s Fotoklubom i učenicima koji pohađaju Vjeronauk povodom Dana kruha počastio je kolege i djelatnike škole svojim pekarskim proizvodima. Svojim su se fotografijama i videouratkom Petre Bekavac iz 3. c osvrnuli na problem gladi u svijetu. Aktivnosti su osmislili nastavnice Branka Politeo i Josipa Stipica te nastavnik Pino Repanić.

GEO klub Druge pokazao je da naša škola nudi više sadržaja od same nastave. Iako smo žrtvovali dio svog slobodnog vremena, naučili smo mnogo toga novog i stekli vrijedne uspomene. Zahvaljujemo našim mentoricama i s posebnom se tugom i poštovanjem opraštamo od drage nastavnice Jagode Lerotić.

Ivan Vukadinović na dodjeli Županove nagrade

3. d u tvornici Rimac automobila

Na natječaju Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost „Ostavi utisak, ne otisak“ učenici 3. d pod mentorstvom nastavnice Jagode Lerotić osvojili su prvu nagradu svojim videouratkom o tome kako na najbolji način upotrijebiti staru odjeću. Za nagradu su posjetili tvornicu *Rimac automobili* na Jankomiru, u Zagrebu u kojoj su razgledali električne hiperautomobile. Na povratku su obišli Muzej čokolade i uživali u prirodi na jezerima Finzula i Rakitje.

MALA ŠKOLA PROGRAMIRANJA EDIT code school

EDIT code school škola je programiranja koja potiče nove generacija da usvajaju razne vještine kodiranja.

piše: Đana Dadić, 3. f.

Program je besplatan i svaki se učenik može prijaviti. Raznim tečajevima, s entuzijastičnim i podupirućim učiteljima, učenici osnovnih škola (6. – 8. razreda) mogu učiti o cyber sigurnosti, a učenici srednjih škola raditi u *JavaScript*-u i usvojiti osnove razvoja mrežnih stranica (*HTML-CSS-Ta-*

ilwindCSS).

Na poticaj nastavnika iz Informatike na tečaj se prijavilo i nekoliko učenika II. gimnazije. Tako smo dobili priliku ne samo usvojiti nove vještine nego i upoznati osobe istih interesa. Sati su jasni i zabavni s nastavnicima koji pomažu učenicima pri svakom koraku. Prava *code* ekipa.

Fotografija preuzeta s interneta

NA DOBRO NAM DOŠAO BOŽIĆ!
DRUGAČIJI BOŽIĆ

Blagdansko raspoloženje ove smo godine u II. gimnaziji oživjeli mnogobrojnim aktivnostima zahvaljujući kreativnosti naših nastavnika i učenika.

piše: Hana Kaličanin, 3.e

13. prosinca, na blagdan sv. Lucije održala se radionica terapijskog slikanja božićnih motiva koju su vodile psihologinja Dora Mikšić i nastavnica Vjeronauka Josipa Stipica u suradnji s nastavnicom Mijom Amžić. Cilj je radionice bio potaknuti učeničku kreativnost i izražavanje pozitivnih emocija u božićnome duhu.

Učenici drugih razreda s pedagoginjom Antonom Mrsić dekorirali su Božićni kutak za fotografiranje u kojemu su se ovjekovječili brojni učenici i djelatnici.

Sljedeća je aktivnost bio kviz znanja o Božiću, tradiciji i suvremenoj kulturi koji su osmislili nastavnici Branka Politeo, Ivan Relja i Mia Amžić, a pobjednike je kviza, učenike 2. f razreda, uz vedar osmijeh dočekala posebna nagrada – legendarne krafne iz *Mate*.

Kao šećer na kraju, djecu je djelatnika škole u četvrtak, 21. prosinca očarala božićna predstava nastavnice Ive Polić u kojoj su glumili maturanti, a njima su se pridružili i kauboiji s Divljeg Zapada. Sve u svemu, možemo reći da je u školi usprkos obavezama prevladavala pozitivna atmosfera i blagdanska radost.

Svim učenicima i profesorima želimo puno sreće i ljubavi u novoj 2024. godini!

Pripreme za predstavu u školskoj knjižnici

POSLASTICA ZA KRAJ

Split u objektivu učenika

Fotograf: Miroslav Mikelić, 4. f

„Jaše staru kobitu Oklahoma Kid.“

Naše drage spremalice u Božićnom kutku

DRUGAČIJI

ŠKOLSKI LIST II. GIMNAZIJE | SPLIT
VELJAČA 2024., GODINA VII.

INTERVJU

Herci Ganza

Tehnološki
napredak unazad

CURA IZ KVARTA

Lana Bajić

Kažete da su
nogometaši
glupi?

(Samo)ubojice
u školskim
lektirama

Tema broja:
Naš grad